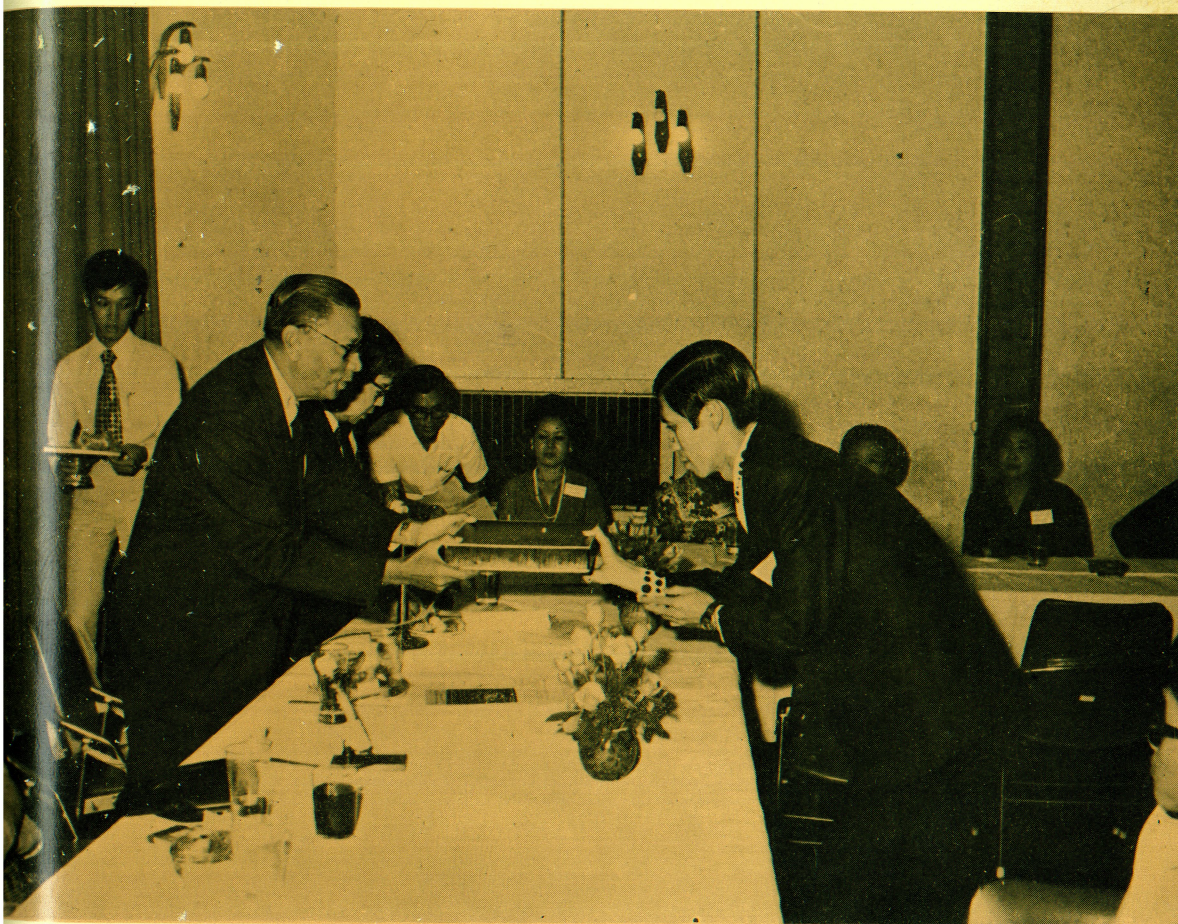

วารสารห้องสมุด T.L.A. BULLETIN

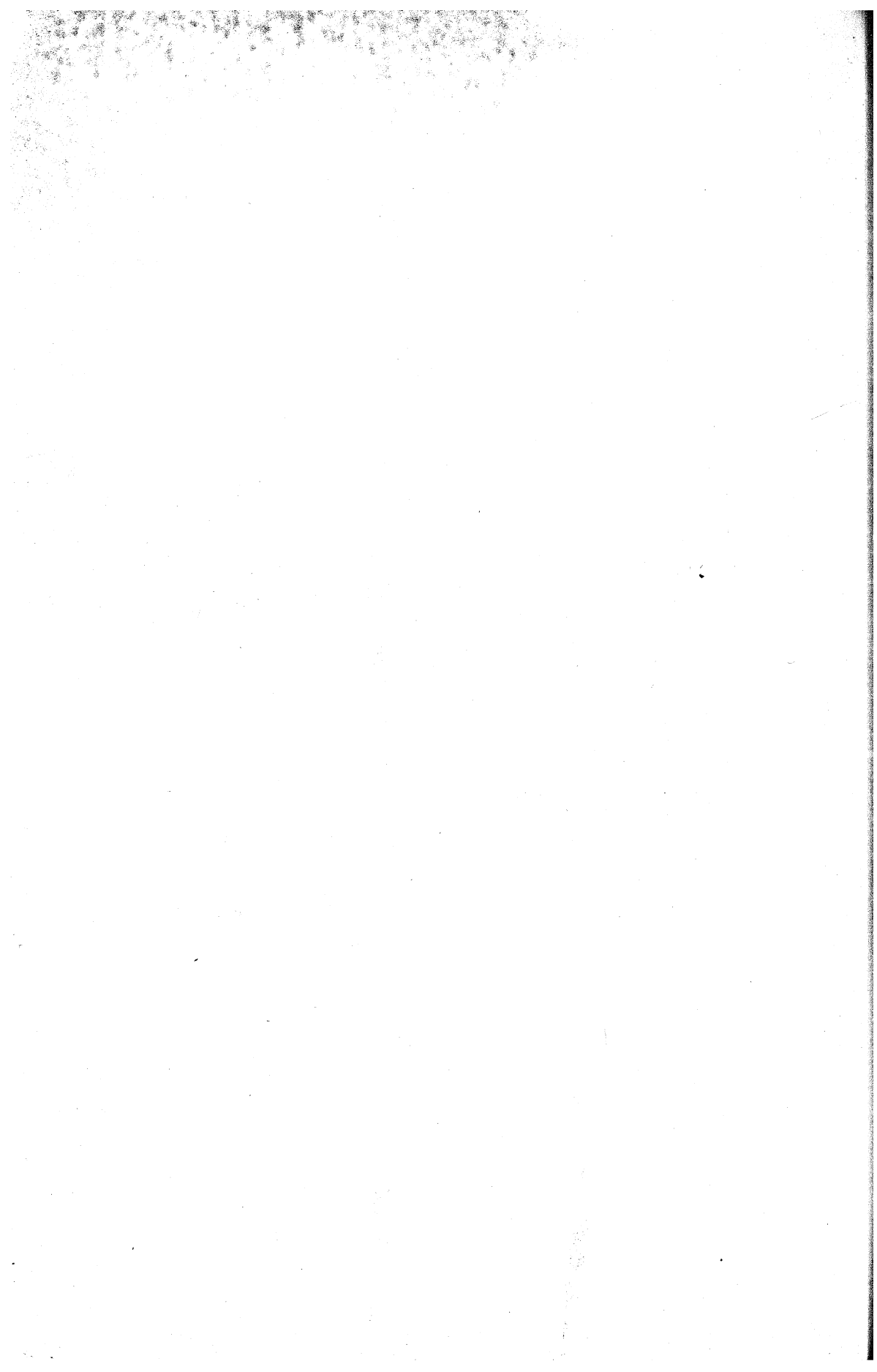
ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๕

กันยายน — ตุลาคม ๒๕๑๗

พิธีมอบรางวัลนวนิยายยอดเยี่ยมประจำปี ๒๕๑๗
ของสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย

First Prize Award For 1974 Novel Presentation Held
By The Publishers and Booksellers Association of Thailand

วารสารห้องสมุด

T.L.A. BULLETIN

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๕
กันยายน — ตุลาคม ๒๕๑๗

นิตยสารรายสองเดือนของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

สารบัญ

	หน้า
บทบาทห้องสมุดมหาวิทยาลัย	นวนิตย์ อินทรามะ ๓๕๕
ข้อคิดจากการสัมมนาห้องสมุดในภูมิภาคเอเชีย	กัทลี สมบัติศิริ ๓๖๓
รายงานการประชุม "The First Conference on Asian Library Cooperation" August 19 — 22, 1974, Taipei, Taiwan	สุภาพ สุจินดา ๓๖๕
รายงานการฝึกอบรม UNISIST Training Course on Networking and Systems Interconnection in South East Asia, Tokyo, Kobe ระหว่าง วันที่ ๑๕ กรกฎาคม — ๒๒ สิงหาคม ๒๕๑๗	สาวิตรี แพร่สกา ๓๗๓
แนวตอบข้อสอบวิชาครูประกาศนียบัตรวิชา การศึกษา (ป.กศ. ต้น) พ.ศ. ๒๕๑๖ หมวด ค. วิชาบรรณารักษศาสตร์	ชลัช ลียะวณิช ๓๗๕
ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด	วนิดา สุรวดี ๓๕๕
บทบรรณาธิการ : แด่คุณครูด้วยคมแฝก	๔๑๒
แผนกข่าว	๔๑๘
ศูนย์สื่อสัมพันธ์บรรณารักษ์	๔๓๓

T.L.A. BULLETIN

Volume 18, Number 5

September – October B.E. 2517 (1974)

C o n t e n t s

	Page
Academic Role of the University Library <i>Navanit Intrama</i>	359
Some Observation from the Regional Seminar On Information Storage, Retrieval And Dissemination of AMIC <i>Katalee Sombatsiri</i>	363
Brief Report on the First Conference on Asian Library Cooperation <i>Supap Suchinda</i>	369
Brief Report on the UNISIST Training Course on Networking and Systems Interconnection in South East Asia <i>Savitri Paengsapha</i>	373
Key to the Library Science Examination B.E. 2516 . . . <i>Shalash Liyavanija</i> . . .	375
Library Cooperation <i>Vanida Suravadi</i>	399
Editorial : Novel won the PUBAT 1974 First Prize Award	412
News	418
Librarian Relation Center	433

วารสารห้องสมุด

T.L.A. BULLETIN

นิตยสารรายสองเดือน ของ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ เพื่อ

ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์
ส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษาและวัฒนธรรม

บรรณาธิการ

นายแพทย์ดำรง เพ็ชรพลาย

ประจำกองบรรณาธิการ

นางแม่นามาส ขวาลิต

นางกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ

ม.ล. จ้อย นันทิวัชรินทร์

นางรำภา กุลสมบุรณ์

นางจุฑามาศ สุวรรณโครธ

นางนวนิตย์ อินทรามะ

นางสาวทองหยด ประทุมวงศ์

นางสาวลมูล รัตตากร

นางสาวกาญจนา โสภโณตร

นายชลัช ลียะวณิช.

เจ้าของ :

ผู้จัดการ, ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา :

สำนักงาน :

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

นายแพทย์ดำรง เพ็ชรพลาย

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

ตึกอรรถกถาเทพกัญญา เลขที่ ๒๔๑ หน้าวัดบวรนิเวศ

ถนนพระสุเมรุ บางลำพู กรุงเทพมหานคร โทร. ๘๒๕๕๒๘

โรงพิมพ์ไทยเชมม ถนนเฟื่องนคร กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๒๐๔๔๘

พิมพ์ที่ :

สงวนลิขสิทธิ์

ห้ามคัดลอกข้อความตอนหนึ่งตอนใดไปตีพิมพ์โดยไม่ได้รับอนุญาต.

T.L.A. BULLETIN

Official Bi-monthly Journal of the Thai Library Association

Editor in Chief

Dr. Damrong Bejrablaya

Editorial Staff

Mrs. Maenmas Chavalit
Mrs. Kulasap Kesmankit
M.L. Joy Nanthivashrin
Mrs. Rampee Kulsomboon
Mrs. Chutamart Suwanakroth

Mrs. Navanit Intrama
Miss Tongyod Pratoomvongs
Miss Lamoon Ruttakorn
Miss Kanchana Sophanodorn
Mr. Shalash Liyavanija

Owner

Thai Library Association
Mahamakut Rajavidyalaya

Bovoranives, Bangkok Metropolis, Thailand

Printed at Thaikasem Press, Fuangnakorn Road, Bangkok Metropolis, Thailand

(All rights reserved. No part of this journal may be reproduced in any form without the permission of the owner)

รายนามคณะกรรมการบริหารประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๑๗

ของ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

นายกสมาคม

อุปนายก คนที่ ๑

อุปนายก คนที่ ๒

เลขาธิการ

เหรัญญิก

บรรณารักษ์

ปลัด

นายทะเบียน

ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์

ประธานแผนกเผยแพร่วิชาการ

ประธานแผนกประชาสัมพันธ์

ประธานแผนกจัดทำวารสาร

ประธานแผนกหาทุน

ประธานแผนกจัดพิมพ์

ประธานแผนกนิเทศก์ห้องสมุด

ประธานแผนกห้องสมุดโรงเรียน

ประธานแผนกวิจัย

ประธานแผนกแลกเปลี่ยนหนังสือและสิ่งพิมพ์

ประธานแผนกชมรมห้องสมุด

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

- นางแม่นมาส ขวลิต
- นางจรรุวรรณ สันธิโสภณ
- พล.ต.ต. ม.ล. มานิจ ชุมสาย
- นางธราภรณ์ กนกมณี
- นางสาวกัทลี สมบัติศิริ
- นางสาวทองหยด ประทุมวงศ์
- นางสาวไข่มุกต์ มลิณทะเลข
- นางจุฬามาศ สุวรรณโคจร

- นางจรรุวรรณ สันธิโสภณ
- นางสาวสา วงศ์ยังอยู่
- นายชลิต ลิขะวงษ์
- นายแพทย์ดำรง เพ็ชรพลาย
- นางจุฬามาศ สุวรรณโคจร*

- นางศศิวิมล บึงตระกูล

- นางรำภา กุลสมบุรณ์
- นางสาวกัทลี สมบัติศิริ
- นายสุข พงษ์สถิตย์
- นางสาวนิลวรรณ ปั่นทอง
- นางสาวกาญจนา โสภโณตร
- ดร. ประดิษฐ์ เชื้อวาสกุล
- นางจิตตรา ประณี
- นางกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ
- นางอัมพร บันศรี
- นางนวนิตย์ อินทามะ
- นางสุภาพันท์ บุญสะอาด*
- นายวิทย์ พินคณเงิน*
- นางสาววนิดา สุวรรดี*

* กรรมการบางคนเปลี่ยนแปลงตั้งแต่มีนาคม ๒๕๑๗ เนื่องจากคนเก่าลาออก.

OFFICE BEARERS OF THE T.L.A. 1973-1974

President	– Mrs. Maenmas Chavalit
First Vice President	– Mrs. Charuwan Sindusopon
Second Vice President	– M.L. Manich Jumsai
Secretary	– Mrs. Thara Kanakamani
Treasurer	– Miss Katalee Sombatsiri
Librarian	– Miss Tongyod Pratoomvongs
Registrar	– Mrs. Chutamart Suwanakroth
Chief of Reception Committee	– Miss Kaimook Milintalake
Chief of Foreign Relations	
Chief of Library Training	– Mrs. Charuwan Sindusopon
Chief of Public Relations	– Miss Rasa Wongyoungyu
Chief of the T.L.A. Bulletin	– Mr. Shalash Liyavanija
Chief of Fund Raising	– Dr. Damrong Bejrablaya
Chief of Publication	– Mrs. Chutamart Suwanakroth*
Chief of Library Clinic	– Mrs. Sasiwong Pungtrakul
Chief of Development of School Libraries	– Mrs. Sasiwong Pungtrakul
Chief of Research Project for Library Technique and Information Science	– Mrs. Rampee Kulsomboon
Chief of Gift and Exchanges	– Miss Katalee Sombatsiri
Chief of Provincial Library Club	– Mr. Sook Pongsatidya
Member	– Miss Nilawan Pintong
Member	– Miss Kanchana Sophanodorn
Member	– Dr. Pradisth Cheosakul
Member	– Mrs. Chittra Pranich
Member	– Mrs. Kulasap Kesmankit
Member	– Mrs. Amporn Punsri
Member	– Dr. Navanit Intrama
Member	– Mrs. Supapan Boon Sa-ard*
Member	– Mr. Wit Pincanngern*
Member	– Miss Vanida Suravadi*

* These bearers have been officially changed since January 1974 according to the former resignation.

บทบาทห้องสมุดมหาวิทยาลัย

นวนิตย์ อินทราณะ

บทบาทสำคัญของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ก็คือการส่งเสริมการศึกษา ไม่ใช่โกดังเก็บหนังสือ ที่มีโต๊ะเก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือ ควรจัดห้องสมุดให้มีลักษณะเป็นเครื่องมืออันทันสมัยในการส่งเสริมการศึกษา เป็นสถานที่ให้การศึกษาและเพิ่มพูนความรู้ของนักศึกษา ส่งเสริมการวิจัยของอาจารย์ และเป็นสถานที่สำหรับทุกคนที่เข้ามาในห้องสมุด ให้มีส่วนร่วมในการศึกษาส่งเสริมความรู้ ศิลปและวัฒนธรรม เพราะห้องสมุดเป็นจักรกลสำคัญในการสอน เป็นสถานที่ซึ่งนักศึกษาจะใช้ศึกษาหลังจากการเรียนในห้องเรียน และการสัมมนากลุ่ม ตลอดจนมีหน้าที่บริการในการสอนและการวิจัยของอาจารย์เช่นกัน.

โดยลักษณะนี้ย่อมหมายความว่า ห้องสมุดจะต้องส่งเสริมไม่แต่เพียงลักษณะวิชาการตามหลักสูตร และตามโครงการวิจัยของอาจารย์เท่านั้น แต่จะต้องบริการรวมไปถึงสาขาวิชานอกเหนือจากหลักสูตร และจะต้องมีทั้งบรรณานุกรมโดยทั่วไป และบรรณานุกรมเฉพาะสาขาวิชา หนังสือ เอกสารของ

ห้องสมุดจะต้องจัดให้ง่ายแก่การหยิบหามาใช้ การให้ยืมควรจะเป็นไปโดยสะดวก นักศึกษาและอาจารย์ควรได้รับการบอกเล่าเกี่ยวแกหนังสือ เอกสาร และบริการของห้องสมุด ควรมีโปรแกรมสอนวิธีการใช้ห้องสมุด อาคารห้องสมุดจะต้องมีลักษณะที่จะส่งเสริมงานสอนและบริการต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะต้องร่วมมือร่วมใจกับอาจารย์ทุกวิถีทางเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยยิ่งกว่านั้น ห้องสมุดจะต้องมีเจ้าหน้าที่ที่มีคุณวุฒิและมีความสามารถเหมาะสมที่จะช่วยในการส่งเสริมการศึกษาของมหาวิทยาลัยได้.

ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และห้อง

สมุด

ดังได้กล่าวแล้วว่า ห้องสมุดควรร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดกับอาจารย์ เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพในการใช้ห้องสมุดของนักศึกษา และให้นักศึกษาได้มีอิสระที่จะใช้ห้องสมุด ในการร่วมมือกันนี้ ทั้งอาจารย์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต่างก็ต้องมีหน้าที่ของตน.

การสอนที่ดีจะต้องส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสอนโดยวิธีใด จะเป็นการบรรยาย ควรยกปัญหาในห้องเรียน การสัมมนา การสอนในห้องปฏิบัติการ การสอนทบทวนควรเป็นไปในทางที่จะส่งเสริมนิสัย นักศึกษาให้เกิดความสนใจ ตื่นใจ กระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไป นักศึกษาเหล่านี้ก็จะเข้าศึกษาในห้องสมุด ซึ่งเป็นความจำเป็นแก่การเพิ่มพูนสติปัญญาความรอบรู้ของตน.

ห้องสมุดจะต้องทำให้อาจารย์ได้รู้สึกว่าห้องสมุดเป็นแหล่งพิเศษที่จะช่วยเหลือในการสอนและการวิจัยของตน เพื่อที่จะอยากต้องการเข้าห้องสมุด ใช้บริการของห้องสมุด และจะส่งเสริมให้นักศึกษาเข้ามาใช้ห้องสมุด โดยกำหนดให้อ่านหนังสือในห้องสมุด หรืออาจารย์อาจเชิญเจ้าหน้าที่ห้องสมุดไปบรรยายเกี่ยวกับเครื่องมือทางบรรณานุกรมต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาในการวิจัย อาจารย์อาจปรึกษาบรรณารักษ์ ขอให้ช่วยจัดหาเอกสารพิเศษเฉพาะวิชาสำหรับงานสอนและงานวิจัยของตน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ถ้าต่างฝ่ายต่างจะร่วมมือกัน.

บรรณารักษ์ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องทราบหลักสูตร และความสนใจส่วนตัวของอาจารย์แต่ละคน ตลอดจนการกำหนดงานของอาจารย์ให้นักศึกษาทำ บรรณารักษ์จะเป็นผู้ให้ข่าวเกี่ยวกับหนังสือที่เข้ามาใหม่ในห้องสมุด จะช่วยนักศึกษาให้ใช้ห้องสมุดโดยจัดหาเครื่องมือทางการค้นคว้า จัดให้บริการทางบรรณานุกรม และจัดสถานที่พิเศษสำหรับนักศึกษา ระดับสูงและผู้ที่ทำวิจัย และถ้ามีกำลังที่จะทำได้ บรรณารักษ์อาจช่วยกับอาจารย์เตรียมทำบรรณานุกรมหนังสือในวิชาที่อาจารย์สอน เพื่อให้นักศึกษาได้อ่าน และทำบรรณานุกรมหนังสือสำหรับงานวิจัยให้แก่อาจารย์.

หนังสือคู่มือการใช้ห้องสมุด จำเป็นที่จะต้องมีเพื่อให้อาจารย์ได้ทราบระเบียบข้อบังคับ และส่งเสริมการใช้ การร่วมมือ และการสนับสนุนห้องสมุด ในคู่มือการใช้ห้องสมุดอาจรวมลักษณะของหนังสือที่ห้องสมุดมี โดยเน้นถึงหนังสือที่สำคัญ ๆ เป็นพิเศษด้วย รวมบริการต่างๆ ของห้องสมุด การยืมระหว่างห้องสมุด บริการถ่ายเอกสาร บริการจัดทำบรรณานุกรม สารสังเขป วิธีการใช้ห้องสมุด การจัดเตรียมรายชื่อหนังสือสำหรับอ่านในแต่ละสาขาวิชา อุปกรณ์ที่ให้ความสะดวกต่างๆ รวมทั้งแผนผังในการจัดห้องสมุด ห้อง

สัมมนา และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในงานวิจัย แก่อาจารย์ ข้อตกลงและการร่วมมือกับห้องสมุดอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ระเบียบข้อบังคับและสิทธิพิเศษต่างๆ นโยบายการเลือกหนังสือ และการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด และหัวข้ออื่นๆ ซึ่งเกี่ยวข้อง คู่มือการใช้ห้องสมุดสำหรับอาจารย์ไม่ต้องแก้ไขบ่อยนัก ควรพิมพ์จำนวนมากพอสำหรับแจกทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ และอาจารย์ใหม่ในระยะเวลาประมาณ ๕ ปี.

บริการสอนและให้คำแนะนำของห้องสมุด

นักศึกษาทุกคนไม่ว่าในประเทศที่เจริญแล้ว ที่กำลังพัฒนาและประเทศที่ล้าหลังต่างเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยด้วยความรู้ที่มีอยู่จำกัดเกี่ยวกับหนังสือ บรรณารักษ์มีพันธะเช่นเดียวกับอาจารย์ที่สอนในอันที่จะช่วยนักศึกษาให้พัฒนาในด้านความรู้และสติปัญญา บรรณารักษ์จึงอาจสอนนักศึกษาโดยตรง และเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับการค้นคว้าให้ข้อสนเทศ หรือข้อมูลต่างๆ ซึ่งงานแบบนี้ที่เรียกกันในห้องสมุดว่าเป็นงานช่วยค้นคว้า.

การสอนของบรรณารักษ์อาจเป็นในรูปแบบปฐมนิเทศ จัดแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มนำชมห้องสมุด หรือจัดสอนในห้องเรียนเกี่ยวกับเครื่องมือสำคัญๆ ในการค้นคว้าเช่น สอนเกี่ยวกับบรรณารายการหนังสือ วรรณกรรมวารสาร และหนังสืออ้างอิง การสอนในขั้นสูงและการสาธิตเกี่ยวกับการใช้ข้อสนเทศเฉพาะสาขาวิชาจากแหล่งพิเศษต่างๆ บรรยายเกี่ยวกับบรรณานุกรม และวิธีการเขียนรายงาน และวิทยานิพนธ์ ฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับการใช้หนังสือ และห้องสมุด จัดหนังสือคู่มือห้องสมุดสำหรับนิสิตนักศึกษา.

นิสิตนักศึกษาที่เข้าใหม่ควรจะได้รับทราบข้อสนเทศ และการสอนเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดในทันทีที่เข้ามหาวิทยาลัย ถ้าสามารถทำได้ เพราะจะช่วยส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้สนใจศึกษาหาความรู้ของตนเองโดยอิสระไม่ต้องถูกจำกัดขอบเขตอยู่กับกำหนดการตามตารางสอนที่กำหนดไว้ควรสอนให้นิสิตนักศึกษาใหม่รู้จักวิธีใช้บรรณารายการหนังสือ วิธีการจัดหนังสือในห้องสมุด และวิธีการค้นหาหนังสือจากที่เก็บมาใช้.

ระเบียบข้อบังคับในการยืมหนังสือ และข้อบังคับอื่นๆ ตลอดจนชั่วโมงเปิดทำการของห้องสมุด บริการพิเศษและเครื่องมือ

เครื่องใช้ที่มีไว้ให้ใช้ ควรจะแจ้งให้นิสิต-นักศึกษาทราบ นอกจากนั้นควรให้ผู้ใช้ได้ทราบว่า ถ้าต้องการทราบข้อสนเทศเกี่ยวกับห้องสมุดควรจะไปหาใคร ในสถาบันเล็กๆ อาจจะกระทำได้โดยพานิสิตนักศึกษาใหม่ชมห้องสมุด พร้อมทั้งบรรยายและสาธิตให้นักเรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ สำหรับในสถาบันใหญ่ควรจัดบรรยายในห้องเรียน แสดงภาพยนตร์ หรือจัดคู่มือการใช้ห้องสมุด.

นักเรียนระดับสูงในชั้นปริญญาตรี หรือระดับปริญญาโทควรทราบเกี่ยวกับบรรณานุกรมเฉพาะวิชาและรู้จักวิธีการค้นคว้าในห้องสมุด.

คู่มือการใช้ห้องสมุดของนักศึกษา

คู่มือการใช้ห้องสมุดเป็นวิธีการช่วยแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุดได้ดี คู่มือนี้อาจเป็นรูปจุลสาร หรือเป็นรูปหนังสือ ในคู่มือการใช้ห้องสมุดนี้ควรมีข้อความ.

๑. อธิบายทั่วๆ ไปเกี่ยวกับห้องสมุด หนังสือและเอกสารในห้องสมุด วิธีการจัดและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ควรมีแผนผังแสดงแผนงาน และบริการต่าง ๆ ตลอดจนแสดงแหล่งที่เก็บหนังสือ และบริเวณจุดที่ให้บริการที่สำคัญๆ.

๒. อธิบายแหล่งที่เก็บหนังสือ วิธีการค้นหาหนังสือมาใช้ อธิบายระเบียบข้อบังคับและนโยบายของห้องสมุด ชนิดของหนังสือและเอกสารที่ห้องสมุดเก็บรวบรวมตลอดจนบริการต่างๆ ที่ให้.

๓. อธิบายบัตรรายการหนังสือ และรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้บัตร อธิบายเกี่ยวกับวารสาร หนังสือพิมพ์ และเอกสารของทางราชการ วิธีการใช้ และวิธีการค้นหาใช้.

๔. อธิบายการเก็บรวบรวมหนังสืออ้างอิงโดยละเอียด อธิบายรายละเอียดในหนังสืออ้างอิงที่สำคัญๆ อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของหนังสือแต่ละเล่ม และวิธีการใช้.

๕. อาจมีข้อความเกี่ยวกับวิธีการเขียนรายงาน และภาคินิพนธ์ เพื่อช่วยนักศึกษา.

ข้อคิดจากการสัมมนาห้องสมุดในภูมิภาคเอเชีย

กัทลี สมบัติศิริ

วงการห้องสมุดในเอเชียกำลังก้าวหน้าไปอย่างน่าสนใจ ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในภูมิภาคนี้ก็ได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้ว่า ในระยะเวลา ๕-๖ ปีมานี้ มีการประชุมระหว่างบรรณารักษ์ประเทศเอเชียมาก่อนนี้ ๕ ครั้งแล้ว การประชุมที่กรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ ๒๖-๓๐ มีนาคม ๒๕๑๖ ให้ชื่อหัวข้อการประชุมว่า Regional Seminar On Information Storage, Retrieval And Dissemination เจาะจงโดยเฉพาะเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับสังคมศาสตร์ การสัมมนาครั้งนี้ Asian Mass Communication Research And Information Center (AMIC) และคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติของไทยเป็นเจ้าภาพจัดขึ้น มีผู้แทนและผู้สังเกตการณ์จากประเทศต่าง ๆ ๑๑ ประเทศ กับผู้แทนองค์การระหว่างประเทศ เช่น ยูเนสโก, อีคาเฟ และ ไอ.แอล.โอ. เป็นต้น เข้าประชุมทั้งสิ้นประมาณ ๔๐ คน ผู้เข้าประชุมส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์หรือผู้อำนวยการของห้องสมุดแห่งชาติ หรือศูนย์เอกสารการวิจัย และห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ.

AMIC เป็นองค์การที่สร้างขึ้นโดยการสนับสนุนของรัฐบาลสิงคโปร์และสถาบัน Frederick-Ebert-Stifting ของเยอรมัน (มีตัวแทนในประเทศไทยด้วย) มีหน้าที่ส่งเสริมสื่อมวลชนอันเป็นเครื่องมือที่จะทำให้วิธีการติดต่อเพื่อการศึกษาทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียได้กระทำไปโดยรวดเร็วและมีความร่วมมือกันยิ่งขึ้น การประชุมที่เคยมีมาก่อนแล้ว ๔ ครั้ง คือครั้งแรก The Asian-Pacific Conference On Libraries And National Development ที่เซอูล สาธารณรัฐเกาหลี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒, ครั้งที่สอง Conference of Southeast Asian Libraries (Consal) ที่สิงคโปร์, ครั้งที่สามและที่สี่ เป็นการประชุมของศูนย์เอกสารการวิจัยจากประเทศภาคีอาเซียน (Asean) ที่จัดขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๑๓ และ ๒๕๑๔ ในกรุงเทพมหานคร (การประชุมคอนซาล (Consal) ครั้งที่ ๒ จัดที่ฟิลิปปินส์ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๖) นอกจากเพื่อความร่วมมือในภูมิภาคแล้วที่มีการประชุมเช่นนี้คงเป็น

เพราะต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันมีความสนใจต้องการเรียนรู้ประเทศในเอเชีย ดังจะเห็นได้ว่าการประชุมดังกล่าวมีองค์การต่างประเทศสนับสนุนอยู่ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเองเริ่มสนใจประเทศทางเอเชียมากหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ ห้องสมุดหลายแห่งรวบรวมหนังสือเกี่ยวกับประเทศในเอเชีย ซึ่งมักเรียกว่า Asian Studies มหาวิทยาลัยคอร์เนลได้ชื่อว่ามีหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยมากที่สุด ในสหรัฐอเมริกา ส่วนประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน สถาบัน Federich—Ebert—Stifting จะจัดตั้ง Clearing House for Social Development in Asia ซึ่งจะเป็นแหล่งที่จะให้ความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเอกสารข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาทางสังคมในเอเชีย และยังมีองค์การอื่นอีกแห่งหนึ่งให้ผู้แทนเดินทางไปประเทศต่าง ๆ ในเอเชียเพื่อทำความตกลงกับห้องสมุดให้จัดส่งสิ่งพิมพ์หายากที่ไม่มีในตลาดหนังสือ เช่น สิ่งพิมพ์รัฐบาล, หนังสืออนุสรณ์ที่พิมพ์แจกในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งเขาเรียกว่า Grey Literature ไปให้.

การที่จะให้ประเทศต่าง ๆ ร่วมมือกันเป็นทางการได้ก็โดยเริ่มต้นที่ห้องสมุดแห่งชาติ และศูนย์เอกสารการวิจัย ซึ่งตามปกติ

ห้องสมุดแห่งชาติจะเป็นแหล่งที่เก็บรักษาหนังสืออันเป็นสมบัติล้ำค่าของชาติ เช่น เอกสารจดหมายเหตุของชาติ (National Archives) ต้นฉบับเขียนด้วยลายมือ (Manuscript) และหนังสือทางประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมรวมทั้งหนังสือและเอกสารของหน่วยราชการหรือสิ่งพิมพ์รัฐบาล (Government Publications) ส่วนศูนย์เอกสารการวิจัยมักเก็บรวบรวมหนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์จำพวกรายงานการวิจัยทางเทคนิค วิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งนี้อาจแตกต่างกันหรือซ้ำซ้อนกันบ้างตามสภาพของแต่ละประเทศ สิ่งพิมพ์ที่เป็นเครื่องมือสำหรับการค้นหาอ้างอิง (Reference tools) ที่ห้องสมุดแห่งชาติมักจัดทำได้แก่ บรรณานุกรมแห่งชาติ (National Bibliography) ซึ่งรวบรวมรายชื่อหนังสือสำคัญที่ตีพิมพ์ขึ้นในประเทศ รายชื่อวารสารวิชาการของชาติ และดรรชนีวารสารวิชาการของชาติ ส่วนศูนย์เอกสารการวิจัย จะจัดทำเครื่องมือสำหรับช่วยอ้างอิงเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ทางเทคนิค และอาจทำสารระสังเขปหรือย่อเรื่องสำหรับรายงานทางวิชาการและวิทยานิพนธ์ หรือแปลด้วย งานที่กล่าวนี้ใช้ว่าห้องสมุดแห่งชาติและศูนย์เอกสารการวิจัย จะทำไปหมดเสียทุกอย่างก็หาไม่ แต่จะร่วมมือกับห้องสมุด

ข้อคิดจากการสัมมนาห้องสมุดในภูมิภาคเอเชีย

๓๖๕

มหาวิทยาลัยและห้องสมุดเฉพาะวิชาของราชการและสถาบันภายในประเทศของตน ฉะนั้นความร่วมมือระหว่างประเทศจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในประเทศเสียก่อน.

บรรทัดฐานที่จะวัดว่าประเทศใดมีความก้าวหน้าในทางห้องสมุดเพียงไรนั้นมีหลายประการ แรกทีเดียวจะต้องพิจารณาว่าประเทศนั้นมีหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวกับประเทศของตนครบถ้วนเพียงใด ห้องสมุดได้จัดทำสิ่งพิมพ์ที่เป็นเครื่องมือสำหรับช่วยในการค้นคว้าอ้างอิงเป็นจำนวนมากและสมบูรณ์ทันความต้องการหรือไม่ วิธีดำเนินงานทางเทคนิคห้องสมุดได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขไปตามความต้องการของผู้ใช้เพียงใด บริการช่วยผู้อ่านสะดวกรวดเร็วหรือไม่ เช่น มีการถ่ายเอกสาร การถ่ายทำและการใช้โสตทัศนวัสดุ และงานกว้างขวางจนกระทั่งต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ในการดำเนินงานหรือไม่ และที่สำคัญก็คือ มีความร่วมมือและประสานงานระหว่างห้องสมุดในประเทศเองมากน้อยเพียงไร เช่น ร่วมมือในการจัดทำบรรณานุกรม สหบัตร ทำดรรชนีวารสาร และเอกสารทางวิชาการ และแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่กัน เป็นต้น.

ในการพิจารณาข้อแรก คือ ห้องสมุดในเอเชียมีหนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์เรื่องเอเชียครบถ้วนเพียงไรนั้น จะพบความจริงว่า สิ่งพิมพ์เรื่องเอเชียที่ชาวเอเชียเขียนขึ้นเอง ซึ่งส่วนใหญ่จะได้แก่สิ่งพิมพ์รัฐบาลนั้นทุกประเทศมีอยู่เป็นจำนวนมากไม่น้อยเลย แต่หน่วยราชการส่วนมากมักจะไม่โฆษณาเผยแพร่หนังสือที่ได้จัดพิมพ์ขึ้น แม้ภายในประเทศเองก็ยังไม่สามารถทราบกันได้ว่าหน่วยงานใดพิมพ์หนังสืออะไรออกมาใหม่บ้าง ถ้าบังเอิญทราบและต้องการสิ่งพิมพ์นั้น ก็จะต้องใช้ความพยายามอย่างหนักในการติดต่อขอ เมื่อเป็นเช่นนี้ห้องสมุดต่างๆ ในเอเชียจึงมีหนังสือที่เกี่ยวกับประเทศของตนเองไม่ครบถ้วนนัก ทั้งปรากฏว่าในบางประเทศยังไม่มีกฎหมายการพิมพ์เสียอีกด้วย หรือถึงแม้ว่ามีแล้วอย่างประเทศไทยก็ใช้บังคับไม่ได้ผล เหตุฉะนั้น บรรณานุกรมและดรรชนีวารสารวิชาการที่จัดทำขึ้นจึงไม่ครบถ้วนสมบูรณ์นัก ประกอบกับขาดงบประมาณขาดกำลังเจ้าหน้าที่ด้วย เอกสารอ้างอิงเพื่อช่วยในการค้นคว้าจึงขาดอยู่มากในเอเชีย.

การอภิปรายเกี่ยวกับงานเทคนิคห้องสมุดมีเรื่องน่าสนใจมาก นอกจากการเสาะแสวงหา การจัดดำเนินงาน วิธีการต่างๆ เพื่อ

เผยแพร่เอกสารสิ่งพิมพ์เหล่านี้แล้ว ความรู้ใหม่ที่ได้ก็คือ การใช้ Thesaurus สำหรับจัดแบ่งแยกประเภทหนังสือและเอกสารทางวิชาการสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีใหม่ที่ทำให้หัวเรื่องไว้โดยละเอียดพิสดารตามความก้าวหน้าของวิชาการ วิธีนี้ช่วยให้ค้นหาเรื่องต่างๆ ได้ตรงตามความต้องการของนักค้นคว้าวิจัย ดีกว่าวิธีทำบัตรรายการและจัดหมู่หนังสือตามระบบที่เคยใช้กันมาแต่ไหนแต่ไร ห้องสมุดที่ยังไม่ได้ใช้วิธีใหม่คือการใช้ Thesaurus มักประสบปัญหาโดยไม่สามารถสะหาหนังสือและเอกสารต่างๆ ให้ได้ทันทีตามความต้องการ จะต้องเสียเวลาเปิดอ่านเอกสารเหล่านี้ขึ้นอีกเพื่อค้นหาเรื่องเฉพาะเจาะจงที่มีได้แบ่งแยกไว้โดยละเอียดมาก่อนที่ประชุมให้ข้อคิดไว้ว่า ถ้าห้องสมุดใดคิดจะทำคู่มือ Thesaurus ขึ้นใช้เองบ้าง ก็จงขอคำปรึกษาแนะนำจากนักวิชาการ เพื่อจะได้กำหนดหัวข้อเรื่องให้ละเอียดพิสดารเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้เอง.

การให้บริการ เช่น การถ่ายบทความวารสารหรือความบางตอนจากหนังสือและเอกสารวิชาการ เป็นบริการที่ห้องสมุดทำกันอยู่ทั่วไป ห้องสมุดบางแห่งในฟิลิปปินส์ ถ่ายทำไมโครฟิล์มและไมโครฟิช (Microfiche) จากวารสารและหนังสือพิมพ์สำคัญ ๆ

และมีบริการให้นักวิชาการยืมไปอ่านพร้อมทั้งเครื่องอ่านขนาดเล็กที่ใช้ทั้งไฟฟ้าและแบตเตอรี่ได้ สำหรับประเทศไทย หอสมุดแห่งชาติมีบริการถ่ายทำไมโครฟิล์ม และที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้ถ่ายทำไมโครฟิล์มไว้ให้ยืมไปถ่ายทำต่อหรือยืมไปอ่านได้ คือ ราชกิจจานุเบกษา หนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์ สยามรัฐ และหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ ๒ ฉบับคือ Bangkok Post และ Bangkok World ย้อนหลังไป ๑๐ ปี ส่วนหนังสือพิมพ์ The Nation ที่เพิ่งพิมพ์ออกจำหน่าย ถ่ายทำไมโครฟิล์มไว้ตั้งแต่ฉบับแรก.

การดำเนินงานห้องสมุด มีงานประจำที่ต้องใช้แรงงานมากโดยเฉพาะในห้องสมุดใหญ่ ๆ ในสหรัฐอเมริกา เมื่อประมาณเกือบ ๑๐ ปีมานี้ ห้องสมุดจึงได้เริ่มนำเครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้บ้าง เช่น การสั่งซื้อหนังสือ การรวบรวมรายชื่อหนังสือและวารสาร การลงทะเบียนวารสาร และทำบัตรรายการ ในเอเชีย ห้องสมุดที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ปรากฏว่ามีแต่สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย หรือ เอ. ไอ. ที. (Asian Institute of Technology) ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยเท่านั้น ห้องสมุดใหญ่หลายแห่ง เช่น ศูนย์เอกสารการวิจัยของฟิลิปปินส์กำลัง

ข้อคิดจากการสัมมนาห้องสมุดในภูมิภาคเอเชีย

๓๖๗

ตัดสินใจว่าควรจะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ดีหรือไม่ บรรณารักษ์บางคนมีความเห็นเป็นเด็ดขาดว่า ในวงการห้องสมุด คอมพิวเตอร์ไม่ควรจะเข้ามามีบทบาทเลย เรื่องนี้ถ้าจะเดินสายกลาง ก็ควรจะพิจารณาตามเหตุผล กล่าวคือ ถ้าเป็นห้องสมุดใหญ่ในสหรัฐ เช่น ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยที่มีห้องสมุดอยู่ในเครือ ๖๐—๘๐ แห่งและจะต้องสั่งซื้อหนังสือ ทำบัตรรายการส่งให้ทุกแห่ง เช่นนี้ ก็ควรจะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เข้าช่วย เพื่อจะได้ตัดงานประจำอันมหาศาลออกไปเสียบ้าง ทั้งค่าใช้จ่ายก็ไม่แพงเกินไปนักในสหรัฐอเมริกาเอง แต่สำหรับห้องสมุดในเอเชีย น่าจะคิดให้จงหนัก เพราะค่าใช้จ่ายสูงลิบลิ้ว ทั้งแรงงานของเราก็กังถูกกว่ามาก.

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในประเทศเดียวกันที่ทำอยู่แล้ว คือ การยืมหนังสือกัน ใช้โดยบรรณารักษ์ติดต่อกันเองเป็นส่วนตัว ความร่วมมืออย่างอื่นนับว่าไม่มี เช่น การทำบรรณานุกรมแห่งชาติ สหบัตร หอสมุดแห่งชาติต้องดำเนินการโดยลำพัง เพราะฉะนั้น ถึงแม้จะได้เริ่มทำแล้วก็ไม่สามารถรวบรวมให้ทันสมัยได้ สิ่งพิมพ์ที่จำเป็นสำหรับช่วยการค้นคว้าอ้างอิงอย่างดรรชนี วารสารวิชาการ ก็ไม่พอร่วมกันจัดทำให้พิมพ์ออกมาทันใช้ทั่วกันได้ ห้องสมุดหลาย

แห่งจำเป็นต้องทำดรรชนี วารสารใช้เองตามความต้องการของนักวิชาการ ทำให้เสียเวลามากและงานซ้ำซ้อนกัน ในการติดต่อยุ่ระหว่างประเทศในภูมิภาค การแลกเปลี่ยนเอกสารสิ่งพิมพ์ มักทำกันเองระหว่างห้องสมุดของสถาบันในวิชาการแขนงเดียวกัน เช่น กรมการข้าวของไทยกับ IRRI (International Rice Research Institute) ที่ฟิลิปปินส์ หรือบางแห่งเช่น Centre for Southeast Asian Studies, Kyoto University ที่มีตัวแทนอยู่ในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย ก็มีข้อตกลงแลกเปลี่ยนเอกสารสิ่งพิมพ์กับห้องสมุดต่าง ๆ ในเอเชียอยู่ทั่วไป ความร่วมมือระดับภูมิภาคอย่างเป็นทางการและอย่างมีระเบียบยังจะต้องใช้เวลาอีกนาน แต่จะเห็นได้ว่าขณะเดียวกันทุกประเทศก็กำลังพยายามปรับปรุงงานห้องสมุดภายในประเทศของตนให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้อยู่ตลอดเวลา.

โดยทั่วไปแล้ว กล่าวได้ว่า งานห้องสมุดในภูมิภาคเอเชียได้ก้าวหน้าไปมาก หากจะใช้บรรทัดฐานดังได้พรรณนามาวัดความก้าวหน้าของห้องสมุดในเอเชียแล้ว ไม่นับประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นผู้นำอยู่แล้วหลายทางในโลก ห้องสมุดในอินเดีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ก็อยู่ในอันดับแรก ๆ ส่วนไทย

ปากีสถาน เกาหลี และซีลอนก็กำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนา น่าชมยินดีที่นี้เซียที่ก้าวไปอย่างรวดเร็ว สำหรับเวียดนามทุกคนเห็นใจ เมื่อผู้แทนลูกขึ้นกล่าวว่าหากประเทศของเขามีสันติภาพอย่างแท้จริงเมื่อใดแล้ว คงจะก้าวไปได้ไกลกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้.

อย่างไรก็ดี โดยเหตุที่ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียยังอยู่ในระยะการพัฒนา บ้านเมืองยังขาดปัจจัยสำคัญ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล การชลประทาน และการคมนาคมอีกมากนัก ห้องสมุดจึงอยู่ในอันดับรองลงมา ปัญหาที่ทุกประเทศในเอเชียประสบอย่างเดียวกัน ซึ่งเป็นปัญหาสามัญ คือ ขาดงบประมาณ ขาดเจ้าหน้าที่ และยังมีปัญหาที่นำคำนี้ถึงอื่น ๆ คือ รัฐหรือสถาบันเจ้าสังกัดให้ความสำคัญแก่ห้องสมุดไม่พอ เมื่อนักวิชาการมีการปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับงานห้องสมุดมัก

จะไม่มีส่วนได้รับรู้ด้วยเลย ทั้ง ๆ ที่นักวิชาการต้องการความช่วยเหลือจากห้องสมุดในการทำงานเกี่ยวกับการค้นคว้าวิจัย.

ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ประเทศในเอเชียส่วนมากจึงมักจะขาดแคลนคนดีมีความรู้ที่เข้าไปทำงานในห้องสมุด และปรากฏว่าห้องสมุดหลายแห่งในยุโรป อเมริกา และเอเชียบางประเทศ ได้พยายามเรียกชื่อห้องสมุดเป็นอย่างอื่น เช่น Documentation Centre บ้าง Information Centre บ้าง และแทนที่จะเรียกหัวหน้าหน่วยงานว่า Librarian ก็เรียกชื่อเสียใหม่ว่า Documentalist บ้าง และ Information Scientist หรือ Specialist บ้าง แต่เข้าใจว่าผู้ทำงานในห้องสมุดส่วนใหญ่ในประเทศไทยก็ยังพอใจที่จะเรียกตัวเองว่า “บรรณารักษ์”.

รายงานการประชุม

"The First Conference on Asian Library Cooperation"

August 19 – 22, 1974

Taipei, Taiwan.

สุภาพ สุจินดา

การประชุมครั้งนี้จัดโดย หอสมุดแห่งชาติและสมาคมห้องสมุดของสาธารณประชาชนจีน โดยมีวิทยาลัย Tamkang เป็นผู้อุปถัมภ์รายการ ในการให้ใช้สถานที่ ให้อาหารและค่าที่พัก.

วัตถุประสงค์ของการประชุมครั้งนี้ เพื่อให้ได้มีการประชุมร่วมกันในกลุ่มห้องสมุดภาคพื้นเอเชีย โดยมีประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มนี้ร่วมมือ ผลัดเปลี่ยนกันดำเนินงาน จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน วางโครงการว่าจะจัดประชุมด้วยเรื่องอะไร ที่ไหนและเมื่อไร จะจัดหาเงินเพื่อการนี้จากไหน อย่างไร พร้อมทั้งจัดทำเอกสารการประชุมเพื่อเผยแพร่.

วันเวลาของการประชุมในครั้งนี้รวม ๔ วัน วันแรกเปิดลงทะเบียนและพิธีเปิดในตอนเช้า และมีรายงานเกี่ยวกับห้องสมุดของแต่ละประเทศ (Country Report) ในตอนบ่ายในวันรุ่งขึ้นมีการประชุมกลุ่มโดยแยกเป็น ๓ กลุ่ม คือ Library Education;

Oriental Resources; Media and Technology ในวันที่สาม ได้จัดให้เยี่ยมชมหอสมุดแห่งชาติ, พิพิธภัณฑ์แห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัยไต้หวัน (National Taiwan University) วันสุดท้ายได้รวมกลุ่มกันอีกครั้ง เพื่อนำข้อเสนอแนะจากการประชุมกลุ่มมาเสนอในที่ประชุมเพื่อพิจารณา.

บรรยากาศของการประชุมรู้สึกว่าคุณจีนเขาทำอะไรง่าย ๆ และไม่มีพิธีรีตอง ดูว่าจะเศรษฐกิจเอามาก ๆ เพราะพวกเราเตรียมเสื้อหนาวไป เกรงว่าจะหนาวถ้าเป็นห้องปรับอากาศ ปรากฏว่าพิธีเปิดจัดที่โรงฝึกพลศึกษา เป็นที่โล่ง ๆ และวางเก้าอี้แบบง่าย ๆ สิ่งที่น่าสังเกตคือความเป็นชาตินิยม บ้ายชื่อของเจ้าหน้าที่และผู้ร่วมประชุมที่มาจากประเทศที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาจีนทั้งหมด เราอ่านไม่ออกและจำชื่อไม่ได้ เมื่อถูกแนะนำบุคคลผู้ต้อนรับไม่พูดภาษาอังกฤษ หรือพูดแต่น้อย จึงทำให้เรารู้จักเจ้าของบ้านน้อยไป.

การรายงาน อาจเป็นเพราะเขามีปัญหาเรื่องภาษาเหมือนอย่างเรา จึงมีบทความและการรายงานเป็นภาษาจีน เราก็ไม่เข้าใจอีก และคิดว่าคนจีนจากฮ่องกงและสิงคโปร์ก็คงฟังไม่รู้เรื่อง แต่เขาเหล่านั้นอ่านรู้เรื่องได้ เป็นที่น่าสังเกตว่า บรรณารักษ์หัวหน้าส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ผู้จัดการรายการทั้งหมดเป็นชายล้วน ฉะนั้นตารางเวลาที่จัดว่าจะทำอะไรในแต่ละวันจึงไม่ละเอียด เราไม่ทราบว่าจะมีรายการพิเศษ เช่น ปาฐกถาพิเศษ, ดุภาพยนตร์ประวัติศาสตร์จีน สลับรายการเมื่อไร เราต้องคอยถามว่าใครจะไปทางไหนก็เดินตามเขาไป.

การต้อนรับของคนจีนดูเรื่องรับประทานจะเป็นเรื่องใหญ่ และอาหารของเขาก็พิเศษจริง ๆ เมื่อไรที่มีการรับประทานร่วมกัน เราก็ดูเป็นกันเองและสนิทสนมกันมากขึ้น จนถึงวันสุดท้ายก่อนที่จะจากกันก็ดูจะซาบซึ้งกันเป็นพิเศษซึ่งต่างกับวันแรก ๆ ที่พบกัน.

จุดมุ่งหมายอันสำคัญของการประชุมร่วมกันในคราวนี้ จากการพูดเปิดการประชุมพอจะสรุปได้ว่า เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มของห้องสมุดในประเทศที่เจริญทั้งหลายได้เปลี่ยนไป ในด้านบริการ ฉะนั้นด้านผลิตบรรณารักษ์ ก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย

เพื่อให้สอดคล้องกัน บรรณารักษ์จะต้องเป็นผู้ช่วยด้านการค้นคว้าวิจัย ปัจจุบัน สถาบันองค์การต่าง ๆ ต้องการบรรณารักษ์เพื่อช่วยด้านค้นคว้าวิจัย ฉะนั้นในการผลิตบรรณารักษ์ก็ควรมุ่งว่าจะผลิต research personnel ปัญหาที่สาธารณรัฐจีน ประสบอยู่เวลานี้คือขาดบรรณารักษ์ผู้มีคุณสมบัติดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นเพราะตำแหน่ง เงินเดือนของบรรณารักษ์ไม่เป็นที่ดึงดูด.

การใช้เครื่องจักรกลในห้องสมุดทั้งทางด้านบริการและด้านเทคนิค ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีประเทศเดียวคือ ประเทศญี่ปุ่น แต่อย่างไรก็ตามเท่าที่ทราบญี่ปุ่นมีปัญหาเรื่องการใช้เครื่องจักรกลเนื่องจากภาษาเขียนของญี่ปุ่นเองเป็นอุปสรรค.

การล้าหลังของห้องสมุดประชาชนเป็นที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่งของ ประเทศในกลุ่มเอเชีย ควรที่ทุกประเทศจะได้ส่งเสริมให้มีบริการประชาชนให้มากขึ้น โดยจัดห้องสมุดแบบทันสมัยและให้มีเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน อีกประการหนึ่งประเทศในเอเชียเป็นประเทศเก่าแก่ แต่ละประเทศก็มีหนังสือประวัติดั้งเดิมของชาติตนเองเก็บรักษาไว้เป็นหนังสือหายาก ซึ่งควรจะจัดระบบการเก็บไว้อย่างดี เพื่อการค้นคว้าต่อไป.

ปัญหาที่เหมือนกันในทุกแห่งคือ การเงินที่ไม่เพียงพอ ห้องสมุดประชาชนของสาธารณรัฐจีนก็เช่นกัน คือขาดเงิน ขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ การปฏิบัติงานของห้องสมุดในปัจจุบัน คือพยายามทำให้ดีที่สุดเท่าที่ กำลังจะทำได้ในขณะนี้.

บทความในการกล่าวเปิดประชุมมีข้อความสำคัญที่น่าสนใจอยู่ตอนหนึ่งว่า ปัจจุบันนักเขียนชาวตะวันตกเขียนเรื่องราวของเอเชียบ่อย ๆ แต่ไม่ได้เข้าใจเรื่องราวของเอเชียลึกซึ้ง จึงทำให้หนังสือที่ออกมาบิดเบือนและผิดพลาดไม่ตรงตามความเป็นจริง ฉะนั้นอยากจะฝากไว้กับบรรณารักษ์อยากให้ชาวเอเชียเขียนเรื่องราวของประเทศชาติของตน เพื่อให้ นักเขียนชาวต่างประเทศได้ค้นคว้าหาข้อเท็จจริงและเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวของชาติต่าง ๆ ในเอเชียได้ถูกต้อง.

จากข้อความดังกล่าวไว้ข้างต้น ผู้จัดทำเนิการประชุมจึงแบ่งหัวข้อไว้ ๓ เรื่องคือ :—

๑. Library Education.
๒. Oriental Resources.
๓. Media and Technology.

ผู้เขียนเข้าร่วมประชุมในกลุ่มว่าด้วยการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งมีผู้แทนของประเทศต่าง ๆ ดังนี้ ฮองกง, ไทย,

ฟิลิปปินส์ และไต้หวัน - ในที่ประชุมมีรายงานของประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวเกี่ยวกับฐานะของบรรณารักษ์และการผลิตบรรณารักษ์ ปัจจุบันไทยและฟิลิปปินส์ได้ผลิตบรรณารักษ์ชั้นปริญญาโทแล้ว แต่ไต้หวันยังผลิตชั้นปริญญาตรีอยู่และมีความต้องการอย่างมากที่จะขยายการผลิตบรรณารักษ์ให้สูงถึงชั้นปริญญาโท ส่วนฮ่องกงไม่มีโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษ์ปัจจุบันส่วนมากได้รับการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศอังกฤษ.

ผลของการประชุมกลุ่มได้ข้อเสนอแนะดังนี้ :—

๑. ควรให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอน บรรณารักษศาสตร์และบรรณารักษ์ห้องสมุดเพื่อให้ไปสอน ไปทำงานในห้องสมุด ในประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นเอเชีย.
๒. ควรให้มีการแลกเปลี่ยนเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร ตำราและเอกสารที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์.

๓. สนับสนุนให้นักศึกษา ศึกษาเพิ่มเติมในชั้นปริญญาโท ในประเทศในเอเชียซึ่งเปิดสอนในระดับนี้.

ในความคิดเห็นส่วนตัวเห็นว่า น่าจะส่งเสริมข้อเสนอแนะอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ

การแลกเปลี่ยน อาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์และบรรณารักษ์ผู้ทำงานในห้องสมุด เพื่อเปิดโอกาสให้หาประสบการณ์และให้มีโอกาสศึกษาต่อในชั้นปริญญาโทในขณะที่ทำงานในสถาบันที่มีการศึกษาระดับนั้น.

ข้อเสนอแนะการแลกเปลี่ยน ผู้จะทำการแลกเปลี่ยน อาจจัดได้เป็น ๒ ประเภท.

๑. พอมิทุนทรัพย์ช่วยเหลือตนเองได้.

๒. พอมิทุนทรัพย์ช่วยเหลือตนเองได้บ้างเล็กน้อย.

การ แลกเปลี่ยน ควร อย่างยิ่ง ต้อง ผ่าน สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เพราะ สมาคมเป็นที่เชื่อถือของทางราชการ และ เป็นที่เชื่อถือต่อสถาบันในต่างประเทศด้วย.

ข้อเสนอแนะทุนแลกเปลี่ยนประเภทที่หนึ่ง ซึ่งผู้ขอรับทุนมีทุนทรัพย์ช่วยเหลือตนเองได้:—

๑. ผู้รับทุนแลกเปลี่ยนจ่ายค่าเดินทางเอง.

๒. สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจัดหาสถาบันหรือห้องสมุดให้.

๓. สถาบันผู้ร่วมมือในโครงการจัดหาสถานที่พักโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ.

๔. ผู้รับทุนจ่ายค่าใช้ จ่ายส่วนตัวเอง เพราะค่าครองชีพประเทศในเอเชียไม่ต่างกับประเทศไทยมากนัก.

๕. สถาบันผู้ร่วมมือในโครงการเสียค่าเล่าเรียนให้ ในกรณีผู้รับทุนศึกษาต่อชั้นปริญญาโท.

ข้อเสนอแนะทุนแลกเปลี่ยนประเภทที่สอง ซึ่งผู้ขอรับทุนมีทุนทรัพย์ช่วยเหลือตนเองได้บ้างเล็กน้อย:—

๑. สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจัดหาเงินช่วยเหลือค่าเดินทาง.

๒. สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจัดหาสถาบันหรือห้องสมุดให้.

๓. สถาบันผู้ร่วมมือในโครงการจัดหาสถานที่พักโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ.

๔. ผู้รับทุนจ่ายค่าใช้ จ่ายส่วนตัวเอง เพราะค่าครองชีพประเทศในเอเชียไม่ต่างกับประเทศไทยมากนัก.

๕. สถาบันผู้ร่วมมือในโครงการเสียค่าเล่าเรียนให้ ในกรณีผู้รับทุนศึกษาต่อชั้นปริญญาโท.

ที่เสนอแนะมาเช่นนี้ ด้วยความคิดเห็นส่วนตัว คิดว่าจะทำให้โครงการแลกเปลี่ยนดำเนินไปได้เร็วขึ้น หากจะต้องรอการให้ทุนทั้งหมดคงจะเป็นไปโดยยาก.

รายงานการฝึกอบรม UNISIST Training Course
on Networking and Systems Interconnection
in South East Asia, Tokyo, Kobe

ระหว่างวันที่ ๑๕ กรกฎาคม — ๒๒ สิงหาคม ๒๕๑๗

สาวิตรี แพ่งสภา*

UNISIST เป็นโครงการ World Science Information System นับเป็นหน่วยงานหนึ่งของ UNESCO. UNISIST จัดการฝึกอบรมครั้งนี้เป็นครั้งแรกในภูมิภาคแถบนี้ โดยได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลญี่ปุ่นซึ่งประกอบด้วย Oversea Technical Cooperation Agency, Japan Documentation Society และมหาวิทยาลัย Kobe องค์การ UNESCO ได้จัดส่งผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ Dr. Kjell Samuelson, Mr. W. Löhrner และ Mr. C. Gottschalk มาเป็นผู้ให้การอบรมประเทศเจ้าภาพได้จัดผู้บรรยายจากองค์กรต่าง ๆ เป็นจำนวนถึง ๑๕ ท่าน.

ผู้เข้ารับการอบรมจากประเทศ เกาหลี, เขมร, ไทย, ฟิลิปปินส์, เวียดนาม และ อินโดนีเซีย รวมด้วยกัน ๑๓ คน ที่ได้รับทุนพิเศษจาก UNESCO อีก ๒ คน คือ

Dr. Lee จาก Asian Institute of Technology และ Mr. John Lam จาก Hong Kong Polytechnical Library.

การอบรมครั้งนี้เน้นถึงบทบาทของ UNISIST ในการอำนวยความสะดวกในด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแก่ประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศเหล่านี้ควรจะตระหนักในการจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติ และรับผิดชอบในการดำเนินการจัดตั้งสถาบัน หรือหน่วยงานใดก็ได้ให้เป็นตัวแทน (National Focal Point) ในการดำเนินงานเผยแพร่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีภายในประเทศ และประสานงานกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ และภูมิภาคอื่น ๆ ในลำดับต่อไป.

ในการที่จะประสานงานกันได้ ต้องคำนึงถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเอกสาร

* น.ส. สาวิตรี แพ่งสภา, อ.บ., พ.ม., อนุ บร., M.L.S (Rutgers) อาจารย์ประจำเอก คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเภทต่าง ๆ UNISIST จึงได้เสนอมาตรฐานและการกำหนดเกณฑ์ลักษณะเกี่ยวกับ International Serials Data System (ISDS) International Standard Bibliographic Description for Serials (ISBD (S)) และ ISBD (M) International Standard Bibliographic Description for Monographic Publication ทั้งยังได้เสนอหลักเกณฑ์ มาตรฐาน แบบฟอร์ม Code, Authority List แบบของ International Atomic Energy Agency ในชุด INIS Reference Series และของ AGRIS (International Information System for the Agriculture Sciences and Technology) ด้วย.

ในชั้นที่มีการวางแผนประสานงานกันระหว่างประเทศต่าง ๆ ได้บรรยายถึงระบบ Networks แบบต่าง ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้กล่าวถึง

โครงการของ UNDP เกี่ยวกับ Regional Information Network for Scientific Technological and Economic Communication in South East Asia ด้วย.

ในระหว่างการอบรมได้มีการนำชมบริการด้านเอกสาร และการใช้เครื่องมือเทคนิคในการเผยแพร่วิชาความรู้และบริการห้องสมุดที่ National Diet Library, Atomic Energy Research Institute, Japan Information Center of Science and Technology มหาวิทยาลัย Osaka, Kobe และ Tokyo ฯลฯ.

สำหรับผู้ที่เข้ารับการอบรมได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่ความร่วมมือและประสานงานกันในภูมิภาคแถบนี้ ศูนย์บริการเอกสารเกาหลี และญี่ปุ่นได้กำหนดโครงการแลกเปลี่ยนกันระหว่าง KORSTIC และ JICST.

แนวตอบข้อสอบวิชาครู
ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ. ต้น)

พ.ศ. ๒๕๑๖ หมวด ก. วิชาบรรณารักษศาสตร์

ชลช สัยะวณิช

ก. ภาคทฤษฎี (เวลา ๓ ชั่วโมง ๑๒๐
คะแนน)

๑. ถาม จงกล่าวถึงหน้าที่ของห้องสมุด
โดยทั่วๆ ไปมาเป็นข้อๆ.

ตอบ หน้าที่ของห้องสมุดโดยทั่วๆ ไป
คือ:—

๑. ให้ความรู้โดยทั่วไป โดยจัดหา
หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ เอกสาร และ
โสตทัศนวัสดุอื่นๆ ที่ให้ข่าวสารเหตุการณ์
ความเคลื่อนไหวที่สำคัญๆ ของโลก ของสังคม
ของท้องถิ่น ตลอดจนความรู้ทั่วไป เข้าห้อง
สมุดเพื่อเสนอสนองความอยากรู้อยากเห็น
ของผู้อ่าน.

๒. ให้การศึกษา โดยการจัดหา
หนังสือ วารสาร เอกสาร และ โสตทัศน-
วัสดุอื่นๆ อันเป็นอุปกรณ์การศึกษา ทั้งที่
อยู่ในหลักสูตรการศึกษาของสถาบันใน
ท้องถิ่น และที่อาจใช้อ่านประกอบการเรียน

การสอนได้ ตลอดจนหนังสืออื่นๆ ที่ช่วย
ส่งเสริมให้การศึกษาก้าวหน้าสูงขึ้นไป และ
การแนะแนวการศึกษาเพื่อให้ผู้อ่านได้ศึกษา
ตามที่เขาต้องการ.

๓. ให้ความจรรโลงใจ โดยการจัด
หาหนังสือปรัชญา วรรณคดีอมตะ หนังสือ
ศาสนา หนังสือศิลปะ ตลอดจนโสตทัศน-
วัสดุอันก่อปรารถนารื่นเริงทางภาษาและ
ศิลปกรรม เป็นต้น เพื่อให้ผู้อ่านได้พบอ่าน
สิ่งสวยงาม ความสละสลวยซาบซึ้ง
และศรัทธาตามที่เขาต้องการ.

๔. ช่วยในการค้นคว้าวิจัย โดยการจัดหาหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ เอกสาร
และโสตทัศนวัสดุต่างๆ อันมีคุณภาพมาตรฐานเชื่อถือได้ไว้เป็นคู่มือสนองความต้องการ
ของผู้ใช้ห้องสมุดที่จะใช้เพื่อการค้นคว้าอ้างอิง
ได้อย่างไม่ขาดแคลน ตลอดจนการจัดบริการ
สหบัตร การยืมระหว่างห้องสมุด เป็นต้น.

๕. ให้ความผลิตผลิตภัณฑ์
หย่อนใจ โดยการจัดหาวัสดุห้องสมุด เช่น หนังสือนวนิยาย, หนังสือนิทานเพื่อความสนุกสนาน, หนังสือภาพ, หนังสือข่าวกีฬา และการบันเทิง, หนังสือพิมพ์, วารสารทางบันเทิง ตลอดจนจัดกิจกรรมทางด้านสันทนาการเพื่อความบันเทิงขึ้นเป็นครั้งคราว จัดสถานที่ห้องสมุดให้เป็น ที่นันทนาการใจเร้าใจตาใจของผู้ใช้ห้องสมุด ก็จะช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้พักผ่อนหย่อนใจและผ่อนคลายความกังวลถึงเครียดลงได้.

๒. ถาม ห้องสมุดมีส่วนช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างไร จงอธิบาย.

ตอบ ห้องสมุดมีส่วนช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นได้มากมายหลายอย่างดังที่เรียกว่า อเนกประสงค์ทีเดียว ต้องตามความปรารถนาทั้งทางด้านผู้บริหารห้องสมุดและทางด้านผู้ใช้บริการห้องสมุด สุดแท้แต่ว่าบุคคลนั้นๆ จะตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ทั้งนี้ เพราะว่า ห้องสมุดโดยตัวของมันเองนั้นนับเป็นแหล่งกลางที่นำความรู้ อุปกรณ์การศึกษา การค้นคว้าวิจัย การพักผ่อนหย่อนใจ และความจรรโลงใจ ออกสู่ประชาชนเป็นหลักสำคัญ ดังนั้น อย่างน้อยที่สุด ห้องสมุดก็ช่วยให้การพัฒนาการ

ศึกษา วัฒนธรรม และเศรษฐกิจซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นไปอย่างดียิ่งในที่นี้ ขอยกตัวอย่างห้องสมุดประชาชนที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาท้องถิ่น ตามที่เห็นได้ชัด ๕ ประการ คือ—

๑. ห้องสมุดเป็นแหล่งกลางที่รวบรวมสะสมประวัติของอารยธรรมและวัฒนธรรมของมนุษยชาติ ตลอดจนบันทึกแห่งความรอบรู้ ความคิดเห็นความเฉลียวฉลาดและทฤษฎีต่างๆ ทางวิทยาการต่างๆ ของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบันไว้อย่างมีระเบียบแบบแผน เสมือนพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุนานาชาติที่ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถเลือกอ่าน ศึกษา ค้นคว้าวิจัย เพื่อความผลิตผลิตหรือความจรรโลงใจได้อย่างสะดวกสบายและรวดเร็ว.

๒. ห้องสมุดเป็นแหล่งกลางของการศึกษาประชาชน ซึ่งหมายถึงการศึกษาผู้ใหญ่ โรงเรียนชุมชน โรงเรียนแห่งที่สองของเด็ก และมหาวิทยาลัยประชาชนอย่างแท้จริง ห้องสมุดตั้งขึ้นในท้องถิ่นใดก็หมายความว่าปรารถนาจะให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ซึ่งเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ สัญชาติ ผิวพรรณ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ศาสนา เข้าศึกษาหาความรู้ความผลิตผลิตและความจรรโลงใจได้โดยเสรี

แนวตอบข้อสอบวิชาครู

๓๗๗

เป็นการพัฒนาความรู้สติปัญญาความเฉลียวฉลาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้สูงขึ้น ทำการงานอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพสูง.

๓. ห้องสมุดเป็นแหล่งกลางที่ปลูกฝังวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นแก่ทุกคนเช่น ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือไปโดยตลอดชีวิต ปลูกฝังความเป็นระเบียบเรียบร้อยในที่สาธารณะสถาน ปลูกฝังความมีวินัยให้เกิดขึ้นแก่ทุกคนโดยสอนให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ของคนที่พึงประพฤติปฏิบัติต่อส่วนรวม เป็นต้น.

๔. ห้องสมุดเป็นแหล่งกลางที่ปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยตามอุดมการณ์ คือ การปกครองประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนอย่างแท้จริง การนำหนังสือเกี่ยวกับประชาธิปไตย ออกเสนอต่อประชาชนก็ดี การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงวัสดุห้องสมุดโดยเสรีก็ดี การให้สิทธิและกำหนดหน้าที่ให้ประชาชนใช้ห้องสมุดได้อย่างเท่าเทียมกันก็ดี ย่อมเป็นส่วนในการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยทั้งสิ้น.

๕. ห้องสมุดเป็นแหล่งกลางของการพักผ่อนหย่อนใจ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ การบรรเทาความเคร่งเครียดทางจิตใจได้เป็นอย่างดี

หนังสือวรรณคดีที่ดี ๆ หนังสือปรัชญา ศาสนา นวนิยาย หนังสือกีฬาและการบันเทิงต่าง ๆ ตลอดจนวารสารและโสตทัศนศึกษาที่ห้องสมุดได้จัดไว้บริการอย่างเป็นระเบียบย่อมอำนวยความสะดวกดังกล่าวได้เป็นอย่างดีจึงและเป็นการประหยัดทางเศรษฐกิจอีกด้วย.

๓. ถาม ในการเลือกซื้อหนังสือประเภทสารคดี ท่านมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างไรบ้าง จงกล่าวมาเป็นข้อ ๆ.

ตอบ ในการเลือกซื้อหนังสือประเภทสารคดี มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเป็นข้อ ๆ ดังนี้ :—

๑. ผู้แต่ง หมายความว่า ผู้แต่ง ผู้รวบรวม บรรณาธิการ ว่ามีคุณวุฒิทางด้านการศึกษาและประสบการณ์มากน้อยอย่างไร ได้แต่งหนังสือนั้นขึ้นจากความรู้ จากข้อเท็จจริงที่ค้นคว้าวิจัยด้วยตนเอง หรือจากผลงานของผู้อ่าน ให้รายละเอียดในเรื่องราวที่แต่ง และความประณีตในการใช้ถ้อยคำภาษา.

๒. เนื้อเรื่อง หมายความว่า เรื่องราวอันเป็นวิชาสาระที่แต่ง ขอบเขตของวิชา สาระนั้น การเรียงลำดับให้ข้อเท็จจริงในการแต่ง หลักฐานอ้างอิงที่ใช้ในการค้นคว้า

มาแต่ง และความตั้งใจจะให้ผู้อ่านระดับไหน เป็นผู้อ่าน เป็นเรื่องสมัยใหม่ในปัจจุบันหรือ ประวัติในอดีต.

๓. ส่วนประกอบต่าง ๆ หมายความว่า ความละเอียดลออพิถีพิถันในการเรียบเรียงคำนำ สารบาญ วรรณคดีเรื่องท้ายเล่ม บรรณานุกรม เชิงอรรถ อภิธานศัพท์ ภาคผนวก ภาพประกอบ แผนที่ ตาราง แผนภูมิ สถิติต่าง ๆ ว่ามีหรือไม่และถ้ามี มีมากน้อยเพียงใด ตลอดจนการใช้ตัวอักษร ที่พิมพ์ กระดาษพิมพ์ การเย็บเล่ม การเข้าปก และวางรูปหน้ากระดาษหนังสือเหมาะสมกับระดับความรู้และวัยของผู้อ่านเพียงใด.

๔. คุณค่าประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้ หมายความว่า หนังสือเล่มนั้นให้ความรู้ในเรื่องราวที่แต่งได้กว้างขวางมากน้อยเพียงใด ก่อให้ผู้อ่านเกิดความบันเทิงใจอยากศึกษาค้นคว้าให้สูงขึ้นไปได้มากน้อยเพียงใด มีส่วนช่วยในการสร้างสรรค์ อนุรักษ์ และส่งเสริมวัฒนธรรมได้มากน้อยเพียงใด ตลอดจนให้ความซาบซึ้งความเพลิดเพลิน จรรโลงใจและสุนทรีภาพทางภาษาและศิลปะมากน้อยเพียงใด.

๕. ถาม ถ้าท่านต้องการเลือกหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนาไว้ในห้องสมุดของท่าน ท่านจะเลือกหนังสือต่าง ๆ ในพุทธศาสนาประเภทใดบ้าง จงกล่าวมาเป็นข้อ ๆ พร้อมยกตัวอย่างชื่อหนังสือและชื่อผู้แต่งหนังสือ นั้น ๆ มาพอให้เข้าใจ.

ตอบ ถ้าให้เลือกหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนาไว้ในห้องสมุด จะพยายามเลือกหนังสือให้ได้ครบทุกประเภทและในประเภทหนึ่ง ๆ ให้ได้หนังสือของผู้แต่งชื่อต่าง ๆ กัน เพื่อความมั่งคั่งสมบูรณ์ทางวิชาการ ซึ่งจะทำให้ห้องสมุดสามารถอำนวยความสะดวก ความรวดเร็ว และสนองได้ตรงกับจุดความสนใจความต้องการของผู้อ่าน ศึกษา ค้นคว้า อ้างอิงเรื่องราวอันเกี่ยวกับพุทธศาสนาได้ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องไม่ลืมพิจารณาถึงกำลังงบประมาณ ขนาดของห้องสมุด ระดับความสามารถในการอ่าน และความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดประกอบด้วย ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างประเภท ชื่อหนังสือ และชื่อผู้แต่งหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา:—

๑. พุทธปรัชญา เช่น พุทธปรัชญา ๒๕ ศตวรรษ โดยสมักร บุราวาส, พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน โดยสุชีพ ปุญญานุภาพ, ธรรมราชา โดย ปิ่น มุกขนันต์,

หลักพระพุทธศาสนา โดย พุทธทาสภิกขุ, แก้วสามดวง โดย ไสว วัฒนเศรษฐ์, คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา โดย สุชีพ ปุญญานุภาพ.

๒. ประวัติพุทธศาสนา เช่น ศาสนาสากล โดย หลวงวิจิตรวาทการ, ลัทธิของเพื่อน โดย เสฐียรโกเศศ, ศาสนาเปรียบเทียบ โดย สุชีพ ปุญญานุภาพ, ตามรอยพระพุทธองค์ โดย เสฐียร พันธงชัย, สังเวชนียสถานในอินเดีย โดย เสฐียร พันธงชัย.

๓. พุทธประวัติและประวัติพระสงฆ์ เช่น พระพุทธองค์เสด็จ โดย ขอบ หัตถ์บารอ, พระปฐมสมโพธิ โดย พระมหาสมณเจ้า กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส, ประทีปแห่งชมพูทวีป โดย แม้นมาส ชวลิต, สอนโมกษ์—ไชยา โดยอรุณ เวชสุวรรณ.

๔. เทศนาและปาฐกถา เช่น ทางสายกลาง โดย ปุญญานันทภิกขุ, ตามใจท่าน โดย ปิ่น มุกขนัตต์, คำสอนผู้บวชพรรษาเดียว โดย พุทธทาสภิกขุ, บทบาทบรมครู โดย ปิ่น มุกขนัตต์.

๕. ชาดก ส่วนมากเป็นเรื่องราวที่มีมานานจนจัดเป็นวรรณกรรมอมตะชนิดหนึ่ง

ของไทย ไม่ค่อยปรากฏชื่อผู้แต่งหรือหากจะมีผู้แต่งก็แต่งเป็นตอน ๆ รวมกันหลายคน ในปัจจุบันกลายเป็นสมบัติของหอสมุดแห่งชาติ เช่น เวสสันดรชาดก, ทศชาติชาดก, ปัญญาชาดก, สุวรรณสามชาดก, มหานิบาตชาดก, พระมโหสถชาดก.

๖. นวนิยายอิงพุทธศาสนา เช่น กองทัพธรรม โดย สุชีพ ปุญญานุภาพ, ลุ่มน้ำนมมหา โดย สุชีพ ปุญญานุภาพ, อานนท์ พุทธอนุชา โดย วศิน อินทสระ, กฎแห่งกรรม โดย ทองหยก เลียงพิบูลย์, กามนิเวทาสัญญะ โดย เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป, สิทธารถะ แปลโดย ฉุน ประภาวิวัฒน์.

๗. หนังสือสวดมนต์ เช่น สวดมนต์ฉบับหลวง โดย สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสสเทว), เอกเทศสวดมนต์ โดย พระเทพญาณกวี (สันธ์ กิจจาโร), วิธีสวดมหาพุทธมนต์ โดย พิภพ ดังคณะสิงห์.

๘. หนังสืออ้างอิงทางพุทธศาสนา เช่น นามานุกรมพระเครื่อง โดย พินัยศักดิ์เสนีย์, ประมวลศัพท์ศาสนา โดย ปิ่น มุกขนัตต์ พจนานุกรมศัพท์พระพุทธศาสนา ไทย—อังกฤษ และอังกฤษ—ไทย โดย สุชีพ

บุญญาภาพ, ความรู้เรื่องพิธีกรรมนิยมสงฆ์ โดย เรือง อรรถวิบูลย์, ทำเนียบพระสมณศักดิ์ และทำเนียบวัดต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร โดย โปร่ง จันทสานนท์.

๕. ถาม ท่านมีวิธีพิจารณาให้เลขหมู่หนังสือต่อไปนี้หรือไม่.

- (๑) หนังสือชุด.
- (๒) หนังสือแปล.
- (๓) หนังสือประวัติของวิชาการต่าง ๆ.
- (๔) วารสารเฉพาะวิชา.
- (๕) สถิติของวิชาการต่าง ๆ.
- (๖) หนังสือสองเนื้อเรื่องที่มีจำนวนหน้าใกล้เคียงกัน.

ตอบ สำหรับหนังสือต่อไปนี้ มีวิธีพิจารณาให้เลขหมู่ดังนี้ คือ :—

(๑) หนังสือชุด หนังสือชุดที่มีเนื้อเรื่องเหมือนกันหรือต่อเนื่องกัน ให้เลขหมู่เดียวกัน แต่ถ้าแต่ละเล่มมีเนื้อเรื่องต่างกัน ก็ต้องให้เลขหมู่ตามหมวดหมู่ของเรื่องนั้น ๆ เช่น หนังสือชุดวัฒนธรรมไทยของสำนักวัฒนธรรมแห่งชาติ ต้องแยกเล่มที่ว่าด้วยดนตรีไทยไว้ในหมวดหมู่นักดนตรี เล่มที่ว่าด้วยภาษาไทยไว้ในหมวดหมู่ภาษาศาสตร์

และเล่มที่ว่าด้วยศาสนาไว้ในหมวดหมู่ศาสนา เป็นต้น.

(๒) หนังสือแปล แปลมาจากภาษาใดให้จัดหมวดหมู่ตามเนื้อเรื่องในภาษาเดิม เช่น นวนิยายอเมริกันแปลเป็นภาษาไทย คงจัดหมวดหมู่ไว้ในนวนิยายอเมริกันตามเดิม เป็นต้น.

(๓) หนังสือประวัติของวิชาการต่าง ๆ หนังสือประวัติของวิชาการใดให้จัดไว้ในหมวดหมู่ของวิชาการนั้น เช่น ประวัติวิทยาศาสตร์ ให้จัดไว้ในหมวดหมู่วิทยาศาสตร์ เป็นต้น มิใช่หมวดหมู่ประวัติศาสตร์.

(๔) วารสารเฉพาะวิชา เมื่อแยกเล่มแล้ว วารสารเฉพาะวิชาใด ให้จัดไว้ในหมวดหมู่วิชานั้น เช่น วารสารห้องสมุด จัดไว้ในหมวดหมู่วิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นต้น.

(๕) สถิติของวิชาการต่าง ๆ หนังสือสถิติของวิชาการใด ให้จัดไว้ในหมวดหมู่ของวิชานั้น เช่น สถิติการจับปลาทะเล ให้จัดไว้ในหมวดหมู่การประมง เป็นต้น.

(๖) หนังสือสองเนื้อเรื่องที่มีจำนวนหน้าใกล้เคียงกัน ตามปกติให้จัดไว้ในหมวดหมู่ของเรื่องแรก เว้นแต่เรื่องที่สอง

แนวตอบข้อสอบวิชาครู

๓๘๑

จะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากกว่าหรือเป็น
เรื่องที่เด่นกว่าเรื่องแรก จะให้จัดไว้ในหมวด
หมู่ของเรื่องที่สอง.

๖. ถาม บัตรยืนพื้นคือบัตรชนิดใด รายการ
ที่ต้องลงในบัตรยืนพื้นมีอะไรบ้าง.

ตอบ บัตรยืนพื้น คือบัตรรายการ
หนังสือประเภทหนึ่ง ซึ่งบางครั้งเรียกว่า
“บัตรหลัก” เพราะว่า ตามปกติใช้บัตรผู้แต่ง
เป็นบัตรหลักของการลงรายการต่าง ๆ อัน
เป็นรายละเอียดทางบรรณานุกรมสำหรับการ
ทำบัตรเพิ่มประเภทอื่น ๆ ของหนังสือชื่อ
เรื่องหนึ่ง ๆ แต่ในบางกรณีที่หนังสือไม่
ปรากฏชื่อผู้แต่งหรือหนังสืออ้างอิง บัตรชื่อ
เรื่องก็เป็นบัตรยืนพื้นแทน,

รายการที่ต้องลงในบัตรยืนพื้น มีดังนี้
คือ:—

๑. ชื่อผู้แต่ง หมายถึง ผู้แต่งหนังสือ
เล่มนั้นจริง ๆ และเป็นชื่อที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
ผู้ที่ใช้นามแฝงถ้าทราบนามจริงใช้นามจริง
ผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการที่รวบรวมผลงาน
ของผู้แต่งหลายคนรวมกัน บรรณาธิการ
หรือผู้รวบรวมนั้นก่อนโลมเป็นผู้แต่ง หนังสือ
ที่จัดทำขึ้นโดยสถาบันต่างๆ และไม่ปรากฏ
นามผู้แต่ง ชื่อสถาบันนั้นก่อนโลมเป็นผู้แต่ง.

๒. ชื่อเรื่อง หมายถึง ชื่อหนังสือที่

ปรากฏอยู่ที่ใบหน้าปกใน ซึ่งจัดว่าเป็นชื่อที่
ถูกต้องที่สุดในการทำบัตรรายการหนังสือ
หนังสือบางเล่มอาจมีชื่อเรื่องที่สอง หรือคำ
อธิบายชื่อเรื่องอยู่ด้วย ซึ่งตามปกติต้องลง
เป็นรายการในบัตรรายการด้วย แต่ห้องสมุด
ที่ประหยัดอาจไม่ลงด้วยก็ได้.

๓. ครั้งที่พิมพ์ หมายถึง ครั้งที่ของ
การพิมพ์หนังสือเรื่องนั้นโดยมีการแก้ไข
เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมข้อความภายในหรือรูป
เล่ม จำนวนหน้า ตามปกติจะพบได้ที่ใบหน้า
ปกใน แต่หนังสือบางเล่มอาจบอกไว้ที่คำนำ
บทนำ หรือที่อื่น ๆ ครั้งที่พิมพ์ที่จะใส่ลงใน
บัตรรายการนั้นต้องเป็นการพิมพ์ตั้งแต่ครั้ง
ที่ ๒ ขึ้นไปเท่านั้น.

๔. พิมพ์ลักษณ์ หมายถึง สถานที่
พิมพ์ สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์ ทั้งสาม
อย่างรวมกัน ในกรณีที่ไม่มีปรากฏชื่อสำนัก
พิมพ์ให้ใส่ชื่อโรงพิมพ์แทนสำนักพิมพ์.

๕. บรรณลักษณ์ หมายถึง จำนวน
หน้าที่บอกเลขหน้าสุดท้ายของหนังสือ หรือ
จำนวนเล่ม ภาพประกอบ แผนที่ แผนภูมิ
ตาราง สถิติ กราฟ เป็นต้น เท่าที่มีปรากฏ
อยู่.

๖. แนวสืบค้น หมายถึง รายการที่บอกให้ทราบว่าหนังสือชื่อเรื่องหนึ่งนั้นจะต้องทำบัตรเพิ่มกี่บัตร มีบัตรอะไรบ้าง และเมื่อถอนหนังสือเล่มนั้นออกจากห้องสมุดก็จะได้เก็บบัตรรายการออกจากตู้บัตรรายการได้ครบถ้วน แนวสืบค้นนิยมใส่ไว้ในบัตรยืมค้น.

๗. เลขเรียกหนังสือ หมายถึง สัญลักษณ์หรือเครื่องหมายที่ใช้เรียกหนังสือบนชั้น ตามปกติ เลขเรียกหนังสือประกอบด้วยเลขหมู่หนังสือและอักษรย่อชื่อผู้แต่งหรือเลขหนังสือ.

๘. รายการอื่น ๆ สำหรับห้องสมุดขนาดใหญ่ที่ผู้ใช้ต้องใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าวิจัยอาจลงรายการอื่น ๆ ตามความจำเป็นอีก เช่น ผู้วาดภาพประกอบ, สารบัญ, หมายเหตุข้อความ และหนังสือชุด เป็นต้น.

๙. ถาม จงกล่าวถึงประโยชน์ของหนังสืออ้างอิงต่อไปนี้มาพอเป็นสังเขป

- (๑) พจนานุกรม.
- (๒) สารานุกรม.
- (๓) หนังสือประจำปี.
- (๔) อักษรานุกรมชีวประวัติ.

(๕) หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์.

(๖) หนังสือคู่มือต่าง ๆ.

ตอบ ประโยชน์ของหนังสืออ้างอิงต่อไปนี้คือ:—

๑. พจนานุกรม ใช้ประโยชน์สำหรับตอบปัญหาต่างๆ อันเกี่ยวกับคำต่างๆ (Words) ที่ใช้อยู่ในภาษาใดภาษาหนึ่ง เช่น รากศัพท์ หรือที่มาของคำ, การอ่านออกเสียง, ชนิดของคำ, ความหมาย และการใช้คำในการผูกประโยคในไวยากรณ์ เป็นต้น หรือแปลความหมายจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง หรือเป็นหลายภาษาก็ได้ พจนานุกรมบางเล่มมีภาพประกอบ บางเล่มมีชีวประวัติแผนที่ ชื่อทางภูมิศาสตร์ และวิสามานยนามที่สำคัญ ๆ ด้วย.

๒. สารานุกรม ใช้สำหรับตอบปัญหาอันเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ (Things) ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดยให้ข้อเท็จจริงและประวัติของสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างละเอียดลออพอสมควร เช่น ชีวประวัติ, ประวัติศาสตร์, ภูมิศาสตร์, วิทยาศาสตร์, สังคมศาสตร์, ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และเหตุการณ์สำคัญของสังคม เป็นต้น สารานุกรมมีทั้งสำหรับเด็ก นักศึกษา และผู้ใหญ่

แนวตอบข้อสอบวิชาครู

๓๘๓

มีทั้งเล่มเดียวจบและเป็นชุด และมีทั้งสารานุกรมทั่วไปและสารานุกรมเฉพาะวิชา สารานุกรมบางเล่มมีชื่อผู้เขียนกำกับบทความ และบรรณานุกรมประกอบด้วย.

๓. หนังสือประจำปี ใช้ประโยชน์สำหรับตอบปัญหาอันเกี่ยวกับเหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ที่สำคัญของโลกที่เกิดขึ้นในรอบปีที่ล่วงมาอย่างย่อ ๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ก็ตอบปัญหาอันเกี่ยวกับปีปฏิทิน, ข้อมูลทางดาราศาสตร์, การแข่งขันกีฬา, พาณิชยกรรม, ทรัพยากรธรณี, สถิติทางสังคมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ และความรู้เรื่องอื่น ๆ บางเรื่องด้วย หนังสือประจำปีนี้รวมถึง สมุดพัสดุ, สารานุกรมฉบับเพิ่มเติม และหนังสือสรุปผลงานประจำปี ตามปกติ หนังสือรายปีพิมพ์ขึ้นปีละครั้ง โดยรวบรวมเรื่องราวและเหตุการณ์ ของปีที่ล่วงมาก่อนปีที่พิมพ์ไว้ที่หน้าปกหนึ่งปี.

๔. อักษรานุกรมชีวประวัติ ใช้ประโยชน์สำหรับตอบปัญหาอันเกี่ยวกับชีวประวัติอย่างย่อ ๆ ของบุคคลสำคัญ เช่น วันเดือนปีเกิด หรือตาย (ถ้าตายแล้ว), ประวัติการศึกษา, ปริญญา, ชื่อบุพการี, ชื่อคู่สมรส และจำนวนบุตร (ถ้ามี), ผลการทำงานที่สำคัญ ๆ, หน้าที่การงานในปัจจุบันหรือครั้ง

สุดท้าย (ถ้าตายแล้ว) และตำบลที่อยู่ เป็นต้น อักษรานุกรมชีวประวัติบางเล่มมีรูปภาพประกอบ มีตัวอย่างลายมือและลายเซ็นติดด้วย บางเล่มมีบรรณานุกรมผลงานของเจ้าของชีวประวัติและบรรณานุกรมที่เกี่ยวกับชีวประวัติของผู้นั้นประกอบด้วย อักษรานุกรมชีวประวัติมีทั้งของบุคคลทั่วไป, ของบุคคลสำคัญแต่ละกลุ่มชาติ, ของบุคคลสำคัญแต่ละอาชีพ, ของบุคคลที่มีชีวิตอยู่และของบุคคลที่ตายแล้ว

๕. หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ ใช้ประโยชน์สำหรับตอบปัญหาอันเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างย่อ ๆ ของชื่อทางภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยวโดยให้ประวัติ, การสะกดการันต์, การอ่านออกเสียง หรือเรื่องราวต่าง ๆ อันเกี่ยวกับวิชาการทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น บางเล่มอาจเป็นสมุดภาพแผนที่ หรือแผนผังเฉพาะเล่ม หรืออาจพิมพ์แทรกอยู่กับหนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ หมายรวมถึง อักษรานุกรมภูมิศาสตร์, หนังสือแนะนำเที่ยว, หนังสือแผนที่, แผนที่และลูกโลก และพจนานุกรมศัพท์วิชาภูมิศาสตร์ เป็นต้นด้วย.

๖. หนังสือคู่มือต่าง ๆ ใช้ประโยชน์สำหรับตอบปัญหาอันเกี่ยวกับสถิติข้อเท็จจริง

หรือเรื่องราวต่าง ๆ เช่น จำนวนประชากร, ถ้อยคำที่เขียนไว้เป็นกฎข้อบังคับ, ตัวบทกฎหมาย, การพิมพ์ซ้ำเอกสาร, ชื่อแหล่งที่มาของคำคมหรืออัญญาพจน์ และชื่อผู้ประพันธ์ ขนาดกว้างยาวของสนามแข่งขัน กีฬา, จุดหลอมตัวของโลหะธาตุ รายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องบิน เป็นต้น เป็นคำตอบสำเร็จรูปอันเป็นที่สนใจโดยทั่วไป หนังสือคู่มือบางเล่มให้คำแนะนำถึงกรรมวิธีในการทำสิ่งของหรือประกอบชิ้นส่วนเป็นสิ่งที่หนังสือคู่มือส่วนมากเป็นเล่มเล็ก ๆ เพื่อให้เหมาะแก่การใช้.

๘. ถาม งานในหน้าที่ของบริการตอบคำถามมีอะไรบ้าง จงกล่าวมาพอเป็นสังเขป.

ตอบ งานในหน้าที่ของบริการตอบคำถาม มีดังนี้ คือ:—

๑. แนะนำผู้ใช้ห้องสมุดทั้งที่เป็นรายบุคคล เป็นกลุ่มพวก และปฐมนิเทศ ให้รู้ถึงวิธีใช้ห้องสมุดอย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพจนการศึกษาค้นคว้าและวิจัย.

๒. แนะนำผู้ใช้ห้องสมุดให้ทราบถึงวิธีใช้หนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องตรงกับความต้องการ.

๓. ช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดในการค้นหาคำตอบจากหนังสือ วารสารหนังสือพิมพ์ จุลสาร โสตทัศนวัสดุ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิและบริการตอบคำถามระหว่างห้องสมุด.

๔. ช่วยเหลือผู้ใช้ห้องสมุดและส่งเสริมการศึกษาการสอนของสถานศึกษาด้วยการเตรียมบรรณานุกรม ตระชนนิวารสาร ตระชนหนังสือพิมพ์ ประกอบการเรียนการสอนนั้น.

๕. จัดหาหนังสืออ้างอิงที่ดีที่สุดที่เหมาะสมที่สุดประเภทต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้อยู่เสมอ.

๖. ทำการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้ห้องสมุดทราบทุกครั้งที่ได้หนังสืออ้างอิงใหม่มาเข้าห้องสมุด.

๗. รวบรวมจุลสารและทำกฤตภาคที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ห้องสมุด.

๘. จัดหนังสืออ้างอิงและวัสดุอื่น ๆ ให้ถูกต้องตามระบบแบบแผนที่จะอำนวยความสะดวกในการใช้ของผู้ใช้ห้องสมุด และหมั่นดูแลให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย พร้อมทั้งจะใช้ได้อยู่เสมอ.

๙. จัดให้มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการใช้หนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ ได้สะดวกรวดเร็วและถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

แนวข้อสอบวิชาครู

๓๘๕

ทำตรรกะช่วยกัน, รวบรวมสถิติปัญหาและแหล่งความรู้ที่ใช้ตอบปัญหานั้น ๆ ป้อย ๆ เป็นต้น.

๑๐. จัดให้มีบริการสหบัตรและการยืมระหว่างห้องสมุด.

๙. ถาม งานต่าง ๆ ของห้องสมุดที่จะต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำมีอะไรบ้าง จงกล่าวมาเป็นข้อ ๆ และยกตัวอย่างพอเป็นสังเขป.

ตอบ งานต่าง ๆ ของห้องสมุดที่ต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำมี ๓ ประเภทใหญ่ คือ :—

๑. หน้าที่บริหาร (Administrative Services) เป็นหน้าที่ฝ่ายธุรการของห้องสมุดเป็นส่วนใหญ่ เช่น การกำหนดแนวนโยบาย, การกำหนดโครงการวางแผนงาน, การประเมินผลและวัดผลการทำงาน, การทำงบประมาณรายรับรายจ่ายประจำปี, การทำบัญชีแยกประเภท, การเจ้าหน้าที่, การประสานงานและบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ งานก่อสร้างดูแลบำรุงรักษาซ่อมแซมต่อเติมอันเกี่ยวกับอาคารสถานที่ห้องสมุด, การประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้แก่การ ประกาศโฆษณา, นิทรรศการ, ทักษะศึกษา, รายงานประจำปี, รายงานสถิติต่าง ๆ และการบริหารธุรกิจสำนักงาน.

๒. หน้าที่บริการผู้อ่าน (Readers

Services) เป็นหน้าที่อันเกี่ยวกับการให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดเป็นส่วนใหญ่ เช่น การให้ยืมและรับคืนหนังสือ, บริการตอบคำถามและช่วยเหลือการศึกษาค้นคว้าวิจัย, บริการแนะนำการอ่านโดยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำการอ่านแก่ผู้ใช้ห้องสมุดทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มพวก และเป็นกรณีพิเศษ ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาผู้ใหญ่.

๓. หน้าที่บริการทางเทคนิค (Technical Services) เป็นหน้าที่อันเกี่ยวกับการใช้ความรู้ทางวิชาบรรณารักษศาสตร์อันเป็นวิชาชีพ เช่น การจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด, การถอนจำหน่ายหนังสือออกจากห้องสมุด, การจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ, การเตรียมหนังสือให้ยืม, การระวังกษาหนังสือ และการซ่อมแซมบำรุงหนังสือ.

๑๐. ถาม ในการจัดหาหรือจัดสร้างสถานที่สำหรับห้องสมุด มีความจำเป็นอยู่ข้อหนึ่งคือ จะต้องจัดให้มีเนื้อที่เพียงพอ จงอธิบายว่าเนื้อที่ของห้องสมุดนั้น ท่านจะจัดให้พอสำหรับใช้ประโยชน์ด้านใดบ้าง, จงกล่าวมาพอเป็นสังเขป.

ตอบ เนื้อที่ของห้องสมุดที่ควรจัดให้เพียงพอสำหรับใช้ประโยชน์ ดังนี้คือ :—

๑. เนื้อที่สำหรับการทำงาน ต้องการเนื้อที่อย่างน้อย ๒๐๐ — ๒๓๐ ตารางฟุตต่อเจ้าหน้าที่ ๑ คน และต้องการเพิ่มขึ้นอีก ๑๐๐ ตารางฟุตต่อเจ้าหน้าที่ที่นั่งทำงานร่วมกันทุกๆ ๑ คน ดังนั้น ห้องสมุดที่มีเจ้าหน้าที่รวม ๓ คนจะต้องมีเนื้อที่สำหรับนั่งทำงานอย่างน้อย ๔๐๐ ตารางฟุต.

๒. เนื้อที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือ ต้องการอย่างน้อย ๒๐ — ๔๐ ตารางฟุตต่อที่นั่งอ่าน ๑ ที่นั่ง โดยทั่วๆ ไป ให้เปรียบเทียบกับห้องสมุดโรงเรียนที่กำหนดไว้อย่างกว้างๆ ว่า โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า ๕๐๐ คน ต้องการเนื้อที่อย่างน้อยเท่ากับจำนวนนักเรียน ๑ ห้องเรียนคือประมาณ ๓๐ — ๕๐ คน และให้เพิ่มเนื้อที่ขึ้นเท่ากับ ๑๐ ที่นั่งต่อจำนวนนักเรียนที่มากกว่า ๕๐๐ คน ทุกๆ ๑๐๐ คน หรือจะคำนวณโดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียนที่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ คน ต้องการเนื้อที่หนึ่ง ๑๐ เพอร์เซ็นต์ของจำนวนนักเรียน และต้องการเพิ่มขึ้น ๑๕ เพอร์เซ็นต์ของจำนวนนักเรียนที่สูงกว่า ๑,๐๐๐ คน.

๓. เนื้อที่สำหรับวางครุภัณฑ์ต่างๆ ตามปกติต้องการเนื้อที่ที่เท่ากับจำนวนและ

ขนาดที่เป็นจริงของครุภัณฑ์ห้องสมุดแต่ละประเภท และเพิ่มขึ้นสำหรับเป็นทางเดินผ่านระหว่างครุภัณฑ์นั้นๆ ประมาณ ๓ — ๕ ฟุต ครุภัณฑ์ห้องสมุดที่จำเป็นได้แก่ ชั้นวางหนังสือ, ชั้นวางวารสารและหนังสือพิมพ์, ตู้บัตรรายการ, ตู้จุลสาร, ตู้เก็บของ, โต๊ะและเก้าอี้ที่นั่งอ่านหนังสือ, โต๊ะรับจ่ายหนังสือหรือเคาน์เตอร์รับจ่ายหนังสือ, รถเข็นหนังสือ, โต๊ะทำงานของบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด, โต๊ะหรือตู้แสดงนิทรรศการ, แผ่นป้ายนิทรรศการ, อ่างล้างมือ และที่วางพจนานุกรมเล่มใหญ่ เป็นต้น และห้องสมุดที่สร้างใหม่ควรจะเผื่อเนื้อที่ไว้สำหรับการขยายตัวในอนาคตในช่วงเวลา ๑๐ — ๒๕ ปีข้างหน้า อีกหนึ่งเท่าตัวของเนื้อที่ปัจจุบัน.

๔. เนื้อที่สำหรับจัดกิจกรรม ห้องสมุดบางแห่งต้องการเนื้อที่สำหรับเป็นห้องโสตทัศนศึกษา, ห้องประชุมสัมมนา, ห้องสำหรับการค้นคว้า, ห้องกิจกรรมสำหรับเด็ก, มุมสงบ และห้องสุขา เป็นต้น เท่าที่จำเป็น.

ข. ภาคนิปฏิบัติ (เวลา ๒ ชั่วโมง ๔๐ คะแนน).

๑. ถาม ในโอกาสสิ้นปีการศึกษานี้ ครูจะพานักเรียนของโรงเรียนไปทัศนศึกษาที่

ภูกระดึง จังหวัดเลย ในฐานะที่ท่านเป็นบรรณารักษ์ ท่านจะจัดกิจกรรมอะไรบ้างที่จะช่วยให้การทัศนศึกษาของนักเรียนครั้งนี้ให้ได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น.

ตอบ กิจกรรมที่ควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้การทัศนศึกษาที่ภูกระดึง จังหวัดเลย ของนักเรียนได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้นนั้นทำได้หลายอย่าง แต่ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงระยะเวลา, กำลังคน และวัสดุอุปกรณ์ประกอบด้วย เช่น:—

๑. นิทรรศการ รวบรวมหนังสือ, วารสาร, จุลสาร และกฤตภาค ทั้งที่มีอยู่ในห้องสมุด หรือยืมมาจากสถานที่อื่น ๆ ซึ่งคัดเลือกแล้วว่าจะให้รายละเอียดทางด้านประวัติ, สภาพปัจจุบัน และสัญลักษณ์สำคัญอันควรแก่การสนใจศึกษาของภูกระดึง ตลอดจนภาพถ่าย ภาพเขียน และภาพจำลองของภูกระดึง จัดตั้งแสดงไว้บนชั้นเป็นเอกเทศต่างหากจากหนังสืออื่น ๆ หรือแสดงในตู้นิทรรศการ หรือจัดวางแสดงไว้บนโต๊ะเพื่อให้นักเรียนสามารถหยิบอ่านได้โดยสะดวก นิทรรศการนี้ควรจัดขึ้นในเวลาก่อนการเดินทางให้นานพอสมควร ระหว่าง ๗—๑๔ วัน และถ้าได้ทำเป็นจุลสารพิมพ์ดีดโรเนียวบทความเรื่องภูกระดึงอย่างสังเขป พร้อมกับให้

รายชื่อหนังสือเกี่ยวกับภูกระดึงและจังหวัดเลยแจกแก่นักเรียนด้วยก็จะเป็นประโยชน์มาก.

๒. จัดกิจกรรมทางโสตทัศนศึกษา

เลือกจัดขึ้นตามโอกาสที่เหมาะสม เช่น จัดให้มีรายการบรรยายเรื่องภูกระดึง โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน, เล่าเรื่องภูกระดึงที่รวบรวมมาจากหนังสือ, ฉายภาพยนตร์ หรือสไลด์ หรือฟิล์มต่างๆ, จัดให้มีการอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ที่เคยไปมาแล้วหรือผู้ที่ได้เคยอ่านจากหนังสือหรือได้เคยฟังเคยดูภาพภูกระดึงมาแล้ว เป็นต้น.

๓. ทำจุลสารแจก รวบรวมประวัติของภูกระดึง จังหวัดเลย อย่างย่อ ๆ โดยเน้นเฉพาะสิ่งที่น่าสนใจและควรทราบอันเกี่ยวกับแผนที่อาณาเขตและการคมนาคม และแนะนำวัตถุสำคัญสถานที่สำคัญที่จะไปพบเห็นได้ แจกแก่นักเรียน.

๒. ถาม ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ๑—๗ เมษายน ในฐานะที่ท่านเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ท่านจะจัดกิจกรรมอะไรบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานนี้ จงตอบมาเป็นข้อ ๆ พอเข้าใจ.

ตอบ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงาน สัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ๑-๗ เมษายน ในฐานะที่เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ควรจะจัดกิจกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงกำลังคน, งบประมาณ, ระยะเวลา, วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ที่จะจัดกิจกรรม ตลอดจนสภาพของประชาชนในท้องถิ่นประกอบด้วย เช่น:-

๑. นิทรรศการหนังสือ ถ้าเป็นห้องสมุดขนาดเล็กมีกำลังน้อย ควรจัดนิทรรศการหนังสือที่น่าสนใจที่พิมพ์ขึ้นใหม่ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของประชาชน ถ้าสามารถขอความร่วมมือจากร้านจำหน่ายหนังสือและห้องสมุดประเภทอื่นๆ ด้วยก็จะยิ่งเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น.

๒. งานแสดงหนังสือ ขอความร่วมมือจากห้องสมุดประเภทอื่นๆ สำนักพิมพ์ และร้านจำหน่ายหนังสือในท้องถิ่น นำหนังสือที่น่าสนใจด้านต่างๆ ของไทยมาแสดงในงาน อาจมีการจำหน่ายหนังสือในราคาต่ำกว่าราคาท้องตลาดแก่ผู้สนใจ อาจจัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือด้วย เช่น การบรรยาย, การอภิปราย, ฉายภาพยนตร์, สาธิตกรรมวิธีในการทำหนังสือ, กิจกรรมสำหรับเด็ก เป็นต้น.

๓. งานมหกรรมหนังสือ เป็นงานที่จัดให้มโหฬารกว่างานแสดงหนังสือโดยจัดกิจกรรมอื่นๆ เพิ่มเติมอีก เช่น การแสดงละครจากวรรณคดี, การแสดงสถานที่ พิธีพรรณไม้ เครื่องใช้ เครื่องอาภรณ์ เครื่องศาสตราวุธที่กล่าวไว้ในวรรณคดี, การละเล่นต่างๆ ในวรรณคดี เป็นต้น.

๔. เผยแพร่ความรู้ทางสื่อมวลชน อาศัยสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์, วิทยุกระจายเสียง, โทรทัศน์, สถานีประชาสัมพันธ์, โรงมหรสพ เป็นต้น ที่อยู่ในท้องถิ่นเผยแพร่เรื่องราวความรู้อันเกี่ยวกับสัปดาห์หนังสือแห่งชาติในเวลาก่อนและระหว่างงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ.

๕. การสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ อาจเชิญบุคคลสำคัญในท้องถิ่น เช่น นายอำเภอ, ทหารหาญ, คหบดี, แพทย์, เกษตรกร, เป็นต้น ผู้ซึ่งมีชื่อเสียงหรือความดีเด่นมาเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ถึงความสำเร็จในชีวิตการทำงานของเขา ในกรณีที่ไม่มีบุคคลในท้องถิ่น ก็อาจเชิญบุคคลจากภายนอกก็ได้.

๖. การแนะนำชีวประวัติบุคคลสำคัญ อาจเล่าโดยเรียบเรียงมาเองหรือเตรียมเรื่องให้นักเรียนนักศึกษาเล่า หรืออ่านจากหนังสือชีวประวัติ ถ้าได้แนะนำราย

ชื่อหนังสือที่มีชีวิตประวัติของผู้นั้นและรายชื่อหนังสืออันเป็นผลงานของบุคคลผู้นั้นด้วยก็ยิ่งดี.

๗. การจัดรายการภาพยนตร์ ควรจัดฉายภาพยนตร์สารคดีที่ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ มากกว่าภาพยนตร์ประเภทอื่น แต่ถ้าฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับหนังสือและห้องสมุดได้ก็จะเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น แต่ข้อสำคัญที่ควรระวังก็คือการฉายภาพยนตร์ความรู้สารคดีมากเกินไปหรือนานเกินไปมักจะทำให้ประชาชนเบื่อหน่ายและขาดความสนใจได้ง่าย.

๘. การอ่านหนังสือให้ฟัง ตามปกติเป็นกิจกรรมสำหรับเด็ก เพื่อเป็นการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นในเด็ก เลือกอ่านให้ฟังเป็นตอน ๆ แล้วแนะนำชื่อหนังสือเพื่อให้เด็กเกิดความอยากอ่านแล้วไปอ่านเพิ่มเติมจากหนังสือเอง.

นอกจากกิจกรรมที่กล่าวมาทั้ง ๘ อย่างแล้ว ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ อีกที่ควรจัดให้มีขึ้น เช่น (๑) การจัดรายการปาฐกถา อภิปราย และโต้วาที เกี่ยวกับหนังสือและการอ่าน, (๒) การแสดงละครจากเรื่องในวรรณคดี, (๓) การเล่นเกมสำหรับเด็ก, (๔) การแสดงหุ่นสากล หุ่นกระบอก หรือหุ่นงูมอ

สำหรับเด็ก, (๕) การสาธิตวิธีปรุงอาหารหวานคาวที่มีอยู่ในวรรณคดี, (๖) นิทรรศการเครื่องอาภรณ์ ศาสดาราชูช ยานพาหนะ และวัตถุอื่น ๆ ที่มีอยู่ในวรรณคดีซึ่งอาจใช้ของจริงหรือใช้หุ่นจำลอง, และ (๗) นิทรรศการพืชพรรณไม้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในวรรณคดี เป็นต้น (หมายเหตุ:— รายละเอียดพิสดารให้อ่านจาก ม.ล. จ้อย นันทวิจิตรินทร์ “แนะนำรายการที่ควรจัดในสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ” วารสารห้องสมุด ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (พ.ค.—มิ.ย. ๑๕) หน้า ๒๑๙—๒๓๘.).

๓. ถาม มีผู้มาเสนอขายหนังสือเล่มหนึ่งให้แก่ท่าน รายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้นมีดังนี้:—

ชื่อหนังสือ ศิลปในประเทศไทย แต่งโดย ศาสตราจารย์ ม.จ. สุภัทรดิศ ดิศกุล เป็นคนบดัดคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เนื้อเรื่อง เกี่ยวกับศิลปกรรมที่พบในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยดั้งเดิมจนถึงปัจจุบัน ภาพประกอบ ๑๐๐ ภาพ เป็นภาพขาวดำ พิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ต (ส่วนข้อความอื่น ๆ พิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์) หนา ๑๐๐ หน้า ราคา ๒๐ บาท.

ท่านเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมตอนปลายแห่งหนึ่ง ท่านจะซื้อหนังสือ

เล่มนี้เข้าห้องสมุดหรือไม่ จงให้เหตุผลตามหลักวิชาการเลือกหนังสือมาเป็นข้อ ๆ.

ตอบ ถ้าข้าพเจ้าเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมตอนปลาย ข้าพเจ้าจะซื้อหนังสือเล่มนี้เข้าห้องสมุด โดยมีเหตุผลตามหลักวิชาการเป็นข้อ ๆ ดังนี้:—

๑. ผู้แต่ง ม.จ. สุภัทรดิศ ดิศกุล เป็นผู้ที่เคยศึกษามาทางโบราณคดีโดยตรง ได้เป็นอาจารย์ผู้บรรยายมานานจนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์และคณบดีคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ข้าพเจ้าว่าพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้นเพื่อให้เป็นหนังสืออ่านประกอบคำบรรยายวิชาโบราณคดีในส่วนที่เกี่ยวกับศิลปกรรมไทยในมหาวิทยาลัยศิลปากร.

๒. ขอบเขตของเรื่อง กล่าวถึงศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแขนงปฏิมากรรม ที่ได้มีผู้ค้นพบในบริเวณพื้นที่ประเทศไทย ตั้งแต่สมัยโบราณดั้งเดิมแบ่งเป็นสมัยต่าง ๆ มาจนถึงสมัยปัจจุบัน.

๓. วิธีเขียน เป็นคำบรรยายถึงประวัติความเป็นมาของศิลปกรรมที่มีผู้ค้นพบในบริเวณประเทศไทยและมีภาพประกอบซึ่งบางตอนควรจะเรียกว่าเป็นหนังสือภาพ

ศิลปกรรมโดยมีคำบรรยายประกอบมากกว่าบุคคลทั่วไปอ่านเข้าใจได้เป็นอย่างดี.

๔. รูปเล่มจำนวนหน้า พิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์อย่างดี หน้า ๑๐๐ หน้า และภาพขาวดำพิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตประมาณ ๑๐๐ ภาพ.

๕. ควรซื้อหรือไม่ ควรซื้อ เพราะว่ามันนอกจากจะได้รับความรู้ทางด้านศิลปกรรมที่ค้นพบในประเทศไทยตามยุคสมัยต่าง ๆ และโบราณคดีเป็นอย่างดีแล้ว ผู้อ่านยังได้รับความรู้ในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วยประกอบกับราคา ๒๐ บาทซึ่งเป็นราคาที่ไมแพงเลย.

๔. ถาม มีผู้มาเสนอขายหนังสือนวนิยายเล่มหนึ่งให้แก่ท่าน ชื่อ ใฝ่แดง ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช หน้า ๓๖๘ หน้า ราคา ๕๐ บาท.

ท่านเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดวัดแห่งหนึ่ง ท่านจะซื้อหนังสือเล่มนี้เข้าห้องสมุดหรือไม่ จงให้เหตุผลตามหลักการเลือกหนังสือนวนิยายมาเป็นข้อ ๆ.

ตอบ ถ้าข้าพเจ้าเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดวัด ข้าพเจ้าจะซื้อหนังสือเล่มนี้เข้าห้องสมุด โดยมีเหตุผลตามหลักการเลือกหนังสือนวนิยายดังนี้:—

แนวตอบข้อสอบวิชาครู

๓๕๑

๑. ผู้แต่ง ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนักหนังสือพิมพ์ นักเขียนสารคดี และนักเขียนนวนิยายที่มีผลงานเขียนมามากพอสมควร.

๒. ประเภท เป็นนวนิยายเปรียบเทียบพุทธศาสนากับลัทธิคอมมิวนิสต์ ที่มีต่อสังคมชนบทไทย.

๓. สมัยและสถานที่ในเรื่อง เป็นเรื่องราวในสมัยปัจจุบัน โดยใช้ท้องถิ่นในชนบทที่เรียกว่าหมู่บ้านไผ่แดงของไทยเป็นสถานที่ที่เรื่องราวเกิดขึ้น.

๔. คุณค่าทางวรรณกรรม เปรียบเทียบพุทธศาสนากับลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยแสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนายังมีความสำคัญความจำเป็นและสิ่งที่จะอำนวยความสะดวกต่อวิถีชีวิตของคนไทยในชนบทมากกว่าลัทธิคอมมิวนิสต์ซึ่งถือเอาวัตถุนิยมเป็นสรณะตัวละครอันมีสมภารกร่าง เจ้าอาวาสวัดไผ่แดง ฝ่ายพุทธศาสนาฝ่ายหนึ่ง กับนายแก้วนแก่นกำจร ลูกบ้านไผ่แดงผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์อีกฝ่ายหนึ่ง ได้แสดงออกทางบทบาทของทั้งสองต่อสู้กันด้วยอุดมคติและการประพฤติดปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อลูกบ้านไผ่แดงเป็นรายบุคคลและที่

เป็นส่วนรวมในหมู่บ้านไผ่แดง หนังสือเล่มนี้จะให้ประโยชน์อย่างมากสำหรับนักบวชในพุทธศาสนาจะใช้เป็นแนวทางในการดำรงตนในสังคมชนบทไทย.

๕. แง่คิดทางศีลธรรม ได้ประโยชน์มากทางด้านสังคหวัตถุธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทยทางพุทธศาสนาในชนบทท้องถิ่น.

๖. เหมาะแก่ใคร เหมาะแก่พุทธศาสนิกชนและคนไทยโดยทั่วไป.

๗. ควรซื้อหรือไม่ หอสมุดวัดควรซื้อเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะใช้เป็นแนวทางประพฤติดปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยสำหรับพระภิกษุสามเณรได้เป็นอย่างดี.

๘. ถาม จงทำบัตรชื่อเรื่อง สำหรับหนังสือข้างล่างนี้ โดยกรอกรายการต่าง ๆ ลงในกรอบบัตร ๓" x ๕" ที่กำหนดให้ ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการทำบัตรรายการ.

หนังสือชื่อ ชำความโกรธได้แล้วย่อมอยู่เป็นสุข เรียบเรียงโดย พระราชบัญญัติจัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม พระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ หน้า ๘๓ หน้า เลขหมู่ ๒๙๔.๓

○

ตอบ การทำบัตรชื่อเรื่องตามหลักวิชาการ ทำดังนี้:—

ฆ่าความโกรธได้แล้วย่อมอยู่เป็นสุข

๒๕๔.๓ พระราชบัญญัติ

พ.ศ. ๒๕๔๓ ฆ่าความโกรธได้แล้วย่อมอยู่เป็นสุข. พระนคร, โรงพิมพ์รุ่งเรือง
ธรรม, ๒๕๔๓.

๘๓ หน้า.

○

แนวตอบข้อสอบวิชาครู

๓๕๓

๖. ถาม จงทำบัตรเรื่อง (บัตรหัวเรื่อง) สำหรับหนังสือข้างล่างนี้ โดยกรอกรายการต่างๆ ลงในกรอบบัตร ๓" x ๕" ที่กำหนดให้ ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการทำบัตรรายการ

หนังสือชื่อบันทึกกรรมคำกลอนสอนใจให้ดับทุกข์ ของ กี นานายน จัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์สุทธสารการพิมพ์ ธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ หนา ๘๓ หน้า เลขหมู่ ๒๙๔.๓ หัวเรื่องว่า พุทธศาสนา.

○

ตอบ บัตรเรื่อง (บัตรหัวเรื่อง) สำหรับหนังสือชื่อ บันทึกกรรมคำกลอนสอนใจให้ดับทุกข์ ของ กี นานายน จัดพิมพ์ที่โรง-

พิมพ์สุทธสารการพิมพ์ ธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ หนา ๘๓ หน้า เลขหมู่ ๒๙๔.๓ หัวเรื่องว่า พุทธศาสนา ทำดังนี้ คือ :—

พุทธศาสนา

๒๙๔.๓ กิ นานายน

ก บ บันทึกกรรมคำกลอนสอนใจให้ดับทุกข์. ธนบุรี, โรงพิมพ์
 สุทธสารการพิมพ์, ๒๕๑๑,
 ๘๓ หน้า.

๗. ถาม จงใส่เครื่องหมายถูก (✓) หน้าข้อความที่ถูก และใส่เครื่องหมายผิด (×) หน้าข้อความที่ผิด.

- ๑. ต้องการทราบความหมายของคำว่า “เหล่า” ดูได้จากหนังสือพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
- ๒. ต้องการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับ “ฮวงซุ้ย” ดูได้จากหนังสือสารานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
- ๓. ต้องการทราบความยาวของ “แม่น้ำเจ้าพระยา” ดูได้จากหนังสืออักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทย.
- ๔. ต้องการทราบสถิติของการมัธยมศึกษาของลาว ดูได้จากหนังสือสำมะโนโรงเรียนและครู.
- ๕. ต้องการทราบราคาไก่และวัว ดูได้จากหนังสือรายงานสำมะโนเกษตร.
- ๖. ต้องการทราบชีวประวัติของพระยาพลพลพยุหเสนา ดูได้จากหนังสือใครเป็นใครในประเทศไทย.

แนวตอบข้อสอบวิชาการ

๓๕๕

- ๗. ต้องการดูเลขหมู่ของหนังสือชื่อก๊อปตัวเอง ของ ม.ร.ว. เสณีย์ ปราโมช ดูได้จากหนังสือบรรณพิภพ.
- ๘. ต้องการทราบว่ามีความเกี่ยวข้องกับจิตวิทยา เขียนไว้ในนิตยสารหรือวารสารฉบับใดบ้าง ดูได้จากหนังสือตรชนนิตยสารไทย.
- ๙. ต้องการทราบสถิติการแข่งขันว่ายน้ำโอลิมปิกปี ๑๙๗๒ ดูได้จากสารานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
- ๑๐. ต้องการทราบว่าคำว่า DESERT มีความหมายก็ความหมายแต่ละความหมายใช้ในประโยคอย่างไร ดูได้จากพจนานุกรม อังกฤษ - ไทย ของ สอ เสถียรบุตร.

ตอบ

๑. ✓ (ถูก)
๒. × (ผิด)
๓. ✓ (ถูก)
๔. ✓ (ถูก)
๕. ✓ (ถูก)
๖. × (ผิด)
๗. ✓ (ถูก)
๘. ✓ (ถูก)
๙. × (ผิด)
๑๐. ✓ (ถูก)

๘. ถาม

จงจัดเลขหมู่ที่กำหนดให้ทางซ้ายมือ ให้ตรงกับหนังสือทางขวามือ

เลขหมู่

หนังสือ

๐๑๕.๕๕๓

.....ประมวลศัพท์ศาสนา

๐๘๐

.....พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

เลขหมู่หนังสือ

๑๐๐	หลักการบริหารโรงเรียนเบ็ญต้ง
๑๘๓	เฉลยแบบฝึกหัดเรขาคณิต
๒๐๓	แบบบ้านเบ็ญต้ง
๒๐๙	ปรัชญาเบ็ญต้ง
๓๑๕.๙๓	สวัสดิศึกษา
๓๗๑.๒	แผนที่ภูมิศาสตร์
๔๒๐.๗	เก็บตก
๔๙๕.๙๑๓	โรเมโอและจูเลียต
๕๑๓.๐๒	ความร้อน
๓๓๖	ศิลป์ไทย
๖๑๔.๘	บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ของกระทรวง ศึกษาธิการ
๖๓๕	สำมะโนประชากรแห่งประเทศไทย
๗๐๙.๕๙๓	โสกราตีส
๗๒๘	การทำสวนครัว
๘๐๘.๕	เที่ยว ๗๑ จังหวัด
๘๒๒.๓	วิธีสอนภาษาอังกฤษ
๙๑๒	ประวัติศาสตร์
๙๑๕.๙๓	ศิลป์ของการพูดและการสมาคม

ตอบเลขหมู่หนังสือ

๒๐๓	ประมวลศัพท์ศาสนา
๔๙๕.๙๑๓	พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
๓๗๑.๒	หลักการบริหารโรงเรียนเบ็ญต้ง

เลขหมู่

หนังสือ

๕๑๓.๐๒	เฉลยแบบฝึกหัดเรขาคณิต
๗๒๘	แบบบ้านทันสมัย
๑๐๐	ปรัชญาเบื้องต้น
๖๑๔.๘	สวัสดิศึกษา
๙๑๒	แผนที่ภูมิศาสตร์
๐๘๐	เก็บตก
๘๒๒.๓	โรเมโอและจูเลียต
๕๓๖	ความร้อน
๗๐๙.๕๙๓	ศิลป์ไทย
๐๑๕.๕๙๓	บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ของกระทรวงศึกษาธิการ
๓๑๕.๙๓	สำมะโนประชากรแห่งประเทศไทย
๑๘๓	โสกราตีส
๖๓๕	การทำสวนครัว
๙๑๕.๙๓	เที่ยว ๗๑ จังหวัด
๔๒๐.๗	วิธีสอนภาษาอังกฤษ
๒๐๙	ประวัติศาสตร์
๘๐๘.๕	ศิลป์ของการพูดและการสมาคม.

คู่มือบรรณารักษ์

๑. การสอนให้นักเรียนรู้จักใช้ห้องสมุด, โดย ลมุล รัตตากร และคนอื่นๆ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นครหลวงฯ, สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔. ๑๓๐ หน้า. ราคา ๑๕ บาท.
๒. การใช้ห้องสมุด, โดย ลมุล รัตตากร. พิมพ์ครั้งที่ ๔ แก้ไขและเพิ่มเติม. นครหลวงฯ, สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔. ๑๕๖ หน้า. ราคา ๑๕ บาท.
๓. การระวังกิจาและซ่อมหนังสือ, โดย แม้นมาส ขวลิต. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นครหลวงฯ. สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๑. ๘๐ หน้า. ราคา ๕ บาท.
๔. หวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย, รวบรวมโดย แม้นมาส ขวลิต และคนอื่นๆ. พิมพ์แก้ไขและปรับปรุงใหม่. นครหลวงฯ, สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๓. ๒๔๘ หน้า. ราคา ๔๐ บาท.
๕. วิธีคิดเลขหมทอาอแบ่งได้ตามแบบเลขหมบางหมในแผนการจัดหมแบบทศนิยม, โดย ลมุล รัตตากร. นครหลวงฯ, สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๓. ๕๓ หน้า. ราคา ๕ บาท.
๖. Dewey Decimal Classification and Relative Index, Divised by Melvil Dewey. 17th. ed. New York, Lake Placid Club Education Foundation, 1965. 2 vols. (2153 p.).
๗. Sears List of Subject Headings, de. by Babara Marietta West by. 9th. ed. New York, H.W. Wilson Company, 1965. 641 p.

บรรณารักษ์ และห้องสมุด สนใจในเรื่องคู่มือบรรณารักษ์ทั้ง ๑ เล่มนี้ หรือเรื่องอื่นๆ หรือหนังสือสำหรับเด็ก ตลอดจนอุปกรณ์และครุภัณฑ์ห้องสมุด เขียนขอรายละเอียดได้ที่ เลขานุการ
บริหาร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หนาใต้ส่งจ่าย ป.ณ. บางลำพู,
 กรุงเทพฯ ๑ ๒.

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

วนิดา สุรวดี*

ปัญหาที่ห้องสมุดทุกแห่ง มักจะประสบ ก็คืองบประมาณไม่พอ ซึ่งเป็นผลให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมาเช่น ไม่สามารถจะจัดหาหนังสือและวัสดุทัศนวัสดุให้พอแก่ความต้องการของผู้ใช้ ไม่สามารถจัดกำลังคนที่มีคุณวุฒิและความสามารถจำนวนมากพอที่จะให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพสูง เป็นต้น บรรณารักษ์ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะแก้ปัญหานี้ และทางแก้ปัญหานี้ทางหนึ่งก็คือ “ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด” ด้วยการทำความตกลงที่จะร่วมแรงร่วมใจกันในการดำเนินงานด้านหนึ่งด้านใดโดยเฉพาะหรือหลาย ๆ ด้าน เพื่อวัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ร่วมกัน ที่เรียกว่าความร่วมมือระหว่างห้องสมุดนั้น หมายถึงความร่วมมือระหว่างห้องสมุดที่อยู่ต่างสังกัดกัน และแต่ละแห่งต่างมีงบประมาณของตนเองเป็นเอกเทศ ถ้าห้องสมุดที่อยู่ภายในระบบบริหารเดียวกัน เช่น ห้องสมุดประชาชนและสาขาต่าง ๆ ของห้องสมุดแห่งนั้นร่วมมือกันทำงานเรียกว่า

การประสานงานภายในของห้องสมุดเหล่านั้น มิใช่ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดตามความหมายที่แท้จริง.

ห้องสมุดอาจจะร่วมมือกันได้มากมายหลายทางดังต่อไปนี้คือ :—

การปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาชีพ (Professional Confering)

อาจทำได้โดยการจัดตั้ง สมาคมห้องสมุด มีการประชุมทางวิชาการ ร่วมกันจัดทำวารสารห้องสมุด เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และความคิดเห็น ซึ่งเป็นแนวทางที่จะนำมาใช้ปรับปรุงการดำเนินงานของห้องสมุดให้ดียิ่งขึ้น ความร่วมมือในด้านนี้มานานแล้วในหลายประเทศ ซึ่งเป็นผลให้ห้องสมุดต่างสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากความร่วมมือดังกล่าวมาปรับปรุงงานของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นเรื่อย ๆ ได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้และปรึกษาหารือเพื่อหาทางร่วมมือระหว่างห้องสมุดอยู่

* น.ส. วนิดา สุรวดี อ.บ., อน. บร., M.A. in L.S. ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ และผู้ช่วยบรรณารักษ์ หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสมอทั้งระดับชาติและนานาชาติ เช่นเมื่อปีที่แล้วก็มี Conference on National and Academic Libraries in Malaysia and Singapore ที่ป็นั ระหว่างวันที่ ๑ — ๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๗๔ ซึ่งเป็นการประชุมเพื่อร่วมกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของห้องสมุดในมาเลเซีย และสิงคโปร์ และส่งเสริมการร่วมมือระหว่าง ห้องสมุดโดยเฉพาะทางด้านงานเทคนิค การ วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ และการใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานห้องสมุด การ ประชุมอีกรายหนึ่งก็คือ The First Conference on Asian Library Cooperation ระหว่างวันที่ ๑๙—๒๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๗๔ ที่ ไทเป ไต้หวัน ซึ่งได้ประชุมปรึกษาหารือ กันเรื่องการศึกษทางบรรณารักษศาสตร์ เรื่องสิ่งพิมพ์ภาษาตะวันออกรวมทั้งกฎเกณฑ์ ในการทำบัตรรายการสิ่งพิมพ์เหล่านั้น และ การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องจักรกล อื่น ๆ ในห้องสมุด เป็นต้น.

ความร่วมมือในด้านการจัดหา หนังสือ และโสตทัศนวัสดุ (Cooperative Acquisition)

วัตถุประสงค์ของความร่วมมือ ในด้านนี้ ก็เพื่อประหยัด เพราะสำหรับหนังสือทั่ว ๆ ไป ซึ่งห้องสมุดทุกแห่งจะต้องมี การซื้อเรื่องเดียว

กันซ้ำหลาย ๆ ฉบับ มักจะได้ส่วนลดมากเป็นพิเศษ สำหรับหนังสือเฉพาะวิชาชั้นสูงมาก ๆ ซึ่งมีผู้ใช้น้อย ห้องสมุดที่ร่วมในโครงการก็ อาจตกลงแบ่งขอบเขตเนื้อหาวิชากันว่า ห้องสมุดแห่งใดจะซื้อหนังสือในหัวเรื่องใด แล้วก็จัดให้มีการยืมระหว่างห้องสมุด หรือ อาจะจัดสถานที่เป็น ศูนย์เก็บวัสดุที่มีผู้ ใช้น้อยไว้สำหรับใช้ร่วมกัน.

ความร่วมมือในด้านแบ่งขอบเขตวิชานี้ เป็นประโยชน์มาก โดยเฉพาะสำหรับห้อง-สมุดมหาวิทยาลัย เพราะแต่ละแห่งมีวิชาที่ เปิดสอนและมีผู้ทำการค้นคว้าวิจัยมาก การ ที่มีหนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุ สำหรับใช้ค้นคว้าให้ครบถ้วน ย่อมเป็นไปได้ จึงควรร่วมมือกัน สำหรับในปัจจุบัน อุปสรรคมีน้อย เพราะการคมนาคมสะดวก รวดเร็ว อาจะส่งผู้ต้องการใช้ไปที่ห้องสมุด ที่มีวัสดุเหล่านั้นโดยตรงก็ได้ หรืออาจจัดให้ มีการยืมระหว่างห้องสมุด หรืออาจใช้วิธีถ่าย เอกสาร หรือทำเอกสารย่อส่วนส่งให้ หรือ ใช้วิธีสื่อสารอย่างอื่น ๆ ซึ่งในปัจจุบันมีมากมายหลายวิธี.

ความร่วมมือในด้านจัดหานี้ในประเทศ สหรัฐอเมริกามีโครงการมากมายหลายโครงการด้วยกัน ทั้งระดับท้องถิ่นระดับชาติและระดับนานาชาติ จะขอยกตัวอย่างเพียงโครง

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

๔๐๑

การเดิยวคือ Center for Research Libraries (CRL) เป็นศูนย์ที่ห้องสมุดวิจัยในรัฐทางแถบ Midwest ของสหรัฐอเมริกา่วมกันจัดตั้งขึ้น ใน ค.ศ. ๑๙๕๑ เรียกว่า Midwest Inter-library Center เพื่อจัดหาและเก็บวัสดุที่มี ผู้ใช้น้อยไว้สำหรับใช้ร่วมกัน โครงการนี้ได้ เปลี่ยนชื่อเป็น Center for Research Libraries ใน ค.ศ. ๑๙๖๕ เพราะได้ขยายขอบเขต ออกไปกว้างขวางมากขึ้นทุกที ในปัจจุบันมี ห้องสมุดวิจัยที่ร่วมมือทั่วทั้งสหรัฐ รวมทั้งใน แคนาดา และเม็กซิโกด้วย.

ในอังกฤษมีโครงการร่วมมือในด้านจัดหา ที่เรียกว่า Subject Specialisation Schemes โครงการแรกเริ่มใน ค.ศ. ๑๙๔๘ โดย ห้องสมุดประชาชน ๒๘ แห่งในกรุงลอนดอน ร่วมมือกันจัดหาโดยแบ่งขอบเขตวิชากัน.

ในประเทศไทยมีโครงการร่วมมือในด้าน จัดหาระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลอเมริกัน ชื่อ Thai University Library Project Book Program เริ่มต้น ค.ศ. ๑๙๖๗ โดยรัฐบาล ไทยและอเมริกันออกเงินฝ่ายละ ๑๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์ซื้อหนังสือและวารสารทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในประเทศไทยรวม ๑๐ แห่ง โดยมีสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นตัวแทนฝ่ายไทย และ U.S. Agency International Development เป็น

ตัวแทนฝ่ายสหรัฐอเมริกา และได้จัดตั้ง คณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วย บรรณารักษ์ของห้องสมุดทั้ง ๑๐ แห่งนั้น มีการประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อกำหนดหลัก เกณฑ์ในการทำรายชื่อหนังสือและจัดทำราย ชื่อหนังสือที่ห้องสมุดของตนต้องการส่งให้ สภาการศึกษาแห่งชาติ โครงการนี้ได้สิ้นสุด ลงแล้ว.

การยืมระหว่างห้องสมุด (Interlibrary Loan)

วัตถุประสงค์สำคัญของการยืมระหว่าง ห้องสมุด ก็เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากสิ่งพิมพ์ หรือโสตทัศน- วัสดุที่ตนต้องการ ไม่ว่าจะเป็สมมติของ ห้องสมุดใดก็ตาม โดยที่ห้องสมุดจะยืมหนังสือ หรือโสตทัศนวัสดุจากห้องสมุดอื่น ซึ่งมีโครง การร่วมมือกันมาให้ผู้ ใช้ห้องสมุดของตนได้ ความร่วมมือดังกล่าวนี้ จะช่วยให้ห้องสมุด แต่ละแห่งสามารถประหยัดเงินที่จะต้องซื้อ วัสดุที่มีผู้ ใช้น้อยซ้ำกัน.

การยืมระหว่างห้องสมุดนี้ควรจะทำต่อ เมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น เพราะห้อง- สมุดทุกแห่งจะต้องถือการให้บริการแก่ผู้ ใช้ ห้องสมุดของตนเป็นความสำคัญอันดับแรก

ถ้าการยืมนั้นจะทำให้บริการของห้องสมุดของ
ตบกวพร่องแล้วก็ไม่ควรทำ ดังนั้นการยืม
ระหว่างห้องสมุดส่วนมากจึงมักจะมีการยืม
เฉพาะวัสดุที่มีผู้ใช้น้อย.

วัสดุที่โดยปกติไม่ให้ยืมก็คือหนังสือที่จะ
หาซื้อได้ในท้องตลาดในราคาพอสมควร ซึ่ง
เป็นหน้าที่ของห้องสมุดทุกแห่งจะต้องซื้อเอง
หนังสืออ้างอิงไม่ให้ยืม เพราะมีผู้ต้องการใช้
ค้นคว้าหาคำตอบปัญหาต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา
พวกจดหมายเหตุ หนังสือมีค่าหายาก ต้นฉบับ
ตัวเขียน (ยกเว้นวิทยานิพนธ์) หนังสือหรือ
วัสดุที่ขอบบางชำรุดง่าย มักไม่ให้ยืม เว้น
แต่ในกรณีพิเศษซึ่งจะต้องมีการประกันการ
ชำรุด หรือสูญหายระหว่างทาง นอกจากนี้
ก็ยังมิวัสดุอีกหลายอย่างซึ่งโดยปกติไม่ให้ยืม
เช่นวารสาร โน้ตเพลง (Scores และ Sheet
Music) สิ่งพิมพ์ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
ของท้องถิ่นหรือชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่ และ
วิทยานิพนธ์ที่มีคุณค่าเป็นพิเศษ เป็นต้น
สำหรับไมโครฟิล์มมักจะให้ยืมแต่ Positive
เพราะ Negative ถ้าสูญหายไปแล้วก็จะหาอีก
ไม่ได้ เว้นแต่ห้องสมุดนั้นจะมีต้นฉบับที่ใช้
ถ่ายทำไมโครฟิล์มอยู่ด้วย.

การยืมระหว่างห้องสมุดเป็นที่นิยมแพร่
หลายมาก โดยเฉพาะในห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ซึ่งมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยมากกว่าห้องสมุด

ประเภทอื่น ๆ ดังนั้นถึงแม้ว่าการยืมระหว่าง
ห้องสมุดจะช่วยแก้ปัญหาในด้านจัดหา แต่
ก็ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายซึ่งสูงมาก ใน
ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการวิจัยเรื่องการ
ยืมระหว่างห้องสมุดหลายครั้ง ใน ค.ศ. ๑๙๗๒
Association of Research Libraries ได้
รับเงินทุนอุดหนุนจาก National Science
Foundation จัดให้มีการวิจัยในเรื่องนี้
ปรากฏว่าค่าใช้จ่ายในการยืมระหว่างห้อง-
สมุดในห้องสมุดมหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ เป็น
เงินเฉลี่ยแล้วตกรายการละ ๔.๖๗ ดอลลาร์
(ประมาณ ๙๕ บาท).

เมื่อค่าใช้จ่ายในการยืมสูงเช่นนี้ ห้อง-
สมุดที่ยืมซึ่งมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าส่งและค่า
ประกันการชำรุดหรือสูญหาย จึงมักจะเรียก
เก็บจากผู้ยืม สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัย
อาจจะให้อาจารย์ที่ต้องการยืมจ่ายเพียงบาง
ส่วน.

ห้องสมุดที่ยืมควรจะปฏิบัติตามระเบียบ
การยืมระหว่างห้องสมุดโดยเคร่งครัด จะต้อง
รับผิดชอบในวัสดุที่ยืมมา เมื่อใช้เสร็จแล้ว
ควรรีบส่งคืนโดยเร็วที่สุด โดยบรรจุหีบห่อ
ให้เรียบร้อย และจัดการประกันการสูญหาย
ระหว่างทางก่อนส่ง.

สำหรับประเทศไทยเรา ยังไม่มีการยืม
ระหว่างห้องสมุดอย่างเป็นทางการ ถึงแม้ว่า

บรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจะได้เคยมีการปรึกษาหารือกันในเรื่องนี้ในระหว่างการประชุมเกี่ยวกับโครงการจัดหาหนังสือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่งได้กล่าวแล้วในตอนต้น แต่ก็ยังไม่เคยได้มีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพราะมีปัญหาหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการเงินและการขนส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของการยืมระหว่างห้องสมุด อย่างไรก็ตามก็ดี ห้องสมุดหลายแห่งก็ได้เคยยืมหนังสือจากห้องสมุดอื่นมาให้ผู้ใช้อห้องสมุดของตนในบางกรณี ซึ่งมักจะทำได้เฉพาะในรายที่บรรณารักษ์ทั้ง ๒ ฝ่ายรู้จักชอบพอกันเป็นส่วนตัวด้วย.

ปัจจุบันห้องสมุดหลายแห่งได้พยายามลดภาระในด้านการยืมระหว่างห้องสมุด โดยนำเครื่องมือใหม่ ๆ หลายอย่างมาใช้ประกอบกับการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นต้นว่า บริการถ่ายเอกสารด้วยเครื่อง Xerox หรือเครื่องชนิดอื่น ๆ บริการถ่ายภาพย่อบรรณ เช่น ไมโครฟิล์ม และไมโครฟิช คือแทนที่จะส่งต้นฉบับตัวจริงไปก็ถ่ายเป็นเอกสารหรือเอกสารย่อบรรณส่งไปให้ เป็นการแก้ปัญหาก็ดี ยิ่งเพราะไม่ต้องเสี่ยงต่อการที่ต้นฉบับจะชำรุดหรือสูญหาย ไม่ต้องเสียค่าประกัน และยัง

ถ้าถ่ายเป็นเอกสารย่อบรรณค่าส่งจะถูกมาก เพราะน้ำหนักเบา ฟิล์มแผ่นเล็ก ๆ ก็สามารถจะบรรจุข้อความได้หลายสิบหน้ากระดาษ นอกจากนี้เครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่หลายอย่างก็ช่วยให้ห้องสมุดสามารถส่งข่าวสาร ข้อความหรือแม้รูปภาพจากหน้าหนังสือไปยังห้องสมุดอีกแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ห่างไกลคนละเมืองได้ในพริบตาเดียว โดยวิธี โทรศัพท์, โทรเลข, โทรพิมพ์ และโทรภาพ เป็นต้น.

การยืมระหว่างห้องสมุดจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการปรับปรุงการจัดเก็บหนังสือและสิ่งพิมพ์ในห้องสมุด การทำบัตรรายการจัดหมู่หนังสือให้ใช้ได้โดยสะดวก และเพื่อให้ทราบข่าวสารที่จัดหามาไว้ใช้ร่วมกันดังกล่าวอยู่ในห้องสมุดใด จำจะต้องมีการร่วมมือกันทำสหบัตร บรรณานุกรม และรายชื่อวารสารอีกด้วย.

ความร่วมมือในการทำบัตรรายการ (Cooperative Cataloging)

แทนที่ห้องสมุดแต่ละแห่งจะต้องทำบัตรรายการและจัดหมู่หนังสือในห้องสมุดของตนเองทั้งหมด ทั้ง ๆ ที่หนังสือเรื่องนั้นอาจจะเป็นเรื่องเดียวกับที่มีในห้องสมุดแห่งอื่น ๆ ก็อาจจะร่วมมือกันโดยทำบัตรรายการ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกันเพื่อนำไปพิมพ์เองในห้อง-

สมุดของตน หรืออาจจะจัดให้ห้องสมุดแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นศูนย์กลางในการพิมพ์บัตรรายการเพื่อแจกจ่ายให้ห้องสมุดแห่งอื่น ๆ โดยร่วมมือกันออกค่าใช้จ่าย.

ประโยชน์ของความร่วมมือในการทำบัตรรายการและจัดหมู่หนังสือ คือ ประหยัดแรงงาน เวลาและค่าใช้จ่ายในการทำบัตรรายการ เพราะไม่ต้องทำซ้ำกัน แก้ปัญหาเรื่องขาดแคลนคนทำบัตรรายการที่มีความสามารถและชำนาญงาน ช่วยให้บัตรรายการที่ทำออกมาเป็นแบบฟอร์มเดียวกัน และมีคุณภาพดีขึ้นเพราะทำโดยผู้เชี่ยวชาญ.

ตัวอย่างของความร่วมมือในการทำบัตรรายการระดับชาติก็มีของสหรัฐอเมริกา โดยห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันเป็นศูนย์กลางในการพิมพ์บัตรที่ทำร่วมกับห้องสมุดอื่น ซึ่งนอกจากจะแจกจ่ายให้ห้องสมุดที่ร่วมในโครงการแล้ว ยังจำหน่ายให้แก่ห้องสมุดทั่ว ๆ ไปทั้งในและต่างประเทศอีกด้วย โครงการร่วมมือโครงการนี้เป็นผลให้เกิดสหบัตรแห่งชาติ (National Union Catalog) ซึ่งได้พิมพ์เป็นเล่มจำหน่ายแก่ห้องสมุดทั่วไป.

สหบัตรแห่งชาตินี้เป็นประโยชน์มาก เพราะช่วยให้นักวิจัยทราบว่าห้องสมุดแห่งใดมีหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ที่ตนต้องการ ซึ่งอาจ

จะขอให้ห้องสมุดแห่งนั้นถ่าย Xerox เอกสารหรือทำเอกสารย่อส่วน เช่น ไมโครฟิล์มส่งมาให้ หรืออาศัยโครงการร่วมมือระหว่างห้องสมุด ซึ่งมีการสื่อสารส่งข้อความจากหน้าหนังสือหรือภาพมายังห้องสมุดอีกแห่งหนึ่ง โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น โทรศัพท์, โทรเลข, วิทยุ, โทรพิมพ์ และโทรภาพ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปห้องสมุดแห่งนั้นด้วยตนเอง.

โครงการร่วมมือในการทำบัตรรายการระดับนานาชาติ ก็มีโครงการที่เรียกว่า Shared Cataloging Program โดยเริ่มจากห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน ได้รับเงินทุนจากพระราชบัญญัติอุดมศึกษาปี ๑๙๖๕ สำหรับจัดหาวัสดุห้องสมุดที่มีคุณค่าในการศึกษาค้นคว้าวิจัยจากทั่วโลก แล้วจะต้องเร่งทำบัตรรายการและพิมพ์รายละเอียดของบรรณานุกรมหรือบัตรรายการออกเผยแพร่ โครงการนี้มีชื่อว่า National Program for Acquisitions and Cataloging (NPAC) หรือ Shared Cataloging Program โดยมีห้องสมุดเกษตรแห่งชาติ (National Agricultural Library) และห้องสมุดแพทย์แห่งชาติ (National Library of Medicine) ร่วมด้วย รายละเอียดของบัตรที่ทำนี้เตรียมให้สามารถบันทึกในเทปแม่เหล็ก (Magnetic

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

๔๐๕

Tape) สำหรับใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ด้วย.

Shared Cataloging Program นี้ ภายหลังมีห้องสมุดในสหรัฐร่วมด้วยอีก ๙๒ แห่ง และมีห้องสมุดประเทศต่าง ๆ ร่วมด้วยอีกมาก เช่น อังกฤษ, สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน, ฝรั่งเศส, สวิสเซอร์แลนด์, ออสเตรเลีย, แคนาดา, ญี่ปุ่น และอีกหลายแห่ง รวมทั้งรัสเซียด้วย ประเทศเหล่านี้จะส่งรายละเอียดเกี่ยวกับบัตรรายการของตนให้ห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน.

สำหรับโครงการที่นำเอาเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการทำบัตรรายการนั้นเริ่ม ค.ศ. ๑๙๖๖ เรียกว่า Machine Readable Catalogue Project (MARC Project) เป็นโครงการทดลอง โดย Council on Library Resources ให้เงินทุนอุดหนุนแก่ห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันเป็นผู้ดำเนินงาน โดยผลิตเทปแม่เหล็ก (Magnetic Tape) ซึ่งมีรายละเอียดของบัตรรายการของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันในปีที่ทำการทดลองโดยสมบูรณ์รวมถึง ๕๐,๐๐๐ รายการ เมื่อทำเสร็จแล้วก็ได้แจกจ่ายเทปนี้แก่ห้องสมุด ๑๖ แห่งในอเมริกาเหนือ ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้ร่วมในโครงการ โดยพิจารณาจากห้องสมุดที่มี

ความสนใจมาก มีเงินทุนเพียงพอ และมีเครื่องคอมพิวเตอร์ เพราะเทปนี้จะต้องใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์จึงจะพิมพ์รายละเอียดของบัตรรายการออกมาตามความประสงค์ของผู้ใช้ได้.

โครงการนั้นนับว่าประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นเมื่อกำหนดระยะเวลาทดลองสิ้นสุดลงใน ค.ศ. ๑๙๖๗ ก็ได้เริ่มโครงการ MARC II ขึ้นโดยแก้ไขข้อบกพร่องในด้านแบบฟอร์มของโครงการขั้นทดลอง ซึ่งได้เรียกชื่อใหม่ว่า MARC I MARC II ได้เริ่มดำเนินงานอย่างเต็มที่ในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๖๗ โดยมีห้องสมุดที่บอกรับ MARC Tape จากห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันประมาณ ๕๐ แห่งด้วยกัน.

ในอังกฤษ โครงการ MARC เริ่มในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๖๗ โดย The Office for Scientific and Technical Information ให้เงินทุนแก่ The Council of British National Bibliography Ltd. เพื่อทำสัญญากับ Indata Ltd. จัดทำโครงการ British MARC ขึ้น และใน ค.ศ. ๑๙๖๙ ก็ได้มีการแจกจ่าย MARC Tape แก่ห้องสมุดในอังกฤษ ที่ได้เลือกไว้สำหรับให้ทดลองใช้ MARC Tape รวม ๑๕ แห่ง.

ห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันมีโครงการที่จะรวมบรรณานุกรมของชาติต่าง ๆ ที่ได้มาจากโครงการ Shared Cataloging เข้าในเทปแม่เหล็กของโครงการ MARC ปัจจุบันห้องสมุดจะบอกรับเทปนี้ได้จากห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน โดยเสียค่าบอกรับประมาณปีละ ๖๐๐ ดอลลาร์ และทุกสัปดาห์จะได้รับเทปซึ่งมีรายการบัตรของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกันประมาณ ๑,๕๐๐ รายการ สำหรับประเทศไทยห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (Asian Institute of Technology) ซึ่งมีเครื่องคอมพิวเตอร์มีโครงการที่จะบอกรับ MARC Tape และเมื่อใช้เครื่องคอมพิวเตอร์พิมพ์ออกมาแล้ว ก็จะจำหน่ายให้ห้องสมุดที่สนใจด้วย.

ความร่วมมือในการใช้ห้องสมุดร่วมกัน
และความร่วมมือในด้านให้บริการตอบ
คำถามและช่วยการค้นคว้า (Cooperative Use of Library Resources and Inter-Reference Service)

หมายความว่าสมาชิกของห้องสมุดแห่งใดแห่งหนึ่งมีส่วนร่วมในโครงการมีสิทธิใช้ หรือยืมหนังสือหรือรับบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดที่ร่วมในโครงการ

อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง ๓ อย่างที่กล่าวมาแล้ว ตัวอย่างของความร่วมมือประเภทนี้ คือห้องสมุดมหาวิทยาลัย ๑๔ แห่ง ใน Ottawa ร่วมมือกันเฉพาะให้เข้ามาอ่านในห้องสมุดแต่ไม่ให้ยืมออก ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยใน Quebec ให้ยืมออกได้ด้วย.

ในสหรัฐอเมริกา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ๔ แห่งในมลรัฐอินเดียนา นอกจากจะร่วมมือกันทั้งในด้านให้มาใช้และให้ยืมออกแล้ว ทั้ง ๔ แห่ง ยังได้ร่วมกันออกเงินจ้างบรรณารักษ์ไว้ที่มหาวิทยาลัยอินเดียนา (Indiana University) และมหาวิทยาลัยเปอร์ดู (Purdue University) แห่งละ ๑ คน สำหรับคอยให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดในโครงการร่วมมือนี้ ที่ Nassau County, Long Island ห้องสมุดประชาชน ๓๒ แห่งร่วมมือกันจัดตั้งศูนย์ซึ่งมีหนังสืออ้างอิง และมีบรรณารักษ์สำหรับให้บริการตอบคำถามแทนห้องสมุดทั้ง ๓๒ แห่งนั้น.

ในอังกฤษมีโครงการที่เรียกว่า Cooperative Industrial and Commercial Reference and Information Service (CICRIS) เริ่ม ค.ศ. ๑๙๕๑ ปัจจุบันเรียกว่า The West London Commercial and Technical Library Service ตั้งขึ้นเพื่อช่วยการพาณิชย์และอุตสาหกรรมในลอนดอนตะวันตก โดย

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

๔๐๗

บรรณารักษ์ร่วมมือกันเลือกและซื้อหนังสือวารสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ในขอบเขตสาขาวิชาที่ตกลงแบ่งกัน แล้วจัดให้มีการใช้ร่วมกัน มีห้องสมุดประชาชนในกรุงลอนดอน ห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคและห้องสมุดของบริษัท และองค์การต่าง ๆ เกือบ ๑๐๐ แห่งร่วมมือมีหนังสือรวมกันประมาณ ๑,๕๐๐.๐๐๐ ล้านเล่ม และวารสารทางเทคนิคประมาณ ๓,๐๐๐ รายการ ห้องสมุดที่เป็นสมาชิกจะต้องเสียค่าบำรุงเล็กน้อยและจะต้องเต็มใจให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดที่ร่วมมือกัน.

คลังหนังสือ (Storage Library หรือ Storage Center หรือ Deposit Library หรือ Reservoir Library)

คือที่ซึ่งห้องสมุดที่ร่วมในโครงการนำหนังสือหรือวัสดุที่ใช้บ่อยมาเก็บรวมไว้ด้วยกัน สำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อประหยัดเนื้อที่ในห้องสมุดของตน ตัวอย่างของโครงการร่วมมือประเภทนี้คือ Center For Research Libraries (เดิมเรียก Midwest Inter-Library Center) ซึ่งนอกจากจะเป็นคลังเก็บหนังสือที่มิใช่ใช้น้อย ซึ่งห้องสมุดต่าง ๆ นำมารวมกันไว้แล้ว ยังเป็นศูนย์ดำเนินการจัดหาร่วมกันของห้องสมุดต่าง ๆ

ด้วย ดังได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องความร่วมมือในด้านการจัดหา.

ความร่วมมือในด้านการถ่ายภาพเอกสาร และเอกสารยอส่วน (Cooperative Photographic Project)

ความร่วมมือในด้านนี้ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการผลิตเอกสารยอส่วน เช่น พวกไมโครฟิล์ม และไมโครพีช ห้องสมุดบางแห่งอาจผลิตไมโครฟิล์มพวกวารสาร วิทยานิพนธ์ หรือหนังสือหายาก จำหน่ายให้แก่ห้องสมุดแห่งอื่น หรือผลิตเฉพาะที่ใช้ในโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างห้องสมุด หรืออาจจะผลิตขึ้นเฉพาะเมื่อมีต้นฉบับอยู่ในห้องสมุดของตน และได้รับคำขอร้องจากห้องสมุดอื่น ซึ่งต้องการวัสดุนั้น แต่ไม่สามารถจะซื้อต้นฉบับเดิมได้.

การแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์ (Publication Exchange and Duplicate Exchange)

คือการทำความตกลงร่วมมือระหว่างห้องสมุด โดยที่ห้องสมุดแห่งหนึ่งจะส่งสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดเองหรือของสถาบันเจ้าของสังกัดไปให้ห้องสมุดอีกแห่งหนึ่ง และในทำนองเดียวกันก็จะได้รับสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดแห่งนั้นเป็นการตอบแทน.

การแลกเปลี่ยนนี้อาจใช้ในกรณีที่ห้องสมุดมีหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ซ้ำ ก็อาจนำไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งพิมพ์ซ้ำของห้องสมุดอื่นที่ร่วมในโครงการได้.

ความร่วมมือในด้านการทำบรรณานุกรม และรายชื้อวารสาร (Union List of Books and Union List of Serials)

วัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่า ในห้องสมุดแต่ละแห่งมีสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุใดบ้าง จะได้ไม่ต้องซื้อซ้ำกันในรายการที่ไม่จำเป็น เช่น รายการที่มีผู้ใช้บ่อย หรือราคาแพงมาก ซึ่งอาจจัดให้มีการยืมระหว่างห้องสมุดได้ นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในด้านการแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์ระหว่างห้องสมุดอีกด้วย ตัวอย่างของความร่วมมือในด้านนี้ก็คือ Indiana Union List of Serials ซึ่งเป็นรายชื้อวารสารของห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ๖๔ แห่งในมลรัฐอินเดียนา.

สำหรับประเทศไทยเราได้มีการทำรายชื้อวารสาร (Union List of Serials) ใน ค.ศ. ๑๙๖๗ ซึ่งเป็นผลจากโครงการ Thai University Library Project Book Program ซึ่งห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้ง ๑๐ แห่งที่มาประชุมร่วมกัน ได้ตกลงร่วมมือกันทำ และสภาการ

ศึกษาแห่งชาติรับเป็นผู้จัดพิมพ์ ห้องสมุดทั้ง ๑๐ แห่งนั้นได้ส่งรายชื้อวารสารของแต่ละห้องสมุดให้สภาการศึกษาแห่งชาติแล้ว แต่ภายหลังเกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดหน่วยงานของรัฐบาลสภาการศึกษาแห่งชาติเปลี่ยนฐานะเป็นคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ไม่มีหน้าที่ควบคุมมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยตรง เช่นเดิม การพิมพ์รายชื้อวารสารดังกล่าวก็เป็นการอันระงับไป โครงการทำรายชื้อวารสารก็ชะงักไปตั้งแต่นั้น.

ต่อมาในเดือน มกราคม ค.ศ. ๑๙๗๔ โครงการจัดทำรายชื้อวารสารได้เริ่มต้นใหม่อีกครั้ง โดยห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียได้เป็นผู้ริเริ่มเชิญห้องสมุดใหญ่ ๆ ซึ่งส่วนมากเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีวารสาร และสิ่งพิมพ์ที่ออกต่อเนื่องจำนวนมากเข้าร่วมประชุม และได้ตกลงวางหลักเกณฑ์กับลงมือปฏิบัติงาน โดยห้องสมุดเหล่านั้นเป็นผู้จัดทำรายชื้อวารสารและสิ่งพิมพ์ที่ออกต่อเนื่องพร้อมด้วยรายละเอียดและข้อมูลต่าง ๆ ที่สมบูรณ์ส่งให้สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียเป็นผู้จัดพิมพ์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ขณะนี้กำลังดำเนินงานอยู่ โดยที่ห้องสมุดต่าง ๆ ได้ส่งรายชื้อวารสารให้สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียแล้ว ๒ ประเภท คือ ดัชนี (Index) และสารสังเขป (Abstracts).

เนื่องจากขอบเขตของรายชื่อวารสารที่ทำครั้งนี้นักกว้างขวางมาก เพราะได้รวมสิ่งพิมพ์ที่ออกต่อเนื่องทุกประเภทเข้าไปด้วย และโครงการนี้ก็มีวัตถุประสงค์จะให้รายชื่อวารสารที่ทำครั้งนี้มีข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ โดยสมบูรณ์ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้มากที่สุด ดังนั้นจึงคาดว่าจะต้องใช้เวลาก่อนที่กว่ารายชื่อวารสารดังกล่าวจะพิมพ์ออกมาได้.

นอกจากรายชื่อหนังสือและวารสารแล้ว ห้องสมุดยังอาจร่วมมือกันทำ ดัชนีวารสาร (Periodical Index) สารสังเขป (Abstracts) และนามานุกรม (Directory) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการทำให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของห้องสมุดมีประสิทธิภาพดีขึ้น การร่วมมือกันทำช่วยให้ทุนแรงงานที่จะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน.

การแลกเปลี่ยนบรรณารักษ์ (Exchange of Librarians)

คือการที่ห้องสมุด ๒ แห่งแลกเปลี่ยนบุคลากรคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นการชั่วคราวเพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลที่เหมาะสมกับงาน หรือสถานการณ์ในสถาบันแห่งนั้นในระยะเวลาสั้นมาช่วยทำงาน หรือฝึกงานให้เจ้าหน้าที่ในห้องสมุดของตน ในทำนองเดียวกันการแลกเปลี่ยนบุคลากรก็

อาจทำได้เมื่อห้องสมุดต้องการส่งคนไปฝึกงานด้านใดด้านหนึ่งในห้องสมุดที่เชี่ยวชาญในงานด้านนั้น ๆ โดยเฉพาะ.

ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งความรู้ด้านวิชาการบรรณารักษศาสตร์และกิจการห้องสมุดเจริญก้าวหน้ามากได้เคยช่วยเหลือประเทศที่กำลังพัฒนาบางประเทศ โดยมีโครงการแลกเปลี่ยนบรรณารักษ์ ซึ่งสหรัฐอเมริกาส่งบรรณารักษ์ผู้เชี่ยวชาญไปช่วยวางแผนงานและฝึกงานให้เจ้าหน้าที่ในห้องสมุดของประเทศเหล่านั้น และให้บรรณารักษ์ของประเทศดังกล่าวมาฝึกงานในห้องสมุดของสหรัฐอเมริกา.

นอกจากความร่วมมือดังกล่าวมาแล้ว ผู้เขียนอยากจะขอเสนอโครงการร่วมมือนอกตำราสักโครงการหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันอยู่ทั่วไปว่าสถานการณ์ของห้องสมุดและบรรณารักษ์ไทยแม้ในระดับสูงสุดก็ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เพราะฉะนั้นก็ถึงเวลาแล้วที่บรรณารักษ์ไทยจะรวมใจกันลุกขึ้นรณรงค์เพื่อยกฐานะของห้องสมุดและบรรณารักษ์ให้สูงขึ้น โดยก่อนอื่นบรรณารักษ์ควรจะพร้อมใจกันตั้งเป้าหมายว่าจะปฏิวัติตัวเองและห้องสมุดให้อยู่ในสภาพที่จะเชิญชวนให้มีผู้อยากมาใช้มาก ๆ หากเงินมีไม่พอก็จะไม่หวังคอยแต่งบประมาณ

แผ่นดินอย่างเดียว แต่จะชวนขายช่วยตนเอง จะพยายามแสวงหาเงินจากผู้ที่มีจิตศรัทธาในการกุศล จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด จะเสาะหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ที่ให้ฟรี หรือสิ่งพิมพ์ราคาถูกลงจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย จะพยายามผลิตวัสดุบางอย่างขึ้นเองภายในห้องสมุดเช่น ทำกฤตภาคข่าวและบทความจากหนังสือพิมพ์รายวัน เป็นต้น จะร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดเพื่อประหยัดเงินที่จะสูญเสียไปในการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน บรรณารักษ์จะปรับปรุงตัวให้เป็นคนรู้จักกว้างเห็นไกล ไม่เก็บตัวอยู่ภายใต้ฟ้ากะลาครอบทำแต่บัตรรายการอยู่ในห้องสมุด แต่บรรณารักษ์จะก้าวออกไปพบโลก จะจัดหาหนังสือและวัสดุอื่นๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจของชุมชนในห้องดินและตามกาลสมัย เช่น ในท้องถิ่นที่มีการประมงหรือการเพาะปลูกก็จัดหาหนังสือที่ให้ความรู้ในด้านเหล่านั้น หรือในขณะที่ประชาชนกำลังตื่นตัวเรื่องประชาธิปไตย เช่น ในขณะนี้จัดหาหนังสือที่ให้ความรู้เพื่อสนองความสนใจใคร่รู้ในเรื่องดังกล่าว บรรณารักษ์แต่ละคน จะไม่ก้มหน้าทำงานอยู่ตามลำพังในห้องสมุดของตน แต่จะผนึกกำลังกับห้องสมุดอื่น ๆ โดยจะพบปะปรึกษาหารือกันเพื่อหาทางจัดให้มีโครงการร่วมมือระหว่าง

ห้องสมุดดังที่ได้กล่าวมาแล้วในทุกทางที่จะทำได้ เพื่อให้ห้องสมุดสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้ใช้ห้องสมุด จะเลิกปิดทองหลังพระอย่างที่บรรณารักษ์หลายคนรำร้องแต่จะปิดทองพระให้เหลืองอร่ามไปทั่วองค์ โดยจะโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้โลกรู้ว่าห้องสมุดและบรรณารักษ์มีบทบาทที่สำคัญต่อสังคมและการพัฒนาประเทศอย่างไร และบรรณารักษ์กำลังทำอะไรอยู่

สำหรับในด้านกำลังคนที่ห้องสมุดส่วนมากยังขาดแคลนอยู่นั้นผู้ใช้ห้องสมุดก็อาจมีส่วนร่วมช่วยงานได้เช่นห้องสมุดโรงเรียนก็อาจอาศัยนักเรียน ห้องสมุดประชาชนในต่างจังหวัดก็อาจอาศัยภรรยาข้าราชการที่ไม่ได้ทำงานประจำ ข้อสำคัญอยู่ที่บรรณารักษ์จะต้องปรับปรุงตัวให้เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้สามารถจูงใจอาสาสมัครให้มาช่วยงานห้องสมุดของตนได้ การที่ผู้ใช้ห้องสมุดเข้ามามีส่วนร่วมงานด้วยจะทำให้ต่างฝ่ายต่างเข้าใจปัญหาของกันและกันมากขึ้น ซึ่งจะ เป็นผลดีแก่ทั้ง ๒ ฝ่าย.

เมื่อบรรณารักษ์ทำได้ดังนี้แล้วผู้เขียนเชื่อว่าสำนักงบประมาณก็ดีสำนักงาน ก.พ. ก็ดี หรือใครก็ตามคงไม่มีข้ออ้างว่าบรรณารักษ์นั้นยังมีปริมาณและคุณภาพของงานไม่ถึงขั้นตำแหน่งที่เขาจะจัดสรรให้ และถ้า

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

๔๑๑

หากว่าทำดีที่สุดแล้วยังไม่มีใครมองเห็นยังไม่ได้รับการเลื่อนขั้นตำแหน่งเป็นความดีความชอบ ก็ขออย่าเพิ่งท้อแท้ขมขื่น ยังมีชั้นหรือตำแหน่งประเภทหนึ่งที่บรรณารักษ์สามารถจะเลื่อนตนเองขึ้นไปได้เรื่อยๆ ซึ่งผู้เขียนขอจำแนกตำแหน่งดังกล่าวโดยอาศัยระบบ พี.ซี. (Position Classification) ของ ก.พ. เป็นหลักดังนี้คือ บรรณารักษ์ชั้นเลว, บรรณารักษ์ชั้นปานกลาง, บรรณารักษ์ชั้นดี, บรรณารักษ์ชั้นดีมาก และยอดบรรณารักษ์ ผู้อ่านจะเลือกเป็นบรรณารักษ์ชั้นใดก็ได้และจะเลื่อนขั้นของตนขึ้นไปได้เรื่อยๆ ตามใจปรารถนา ที่กล่าวมาแล้วนี้มีได้หมายความว่าผู้เขียนเป็นบรรณารักษ์ที่ดีเยี่ยมแล้ว ผู้เขียนเองก็กำลังจะร่วมเดินทางไปสู่เป้าหมายคือการเป็นยอด บรรณารักษ์พร้อมๆ กับผู้อ่าน โดยจะขอให้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยเป็นผู้คอย ประคับประคองให้ความช่วยเหลือท่านผู้อ่านพร้อมที่จะร่วมเดินทางไปกับผู้เขียนหรือยัง ?

รายชื่อหนังสืออ้างอิง

1. Asheim, Lester. *Persistent Issue in American Librarianship*. Chicago, Graduate Library School, University of Chicago (1970, c 1961) pp. 71 - 89.
2. Bakewell, K.G.B. *A Manual of Cataloguing Practice*. Oxford, Pergamon Press (1972).
3. Dagnese, Joseph M. "Cooperation Between Academic and Special Libraries," *Special Libraries*, LXIV (October, 1973), 423 - 432.
4. Horner, John. *Cataloguing*. London, Association of Assistant Librarians, 1970.
5. Humphry, John A. *Library Cooperation*. Providence, Brown University Press, 1963.
6. Jefferson, G. *Library Cooperation*. London, Andre Deutsch (c 1966).
7. Lynch, Beverly P. "The Academic Library and Its Environment," *College & Research Libraries*, XXXV (March, 1974), 126 - 133.
8. Rogers, Rutherford D. and Devid C. Weber. *University Library Administration*. New York, H.W. Wilson Co., 1971.
9. Thompson, James. *An Introduction to University Library Administration*. London, Clive Bingley (1970) pp. 117-129.

บทบรรณาธิการ

แต่คุณครูด้วยคมแฝก

ในวงการนักเขียนหนังสือ ผู้จัดพิมพ์ ผู้จัดจำหน่ายหนังสือและบรรณารักษ์ของไทย จะต้องจารึกไว้ว่า เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๑๗ เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. ณ โรงแรม รอยัล ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร เนื่องในวาระที่มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๑๗ ของสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย นายประกอบ หุตะสิงห์ รองนายกรัฐมนตรี ได้เป็นประธานในพิธีมอบรางวัลหนังสือชนะการประกวดประจำปี ๒๕๑๗ ของสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย (ส.พ.จ.ท.).

เนื่องในโอกาสงานฉลองครบรอบร้อยปี แห่งการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (๑๙—๒๕ กันยายน ๒๕๑๗) สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ได้จัดให้มีการประกวดหนังสือประจำปี ๒๕๑๗ ขึ้น โดยขอให้สมาคมสตรีไทยเป็นผู้คัดเลือกและตัดสินหนังสือประเภทนวนิยาย และสมาคม

ห้องสมุดแห่งประเทศไทยเป็นผู้คัดเลือกและตัดสินหนังสือประเภทสารคดี และเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๑๗ ม.ล. มานิจ ชุมสาย นายกสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย, นางแม่นมาศ ขวาลิต นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และ นางจรี วงศ์วิเศษ นายกสมาคมสตรีไทย ได้ร่วมกันลงนามใน “ประกาศผลการตัดสิน การประกวดหนังสือของสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗” เนื่องในงานฉลองครบรอบร้อยปีของ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (๑๙—๒๕ กันยายน ๒๕๑๗) โดยความร่วมมือจากสมาคมสตรีไทยและสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย” ตามประกาศปรากฏผลว่า หนังสือประเภท นวนิยาย รางวัลยอดเยี่ยมได้แก่เรื่อง “แต่คุณครูด้วยคมแฝก” โดย นิมิตร ภูมิถาวร (สำนักพิมพ์ บรรณกิจเทรดดิ้ง), รางวัล ชมเชยมี ๓ รางวัลได้แก่เรื่อง “บุลาภ” โดย โสภาค สุวรรณ (สำนักพิมพ์ คลัง

วิทยา), เรื่อง “ธรรมเนียมใครครอง” โดย กาญจนา นาคนันทน์ (สำนักพิมพ์ แพรว-พิทยา) และเรื่อง “ผ่านกลางฤดูฝน” โดย กัญญชลา (สำนักพิมพ์ ประพันธ์สาส์น), หนังสือประเภทสารคดี มีเรื่องที่ได้รับรางวัลเรื่องเดียว คือรางวัลยอดเยี่ยม ได้แก่ เรื่อง “ธรรมเนียมสำหรับชาวบ้าน — ตอบปัญหาธรรม” โดย ม.จ. พูนพิสมย์ ดิศกุล (สำนักพิมพ์ เสริมวิทยบรรณาการ).

ในบรรดาหนังสือที่ได้รับรางวัลเหล่านี้ เรื่อง “แต่คุณครูด้วยคมแฝก” เป็นนวนิยายที่น่าสนใจเรื่องหนึ่ง เริ่มต้นด้วยการตั้งชื่อเรื่องที่แปลกสะดุดตาเลียนแบบชื่อภาพยนตร์อเมริกัน เรื่อง “แต่คุณครูด้วยดวงใจ” (To Sir With Love) ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่เคยได้รับการต้อนรับจากผู้ดูชาวไทยอยู่ไม่น้อย.

“แต่คุณครูด้วยคมแฝก” เป็นชื่อเรื่องที่นายอาจินต์ ปัญจพวรรค์ บรรณาธิการนิตยสารรายสัปดาห์ “ฟ้าเมืองไทย” เป็นผู้ตั้งให้เมื่อนวนิยายเรื่องนี้ลงพิมพ์เป็นครั้งแรกใน “ฟ้าเมืองไทย” นายอาจินต์ ปัญจพวรรค์ ได้เขียน “คำนำ” บอกถึงที่มาของชื่อเรื่องไว้ในนวนิยายเรื่องนี้ ว่า:—

“... ข้าพเจ้าได้อ่านเรื่องของเขาล้วนๆ อยากสนับสนุนทุกทางให้มันเกรียวกราว

ประชาสัมพันธ์กันตั้งแต่ชื่อเรื่องไปเลย จึงตั้งชื่อให้มันเฉียว ๆ ... เพื่อหวังจะให้สะดุดนัยน์ตานักอ่านมิให้ชำเลื่องเลยผ่านไปง่าย ๆ.

แต่คุณครู — ไม่ใช่ด้วยดอกไม้รูปเทียนเสมอไป แต่คุณครู — ไม่ใช่ด้วยค่าเล่าเรียนเสมอไป แต่คุณครู — ไม่ใช่ด้วยความเคารพเสมอไป แต่คุณครู — ไม่ใช่ด้วยดวงใจเสมอไป.

คุณครูนิมิตร ภูมิถาวร ผู้ซึ่งคลุกคลีใกล้ชิดชีวิตอยู่กับโรงเรียนในชนบทและเด็กบ้านนอก (เมื่อเร็ว ๆ นี้เอง ข้าพเจ้าได้ข่าวจากเขาว่าได้เป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านไร่ ที่อำเภอศรีสำโรง สุโขทัยแล้ว) ได้เจอมาหลายอย่างทั้งดอกไม้ไหว้ครู ทั้งค่าเล่าเรียนที่แปรรูปมาเป็นเงินเดือน ทั้งความรักเคารพที่ได้จากศิษย์น้อย และความนับถือที่ได้รับจากพ่อแม่ของเด็ก ทั้งได้เจอสิ่งที่มีในรูปของ “ไม้คมแฝก” ด้วย มันอาจจะเป็นการลบหลู่ดูถูกของชาวบ้าน ผู้หวงลูกไว้เฝ้าคูกับควาย มียอมให้โรงเรียนไปพราดลูกของเขาเอาความรู้ มาปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา เขาจะเอะกระสุนปืนขู่ เจอคำพยาบาท ปลอบ เอาละความจริงเขาอาจจะไม่ได้เจอสิ่งร้ายเหล่านี้อย่างบ้าเถื่อนก็ได้ แต่มันก็มาในแนวนี้ ว่า ๆ จะเป็น

เช่นนี้ เขาประสบมาหรืออาจรับรู้รับฟัง
ปฏิบัติการก้าวร้าวต่อครูดังกล่าวนั้น...

ตัวหนังสือก็คือคน—ข้าพเจ้าอ่านพบมา
จากไหนจำไม่ได้เสียแล้ว ตัวหนังสือที่นิมิตร
ภูมิถาวร เขียนขึ้นมาเป็นต้นนั้นตัวนี้ ตาสี-
ตาสาหรือไอ้จุกก็แดง นั่นก็คือคนต่าง ๆ ใน
ชีวิตของผู้เขียนนั่นเอง...”

นายนิมิตร ภูมิถาวร เป็นบุตรของนาย-
มันและนางนวม ภูมิถาวร ชาวนาแห่งตำบล
บ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๘ สำเร็จ
การศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนบ้าน
ไร่ ชั้นมัธยมปีที่ ๖ จากโรงเรียนสวรรค
วิทยา ชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาต้น
(พ.กศ.) จากวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ และสอบ
ไล่ได้วิชาชุดประโยคครูมัธยมศึกษา (พ.ม.)
เริ่มประกอบอาชีพเป็นข้าราชการในหน่วย
สหกรณ์ที่ดิน อำเภอสันทราย จังหวัด
เชียงใหม่ ๑ ปี และทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ
๑ ปี หลังจากนั้นได้หันชีวิตเข้าสู่อาชีพครู
ด้วยการเป็นครูประจำตำบลในชนบท รวมทั้ง
การเป็นครูคนเดียวสอนทุกชั้นเรียน รวม ๘
โรงเรียน ปัจจุบันเป็นครูใหญ่โท โรงเรียน
บ้านไร่ โรงเรียนประจำตำบลซึ่งอยู่ห่างจาก
อำเภอสรีสำโรง ๑๒ กิโลเมตร และอำเภอ
ศรีสำโรงซึ่งอยู่ห่างจากจังหวัดสุโขทัยอีก ๒๕

กิโลเมตร ทางหลวงจังหวัดที่เต็มไปด้วย
ฝุ่น.

นิมิตร ภูมิถาวร เริ่มเขียนเรื่องสั้นเมื่อ
อายุ ๑๖ ปี เขียนเรื่องสั้น เรื่อง “ความหลัง”
ลงในหนังสืออนุสรณ์โรงเรียน เคยได้รับ
รางวัลชนะเลิศการประกวดเรียงความเรื่อง
“พระร่วง”, ชนะการประกวดเรื่องสั้นใน
วารสารชื่อ “วิทยาสาร” และที่จัดขึ้นโดย
บริษัทไทยวัฒนาพานิช กับบริษัทลองแมน-
กรีน นิมิตร ภูมิถาวร บอกว่า นายเปลื้อง
ณ นคร และนายอาจันต์ ปัญญพวรรค์ เป็นผู้
สนับสนุนส่งเสริมให้เขาประสบความสำเร็จ
ในการเขียน.

“แต่คุณครูด้วยคมแฝก” เคยลงพิมพ์
เป็นคอลัมน์ประจำในนิตยสารรายสัปดาห์
“ฟ้าเมืองไทย” มาก่อน เป็นเรื่องยาวที่ลง
พิมพ์สัปดาห์ละหนึ่งบท บทหนึ่ง ๆ ยาว
ประมาณ ๑-๒ หน้ากระดาษพิมพ์ ๔ หน้า-
ยก ซึ่งเท่ากับ ๕-๗ หน้ากระดาษพิมพ์ของ
หนังสือเล่ม นวนิยายเรื่องนี้แบ่งออกเป็น ๒
ภาค ภาคแรกมี ๑๑ บท คือ ร่มไม้ชายคา,
ร่มไทรหญ้าคา, โรงเรียน ๑๒ บาท, ดนตรี
คือเสียงปิ่น, เครื่องมือ, กฎหมายลูกตะกั่ว,
พระเอกใหม่, ไฮโลกระดานดำ, พระเอก-
ตกกระบ่อ, ระหว่างปิ่นกับปากกา, บันทึก

บทบรรณาธิการ

๔๑๕

การสอนชั่วโมงสุดท้ายของครูชุด รวมความยาวประมาณ ๗๘ หน้า ภาคสมบูรณมี ๒๒ บท คือ ไปสู่ชนบท, เต่าหลอม, น้ำตาลเปรี้ยว, สูตรพัฒนา, มัจจุราชคราง, สาวเรือนแก้ว, พระเอกก้ามล่อ, วอนนรก, ละครจาก ๑, รุดมาน, ลูบคมแฝก, ภาพไหว, นั้นแหละนิวซี, มะนาวหวาน, เอ.บี. กับข้าวกรอกหม้อ, เหล้าผสมน้ำผึ้ง, วิมานพัง, ลอกคราบนักเลง, พลิกตำราแมว, กระสุนสามบาท, บั้นท้าย และปิดทอม รวมความยาวประมาณ ๒๖๖ หน้า รวมทั้งเล่มยาว ๓๔๔ หน้า.

“แต่คุณครูด้วยคมแฝก” เปิดฉากภาคแรกด้วย “ข้าพเจ้า” ตัวเอกของเรื่องเดินทางจากอำเภอไปยังโรงเรียนวัดบ้านโคกโดยอาศัยเกวียนเทียมวัวของ “ผู้ใหญ่เถียร” ผู้ใหญ่บ้านแห่งหมู่บ้านบ้านโคก ซึ่งต่อมาภายหลัง “ข้าพเจ้า” ได้ยืมเอาบ้านผู้ใหญเถียรเป็นที่พำนักด้วย และจบลงด้วยความตายของ “ครูชุด” ซึ่งถูกพวกปล้นซึ่งเข้าใจกันโดยปริยายว่าเป็นพรรคพวกของ “นายกรวด” นายทุนผู้ชอบซื้อลูกขายแพงจนกลายเป็นเศรษฐีและตั้งตัวเป็นนักเลงโตประจำหมู่บ้านยิ่งตายในขณะที่ต่อสู้เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตัวเอง ภาคสมบูรณเริ่มต้นด้วย “ครูชัย” ผู้ชอบปริญญาศึกษา

บัณฑิตจากกรุงเทพมหานครมาเป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านโคก ๑๐ ปีหลังจากสมัยที่ครูชุดถูกยิงตาย “ครูชัย” ได้อาศัย “ถาวร” เพื่อนที่เคยรู้จักกันเมื่อ ๑๐ ปีก่อนและบรรดาครูน้อย เช่น ครูอุ่น, ครูดวง, ครูฉวี, ครูมนู, ครูชิน, ครูจัน, ครูบุญบัน เป็นผู้สนับสนุนในการทำงาน และอาศัย “จันทร์แรม” แม่หม้ายสาวเจ้าของร้านค้าเป็นร้านอาหารประจำฝ่ายหนึ่ง กับ “นายเข้ม” ลูกสมุนของ “กำแพง” ทายาทของ “นายกรวด” เศรษฐีแห่งหมู่บ้านบ้านโคก พร้อมด้วย “นายแบน นายพัน” นักเลงโตประจำหมู่บ้านอีกฝ่ายหนึ่งตั้งตัวขัดขวางการทำงานของ “ครูชัย” ทุกวิถีทาง “เรือนแก้ว” ลูกสาวนายกรวดเป็นตัวเอกฝ่ายหญิงที่ผู้แต่งบรรจงให้เป็นปมที่สมานให้ฝ่ายธรรมะและฝ่ายอธรรมผสมผสานเข้ากันได้และนวนิยายเรื่องนี้สมบูรณลงด้วยความสุขของคนทั้งหมู่บ้าน.

ใน “แต่คุณครูด้วยคมแฝก” มีหลายบทหลายตอนที่ “นิมิตร ภูมิถาวร” บรรจงเขียนไว้อย่างน่าอ่านเช่น :—

๑. โรงเรียนวัดบ้านโคก มีข้อความพรรณนาไว้ว่า “... ระหว่างกลางหมู่บ้านด้านเหนือคลองคือที่ตั้งของโรงเรียนวัดบ้านโคก อาศัยเขียนบนศาลาวัด ศาลาหลังนั้น

เชื่องกว่าศาลาท่าน้ำตามวัดใหญ่ ๆ ในเมืองสักหน่อยเท่านั้น แต่อย่าไปมองหาเลย ช่อฟ้าใบระกา หน้าบันคันทวย เสาไม้กลม ๆ ปอกเปลือกออกพอเห็นผิวไม้เกลี้ยง ๆ ตามธรรมชาติ ไม่มีเหลี่ยมมีฉาก ตรงไหนเป็นปมเป็นตาที่ยังคงสภาพอยู่อย่างนั้น พื้นปูไม้กระดานต่างขนาดตั้งแต่แค่คืบแค่ศอกสำหรับตีประลองไปจนหลายศอก แผ่นโตเท่ากระบะมือไปจนหลายคืบสารพัดไม้... นั่นแหละ อาคารที่เป็นทั้งศาลาประชาคม ศาลาธรรมสังเวช เป็นที่ทำบุญในโอกาสที่มีพระจรมารเรียไร เป็นศาลาพักร้อนของเด็กเลี้ยงควายในวันโรงเรียนปิด เป็นร่มไม้ชายคาให้ข้าพเจ้าได้อาศัยหากิน และเป็นร่มเงาให้เด็ก ๆ ได้อาศัยเรียนหนังสือ มันให้ประโยชน์คุ้มค่าตัวของมันเองยิ่งนัก เป็นการลงทุนที่ได้กำไรท่วมท้นต่างกับตึกงามบางหลังที่ออกแบบโดยสถาปนิกมือเยี่ยมราคานับแสนนับล้านเพื่อเอาไว้เป็นที่ประชุมเพียงปีละหนสองหน ...”

๒. การสอนของครูประจำบาล มีข้อความพรรณนาไว้ว่า “... ครูชดดีใจมาก เพราะเกือบ ๕ ปีแล้วที่ความหวังจะได้ครูน้อยสักคนเฟื่องจะสำเร็จจะได้มีคู่ปรึกษา มีคนช่วยแบ่งเบาภาระรับผิดชอบ ได้คนเฝ้าโรงเรียนเวลาไปราชการอำเภอ แต่ก่อนเข้าเมืองครั้งแรกหนึ่งก็ต้องปิดโรงเรียน ๕ วัน แล้วราช

การมันก็มาก เดี่ยวประชุม เดี่ยวอบรม ส่งรายงานนั้นตัวเลขนี้ จะฝากใครไปก็ไม่ค่อยจะถึง ทำให้เสียหายแก่ราชการ ตัวเลขคลาดเคลื่อน เดือนหนึ่งถ้าไปสัก ๓ หนก็แทบไม่มีเวลาเหลือให้สอนเด็กเลย วันไหนอยู่โรงเรียนก็ต้องสอนคนเดียว ๔ ชั้น ไล่กันขึ้นไป เข้าชั้น ป. ๑ เรื่อยไป จนกว่าจะถึงชั้น ป. ๔ ก็พอดีเพล กว่าจะขึ้นชั้น ป. ๑ ใหม่ก็ตอนบ่าย ด้วยเหตุนี้ครูชดจึงขี้มน้อยขี้มใหญ่เมื่อได้ข้าพเจ้ามาช่วย...”

๓. ความเป็นอยู่ของเด็ก ๆ ในสังคมชนบท มีข้อความพรรณนาไว้ว่า “... เด็กชายปรียื่นตอบ เมื่อมองอย่างถี่ถ้วนแล้ว ข้าพเจ้าอยากร้องให้หน้าตาเนื้อหนังเหมือนกับเฟื่องโผล่ออกมาจากรู กระด้างกระดำด้วยเหงื่อไคลและอะไรต่ออะไรอีกหลายชนิด ที่มารุมเกาะอยู่ตามผิวหนัง ราวกับเอาสีดำขาวเหลือง แดง มาสลัดใส่ เสื้อ กางเกง ที่หุ้มอยู่นั้นขาดเป็นพุ่มห้อยรุ่มรัง ไม่มีตั้ง ไม่มีขา ไม่มีขอบ ไม่มีทรง บอกไม่ได้ว่าเดิมมันสีอะไร ถ้าจะพูดว่าผ้าสีขาวตามร้านอาหารในเมืองยังดีกว่าสัก ๑๐๐ เท่า ก็คงไม่เกินความจริงนัก “ทำไมไม่อาบน้ำบ้างล่ะ ปรี” “แม่ไม่ให้อาบน้ำ” “หือ ทำไมล่ะ” “เปลืองน้ำคับ เอาไว้กิน บ้านผมไม่มีถัง” เออจริงสินะ ผู้ใหญ่เถียรบอกว่าบ้านโคกอดน้ำ

ตั้งแต่เดือน ๔ ไปถึงเดือน ๖ ปีไหนฝนฟ้าไม่
มาตามฤดูกาลก็จะเลยไปถึงเดือน ๘ ชาวบ้าน
ต้องเอาเกวียนไปบรรทุกน้ำมากินมาใช้ มัน
ไกลตั้งหลายกิโล...” และอีกตอนหนึ่งว่า
“... ขณะเงื่อไม้เรียวขึ้นสุดแขน เพ่งสายตา
สู่เป้าหมาย คือตุตน้อย ๆ ของเด็กชายอัน
มันปนเปกัณอยู่แทบไม่รู้ว่่าส่วนไหนคือหนัง
ส่วนไหนคือผ้า เพราะผ้าที่หุ้มอยู่นั้นพรุนไป
ทั้งผืน ดูไม่ออกว่่าทรงอะไรกางเกงหรือกระ-
โปรง หรือเปลือกไม้ หนังสือคล้ากลมกลืน
กับผ้า โผล่แผลมออกมารอรับไม้เรียวอย่าง
ท้าทาย เจ้าของกอดอกแน่นขำเลิ่องดูครูที่
กำลังเงื่อไม้เรียว เหมือนนักโทษรอเวลาลง
ดาบ ไม้เรียวนะเจ้า เคยส่งคนขึ้นสวรรค์
แต่อาจลงนรกก็ได้...แต่ มันภาพจริง ภาพ
ชีวิตของเด็ก ๙ ขวบผอมซีดเพราะขาดอาหาร
ขาดความอบอุ่น เคว้งคว้างเหมือนปูย่นุ่นใน
ทะเลพายุ ความสุขถูกจำกัดอยู่เพียงข้าวเย็น
กันหมี้อ... อันต้องขาดโรงเรียน วันเว้นวัน
ผลัดกันกับน้องคนรองที่อยู่ ป. ๓ ก็ผ้าเดียวกัน

หุ้มตุตมาโรงเรียนนั้นมันมีผืนเดียว อันกลับ
ถึงบ้านก็แก้พรวด รุ่งเช้าน้องก็หีบพันกาย
ไปโรงเรียน...”

“แต่คุณครูด้วยคมแฝก” ยังมีข้อความ
อีกมากมายหลายตอนที่ทำให้แง่คิดและแง่ชีวิต
ของเพื่อนร่วมชาติที่อยู่ห่างไกลความเจริญ
ในชนบท ถึงแม้ว่่าจะเป็นนวนิยาย แต่ผู้
วิจารณ์ก็ยังเข้าใจทำนองเดียวกับอาจินต์
ปัญญาพรค์ ที่ว่่า “ตัวหนังสือก็คือคน... ตัว
หนังสือที่ นิมิตร ภูมิถาวร เขียนขึ้นมาเป็น
นั้นตัวนี้ ตาสีตาสาหรือไอ้จุกอีแดง นั่นก็คือ
คนต่าง ๆ ในชีวิตของผู้เขียนนั่นเอง” ใจจึง
อยากจะให้ “แต่คุณครูด้วยคมแฝก” ได้มี
โอกาสผ่านสายตาของนักการเมือง นักปก-
ครอง นักการศึกษา นักพัฒนา นักสังคม
สงเคราะห์ และนักอื่น ๆ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ
ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยด้วย และ
อยากจะตั้งปัญหาไว้ในโอกาสนี้เสียด้วยว่่า
“สภาพสังคมที่เร้นแค้นเยี่ยงนี้ ท่านจะใช้
สติปัญญาความรู้แก้ไขให้ดีขึ้นได้อย่างไร”.

แผนข่าว

โครงการพุทธอุทยานและหอสมุดกลาง

ทางพุทธศาสนา

เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๗ หนังสือพิมพ์ “สยามรัฐ” ได้เสนอข่าวเกี่ยวกับการจัดตั้งหอสมุดกลางทางพุทธศาสนาที่น่าสนใจ ความว่า มูลนิธิภูมิพลโลกิขุ ซึ่งกำลังดำเนินการตามโครงการปฏิวรรตอักษรขอมเพื่อชำระพระคัมภีร์ทางพุทธศาสนาอยู่ในปัจจุบัน กำลังจะได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากมูลนิธิฟอร์ดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพิมพ์คัมภีร์ทางพุทธศาสนาที่แปลเป็นภาษาไทยนี้ โครงการที่มูลนิธิภูมิพลโลกิขุจะดำเนินต่อไปคือ โครงการพุทธอุทยานและหอสมุดกลางเพื่อการศึกษาและค้นคว้าทางพระพุทธศาสนา ระหว่างชาติ โดยจะสร้างพุทธอุทยานขึ้นในบริเวณพุทธมณฑลของกระทรวงมหาดไทย ด้วยการปลูกต้นไม้ใหญ่ให้เป็นสวนป่าอันเขียวสด เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวพุทธและสาธารณชนผู้ใคร่สงบในปลายสัปดาห์ กับสร้างหอสมุดกลางเพื่อรวบรวมสรรพคัมภีร์ทางพุทธศาสนาที่ทางมูลนิธิภูมิพลโลกิขุได้เปลี่ยนจากอักษรขอมมาเป็นอักษร

ไทยบาลีแล้วและที่แปลเป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศแล้ว ตามโครงการปฏิวรรตอักษรขอมฯ โดยจะสร้างให้หอสมุดกลางนี้เป็นสถาบันระหว่างชาติ ในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๗ คณะกรรมการทุกฝ่ายของมูลนิธิภูมิพลโลกิขุจะจัดให้มีการประชุมกัน ณ ห้องประชุมตึกสลากรีนแบ่งและมูลนิธิโรงพยาบาลสงฆ์ เพื่อเตรียมทำโครงการเพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการยูเนสโก และองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก.

วิทยาลัยเอกชนย้ายไปสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๗ ณ ห้องประชุมกระทรวงศึกษาธิการ นายประเสริฐ ณ นคร ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้เป็นประธานในพิธีรับมอบงานวิทยาลัยเอกชน จำนวน ๑๐ แห่ง ซึ่งอยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ไปสังกัดในทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ นายธำรง บัวศรี เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้กล่าวมอบ

งานความว่า การโอนงานวิทยาลัยเอกชนเป็นนโยบายประการหนึ่งของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาการอุดมศึกษาของชาติ จึงหวังว่างานวิทยาลัยเอกชนคงจะรู้เรื่องก้าวหน้าไปด้วยดี วิทยาลัยเอกชน ๑๐ แห่งได้แก่ (๑) วิทยาลัยเกริก, (๒) วิทยาลัยการค้า, (๓) วิทยาลัยกรุงเทพ, (๔) วิทยาลัยศรีปทุม, (๕) วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, (๖) วิทยาลัยพัฒนา, (๗) วิทยาลัยเทคนิคสยาม, (๘) วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ, (๙) วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, และ (๑๐) วิทยาลัยพายัพ วิทยาลัยเอกชนทั้ง ๑๐ แห่งนี้ประสานปรัชญาบัณฑิตแก่นักศึกษาและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยของรัฐ.

ห้อง สมุท รุ กิจ ของ ศูนย์ แสดง สินค้า อาเซียน

เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๑๗ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและบริการข่าวสารการตลาดของชาติสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในบริเวณศูนย์การค้าสยามปทุมวัน ถนนพระรามที่ ๑ กรุงเทพมหานคร นายวิจารณ์ นีวาทวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้เป็นประธานในพิธีเปิดศูนย์แสดงสินค้าและบริการข่าวสารการตลาดของ

ชาติสมาชิกอาเซียน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าของฟิลิปปินส์และของอินโดนีเซีย, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังของสหพันธรัฐมาเลเซีย, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสิงคโปร์และบุคคลสำคัญทางการค้าเข้าร่วมในพิธีด้วยเป็นจำนวนมาก นายทวี รวยรื่น เลขาธิการคณะกรรมการจัดงานแสดงสินค้าอาเซียนแบบถาวรได้แถลงแก่ผู้แทนสื่อมวลชน ความว่า ศูนย์แสดงสินค้าและบริการข่าวสารการตลาดของชาติสมาชิกอาเซียน นี้ ดำเนิน การโดย คณะกรรมการบริหารซึ่งประกอบผู้แทนชาติสมาชิกชาติละ ๒ คน แต่ทำหน้าที่ได้เพียงคนเดียวเพราะอีกคนหนึ่งเป็นเพียงตัวสำรอง คณะกรรมการบริหารจะเป็นผู้กำหนดนโยบายว่าศูนย์นี้จะทำอะไรบ้าง สำหรับในปีแรกนี้ศูนย์ฯ มีงานที่จะต้องทำ ๔ ประการ คือ (๑) ทำการเผยแพร่สินค้าของสมาคมอาเซียน โดยการทำเอกสารเผยแพร่ ส่งไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อให้ผู้ที่สนใจสินค้าของชาติสมาชิกเดินทางมาติดต่อที่ศูนย์ฯ โดยตรงไม่ต้องเดินทางไปยังประเทศสมาชิกทุกประเทศ, (๒) ทำการแสดงสินค้าของชาติสมาชิกและติดต่อกับผู้ซื้อเป็นกลุ่มก้อนจากเอเชียยุโรป และอเมริกา ให้มาดูงานและติดต่อสั่งซื้อที่ศูนย์ฯ โดยตรง, (๓) ทำการเปิดงาน

แสดงสินค้าของชาติสมาชิกให้ได้ปีละ ๓ ครั้ง เพื่อขายปลีกให้กับประชาชนและเพื่อเป็นการทดลองตลาด, และ (๔) จะเปิด “ศูนย์บริการข่าว” ขึ้นเพื่อให้บริการเกี่ยวกับวิธีการส่งสินค้าออกและสั่งสินค้าเข้า, อัตราภาษีศุลกากร, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสินค้าแต่ละชนิด และ ความรู้อื่น ๆ อันเกี่ยวกับการค้าของประเทศสมาชิก โดยในปีแรกนี้จะจัดเป็น “ห้องสมุดธุรกิจ” ก่อนเพื่อบริการทางข้อมูลทางธุรกิจด้านต่าง ๆ อย่างพร้อมมูลให้แก่ผู้ที่สนใจได้เข้าอ่านศึกษาค้นคว้า “แผนกข่าว” รับทราบข่าวนี้ด้วยความยินดียิ่ง ที่ประเทศไทยได้มีโอกาสเป็น สถานที่ ตั้ง ของ ห้อง สมุด ธุรกิจนานาชาติเพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งจะเป็นแหล่งให้ความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนักศึกษาและนักธุรกิจในประเทศไทยได้ดียิ่งอีกแห่งหนึ่ง.

พันโท ประสาร ทองภักดี รองอธิบดี

กรมการศาสนา

เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๗ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ความว่า มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ พันโท ประสาร ทองภักดี ข้าราชการพลเรือนสามัญชั้น

พิเศษ ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๗ เป็นต้นไป (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๑ ตอนที่ ๑๓๕ ฉบับพิเศษ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๗ หน้า ๔) พันโท ประสาร ทองภักดี เคยได้รับการเลือกตั้งให้เป็นกรรมการบริหารของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยติดต่อกันมาหลายสมัย เคยเป็นวิทยากรในการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในการประชุมสัมมนาที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจัดขึ้น เพิ่งจะมาห่างเหินสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยไปเมื่อระยะสองสามปีมานี้ แต่อย่างไรก็ตาม “แผนกข่าว” ก็ขอถือโอกาสนี้แสดงความยินดีต่อ พันโท ประสาร ทองภักดี ด้วย.

วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระ-

นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๑๗ เวลา ๑๒.๑๐ น. เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ณ เรือนรับรองทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนครราชสีมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จออกพร้อมด้วยสมเด็จพระ-

เจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตา เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ พร้อมทั้งพ่อค้า คหบดี และผู้แทนสมาคมต่างๆ ของภาคใต้ เฝ้าฯ ถวายพระพร.

ข่าวจากมูลนิธิเสฐียรโกเศศ — นาคะ-ประทีป

เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๗ ได้มีข่าวจาก “มูลนิธิเสฐียรโกเศศ—นาคะประทีป” ความเป็นปี ๒๕๑๗ ได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ของมูลนิธิแล้วปรากฏว่า นางสาวสมศรี สุขุมลันนันทน์ เป็นประธานมูลนิธิ, นายทวีป วรดิolk, นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์, นายยศ วัชรเสถียร, นายบรรเจิด อินทุจันทร์ยง, นายชรรค์ชัย บุญปาน, นายสมบุญ วรรณพงษ์, นายสมชัย อนุมานราชชน, นายแพทย์เสนอ อินทรสุขศรี, นายสุฤษฏี ปัตตโชติ, นายธนิต อยู่โพธิ์ หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ, และนายศรีวรรณ ศยามานนท์ เป็นกรรมการสำหรับการส่งเสริมงานด้านวรรณกรรม ศิลปกรรมของมูลนิธิเสฐียรโกเศศ — นาคะ-ประทีป ใน พ.ศ. ๒๕๑๗ มูลนิธิได้รับมอบเงิน

จากมูลนิธิฟอร์ดจำนวน ๑๐๗,๕๐๐ บาท (หนึ่งแสนเจ็ดพันห้าร้อยบาทถ้วน) เพื่อให้มูลนิธิเสฐียรโกเศศ — นาคะประทีป จัดสรรเงินดังกล่าวให้กับโครงการต่างๆ ที่มูลนิธิให้การสนับสนุนอยู่ โครงการที่ ๑ คือ “โครงการอบรมคณะสงฆ์ในชนบทเพื่ออนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม” พระธรรมเจดีย์เจ้าอาวาสวัดทองนพคุณ เจ้าคณะภาค ๔ เป็นผู้เสนอเป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท (หกหมื่นบาทถ้วน), โครงการที่ ๒ คือ “โครงการอนุรักษ์ศิลปกรรม เพื่อสนับสนุนการขึ้นทะเบียนโบราณสถานของชาติในเขตนครหลวง” นายศิริชัย นฤมิตรเลขการ เป็นผู้เสนอเป็นเงิน ๓๕,๐๐๐ บาท (สามหมื่นห้าพันบาทถ้วน) และโครงการที่ ๓ คือ “โครงการรวบรวมวรรณกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็นประโยชน์แก่คนรุ่นหลัง” พระอริยวัตรวัดมหาชัย มหาสารคาม เป็นผู้เสนอเป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) นอกจากโครงการดังกล่าวแล้ว มูลนิธิเสฐียรโกเศศ — นาคะประทีป ยังมีโครงการที่จะสนับสนุนงานค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศิลป วรรณคดีต่างๆ รวมทั้งช่วยเหลือศิลปิน นักประพันธ์ที่ประสบกับปัญหาการเงินอีกด้วย.

จดหมายท้าวเทพสตรีท้าวท้าววิทยาลัย

ลอนดอน

เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๗ วารสาร “สมุดไทย” ซึ่งเป็นวารสารเพื่อการศึกษา และค้นคว้างานวรรณกรรม ฉบับใหม่ได้ เสนองงานค้นคว้าอีกเรื่องหนึ่งคือเรื่อง “จดหมายท้าวเทพสตรี ฯลฯ ที่ลอนดอน” สารสำคัญในบทความพอจะสรุปได้ว่า สมัยรัชกาลที่ ๑ (พ.ศ. ๒๓๒๔ — ๒๓๓๓) ท้าวเทพสตรี (ท่านผู้หญิงจัน), พระยาสุรินทราชา (ผู้สำเร็จราชการหัวเมืองฝั่งทะเลตะวันตกคนที่ ๓) และพระยาทุกราช (ท่านเก็จ บุตรท่านผู้หญิงจัน) ได้มีจดหมายไปถึงกัปตัน ชานฟรีสไลท์ นายพาณิชยสังกัดในบริษัทอีสต์ อินเดีย ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองเบงกอล ประเทศอินเดีย กัปตัน ชานฟรีสไลท์ได้ไปมาค้าขายทางเรือติดต่อกับเมืองกลางจนเป็นที่สนิทสนมรักใคร่กับพระยา-กลางและครอบครัว และได้แต่งงานกับสตรีไทยเชื้อสายโปรตุเกสชาวเมืองกลางเป็นเอก-ภริยาด้วย ต่อมาเมื่อกัปตัน ชานฟรีสไลท์ เช่าเกาะป็นังจากพระยาไทรบุรีและตั้งตัวเป็นเจ้าเมืองป็นัง ยังเคยนำเครื่องบรรณาการมาทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธยอด-ฟ้าจุฬาโลก จนได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นขุนนางไทยว่า “พระยาราชกัปตัน”

ต่อมาอังกฤษได้เกาะป็นังไว้ในครอบครอง จึงได้มีผู้พบจดหมายท้าวเทพสตรีรวม ๖ ฉบับ และส่งไปเก็บไว้ที่มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ ต่อมานายอ้วน สุรกุล ผู้ว่า-ราชการ จังหวัดภูเก็ต ได้ติดต่อกับมหาวิทยาลัย ลอนดอนขอภาพถ่ายจดหมายทั้ง ๖ ฉบับมา เก็บไว้ในห้องสมุดประชาชนจังหวัดภูเก็ต ได้ มีการถอดข้อความจากจดหมายออกเป็นอักษรวิธปัจจุบัน “สมุดไทย” ได้รับความร่วมมือจากจังหวัดภูเก็ตให้นำภาพถ่ายและข้อความในจดหมายมาเผยแพร่ บุคคลใดสนใจจะได้ จดหมายท้าวเทพสตรีทั้ง ๖ ฉบับให้เขียนจด-หมาย สอดแนมปริราคา ๔ บาทถึงสำนักงาน “สมุดไทย” โรงพิมพ์โพธิสามต้น หน้าวัดใหม่พิเรนทร์ ถนนอิสรภาพ กรุงเทพมหานคร.

เศษกระดาษเป็นประโยชน์

เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๑๗ ได้มีข่าวที่ น่าสนใจจากนครแฟรงเฟิร์ตประเทศสหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมัน ความว่าใน พ.ศ. ๒๕๑๖ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันได้นำเศษกระดาษที่ใช้แล้วมาใช้ในวงการอุตสาหกรรม กระดาษอีกถึง ๒.๗ ล้านตัน และคาดว่าใน พ.ศ. ๒๕๑๗ วงการอุตสาหกรรมกระดาษจะ ต้องการเศษกระดาษเพิ่มมากกว่าปีก่อน

๑๕๐,๐๐๐ ตัน พวกพ่อค้ารับซื้อเศษกระดาด
ที่ใช้แล้วในราคากิโลกรัมละ ๑๐ เฟนนิก
เศษกระดาดประเภทกระดาดลูกฟูก กระดาด
แข็งและกระดาดที่ตอกแล้วมีราคาสูงกว่า
กระดาดชนิดอื่นๆ “แผนกข้าว” เคยทราบ
ว่าในวงการอุตสาหกรรมกระดาดไทยก็เคยมี
การรับซื้อเศษกระดาดที่ใช้แล้วมาผลิตเป็น
กระดาดใหม่เช่นกัน กรรมการคนหนึ่งเคย
เก็บเศษกระดาดไปขายได้ราคาถึง ๕๐ บาท
ต่อวันทีเดียว.

กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากรสิ้นพระ- ชนม์

เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๑๗ ได้มีข่าว
พระราชสำนักแถลงว่า พระวรวงศ์เธอ
กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ประธาน
องคมนตรี สิ้นพระชนม์ด้วยพระหทัยวาย
ที่โรงพยาบาลศิริราช สิริพระชนมายุ ๘๘
พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระ-
โกศทองน้อยประดิษฐานพระศพ ณ พระที่-
นั่งทรงธรรม วัดเบญจมบพิตร สมเด็จพระ-
นางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีใน
รัชกาลที่ ๗ เสด็จแทนพระองค์พระราชทาน
น้ำสรงพระศพ ราชสำนักไว้ทุกข์กำหนด
๑๕ วัน พิธีกุศลสวดพระอภิธรรมขณะตั้ง

พระศพจากวันที่ ๙ — ๒๓ กันยายน ๒๕๑๗
ผู้ใช้นามแฝงว่า “มอด” ได้เขียนบทความ
ไว้อาลัยเรื่อง “ความสูญเสียในวงการภาษา
และหนังสือ” ในนิตยสาร “สตรีสาร”
ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๒๔ ๒๒ ก.ย. ๑๗ หน้า ๑๑
ด้วยข้อความว่า “...เมื่อข่าวการสิ้นพระชนม์
ของพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิ-
ยากรแพร่ออกนั้น วงการภาษาและหนังสือ
ของไทยตระหนักว่าเป็นความสูญเสียปฐนีย-
บุคคลทางภาษา — หนังสือประวัติศาสตร์
และวัฒนธรรมไปอย่างยากที่จะเติมช่องว่าง
ได้สมบูรณ์ พระวรวงศ์เธอพระองค์นั้นทรง
ประกอบพระกรณียกิจผดุงส่งเสริมความรู้ทาง
คติและวัฒนธรรมไทยไว้เป็นอันมาก ทรง
เป็นนายกสยามสมาคม (Siam Society)
อยู่นานและทรงเป็นองค์สัญญาลักษณ์แห่งนาม
สยามและคติพจน์ของสมาคมอย่างแท้จริงที่
ว่า “วิชายังให้เกิดมิตรภาพ” และสยาม
สมาคมได้มีกิจการอันอำนวยความสะดวกทาง
วิชาการเกี่ยวกับเรื่องเมืองไทย วัฒนธรรม-
ไทยได้กว้างขวางมากขึ้น ตลอดสมัยที่ทรง
เป็นนายกผู้ที่ได้อ่านบทนิพนธ์ต่างๆ ของพระ
องค์ท่านในวารสารของสยามสมาคม (JSS.)
ย่อมจะประจักษ์ในพระปรีชาสามารถอันสุขุม
คัมภีรภาพ และย่อมจะระลึกถึงอยู่อีกนาน
เท่านาน...” พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทย-

ลาภฤทธิยากร ทรงรับเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เคยเสด็จทรงเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดการประชุมสามัญประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยหลายครั้งหลายหน การสิ้นพระชนม์ของพระองค์ท่าน จึงยังความเศร้าสลดใจความอาลัยให้เกิดขึ้นแก่ “แผนกข่าว” เป็นอย่างยิ่ง.

**ผลการตัดสินการประกวดหนังสือของ
สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดทำ
หนังสือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗**

เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๑๗ หม่อมหลวงมานิจ ชุมสาย นายกสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดทำหนังสือแห่งประเทศไทย, นางแม่นามาส ขวลิต นายยกลสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และนางจรี วงศ์วิเศษ นายกสมาคมสตรีไทย ได้ร่วมกันประกาศผลการตัดสินการประกวดหนังสือของสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดทำหนังสือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ เนื่องในงานฉลองครบรอบร้อยปีของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (๑๙ — ๒๕ กันยายน ๒๕๑๗) โดยความร่วมมือจากสมาคมสตรีไทย และสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ผลของการตัดสิน

ปรากฏว่า หนังสือประเภทนวนิยาย รางวัลยอดเยี่ยม ได้แก่เรื่อง “แต่คุณครูด้วยคมแฝก” โดย นิมิตร ภูมิถาวร สำนักพิมพ์บรรณกิจเทรดดิ้งเป็นผู้ส่งเข้าประกวด, รางวัลชมเชยมี ๓ รางวัลได้แก่ (๑) เรื่อง “ปลากัง” โดย โสภาค สุวรรณ สำนักพิมพ์คลังวิทยาเป็นผู้ส่งเข้าประกวด, (๒) เรื่อง “ธรณีนี่นี้ใครครอง” โดย กาญจนา นาคนันท์ สำนักพิมพ์แพรวพิทยาเป็นผู้ส่งเข้าประกวด, (๓) เรื่อง “ฝันกลางฤดูฝน” โดย กัญญชลา สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์นเป็นผู้ส่งเข้าประกวด, ส่วนหนังสือประเภทสารคดี รางวัลยอดเยี่ยม ได้แก่เรื่อง “ธรรมสำหรับชาวบ้าน — ตอบปัญหาธรรม” โดย ม.จ. พูนพิสมัย ดิศกุล สำนักพิมพ์เสริมวิทย์บรรณาการเป็นผู้ส่งเข้าประกวด, ส่วนรางวัลชมเชยไม่มีผู้ได้รับรางวัล ต่อมาได้ทราบว่า สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จัดทำหนังสือแห่งประเทศไทยได้จัดให้มีพิธีมอบรางวัลและงานเลี้ยงฉลองขึ้นที่โรงแรมรอยแยล (โรงแรมรัตนโกสินทร์) ในวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๑๗ เวลา ๒๐.๐๐ น. โดยมีฯ ประกอบ หุตะสิงห์ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธี “แผนกข่าว” ขอแสดงความยินดีต่อนักเขียนและสำนักพิมพ์ผู้ได้รับเกียรติในครั้งนี้ด้วย.

แผนกข่าว

๔๒๕

ตำแหน่งตามสายงานบรรณารักษ์ ระดับ
คัมภีรมาตรฐานกลางและเงินเดือนสำหรับ

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมวิทยา-
ศาสตร์การแพทย์ และกรมส่งเสริม

อุตสาหกรรม

เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๗ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดตำแหน่งและเงินเดือน คุณสมบัติและความรู้ของผู้ดำรงตำแหน่ง วิธีการคัดเลือก วิธีการสอบ การบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน และการเลื่อนขั้นข้าราชการพลเรือนสำหรับกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗ ออกใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ได้กำหนดสายงานบรรณารักษ์ในกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์มีระดับมาตรฐานกลาง ที่ ๑—๓ อัตราเงินเดือนตั้งแต่ชั้นจัตวาอันดับ ๑ ชั้น ๗๕๐ บาท ถึงชั้นโท อันดับ ๒ ชั้น ๓,๒๒๐ บาท, ในกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์มีระดับมาตรฐานกลาง ที่ ๑—๔ อัตราเงินเดือน

ตั้งแต่ชั้นจัตวา อันดับ ๑ ชั้น ๗๕๐ บาทถึงชั้นโท อันดับ ๒ ชั้น ๔,๓๓๕ บาท, ในกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมมีระดับมาตรฐานกลาง ที่ ๑—๔ อัตราเงินเดือนตั้งแต่ชั้นจัตวา อันดับ ๑ ชั้น ๗๕๐ บาท ถึงชั้นโท อันดับ ๒ ชั้น ๔,๓๓๕ บาท (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๑ ตอนที่ ๑๖๘ ฉบับพิเศษ ๖ ต.ค. ๑๗ หน้า ๙๗—๑๒๔).

โครงการครูช่วยสอนและห้องสมุด

ชนบท

เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๗ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ ๒ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโครงการครูช่วยสอนและห้องสมุดชนบท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เปิดเผยแก่ผู้สื่อข่าว ความว่า ในระหว่างวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๗ ถึง วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๗ โครงการครูช่วยสอนและห้องสมุดชนบท จะส่งสมาชิกออกไปปฏิบัติงานในชนบทภาคเหนือรวม ๑๐ หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านที่อยู่ในเขตท้องที่อำเภอจุน จังหวัดเชียงราย และอำเภอสอง จังหวัดแพร่ สำหรับโครงการที่จะปฏิบัติมีดังนี้ คือ (๑) สอนหนังสือให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียน, (๒) จัดหาหนังสือเพิ่มเติมให้แก่ห้องสมุดที่

จัดตั้งไปแล้ว, (๓) ให้คำปรึกษาแนะนำการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ให้แก่ชาวบ้าน, (๔) รวบรวมเยาวชนจัดเป็นกลุ่มเยาวชนขึ้น, และ (๕) ติดตามผลการปฏิบัติงานที่ได้ทำไปแล้วในปีการศึกษา ๒๕๑๖ ทางด้านห้องสมุด, ครู, การเกษตร และอนามัย ในขณะนี้ โครงการครูช่วยสอนและห้องสมุดชนบทยังขาดแคลนหนังสือต่าง ๆ อยู่อีกเป็นจำนวนมาก จึงขอขอบคุณไปยังบุคคลผู้ใจบุญทั้งหลายเพื่อขอรับบริจาคหนังสือบุคคลใดที่ประสงค์จะบริจาคหนังสือก็สามารถทำได้โดยนำหนังสือไปส่งยังที่ทำการของโครงการ ฯ หรือส่งทางไปรษณีย์พัสดุ หรือจะโทรศัพท์ไปยังที่ทำการของโครงการ ฯ เพื่อให้ทางโครงการ ฯ จัดเจ้าหน้าที่ออกไปรับหนังสือก็อาจทำได้ ที่ทำการของโครงการครูช่วยสอนและห้องสมุดชนบท ตั้งอยู่ในบริเวณสถานศึกษา (ตึกโดมชั้น ๒) ด้านลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โทร. ๒๑๖๑๑ ต่อ ๒๖๘ (ในเวลาราชการ) “แผนกข่าว” ขออนุโมทนาเป็นอย่างยิ่งในกุศลกรรมและเจตนาของโครงการครูช่วยสอนและห้องสมุดชนบทครั้งนี้.

รายการวิทยุการศึกษา มหาวิทยาลัย-

รามคำแหง

เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๑๗ ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถนนคลองตัน หัวหมาก กรุงเทพฯ ฯ ๒๔ คณะกรรมการวิทยุศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ให้ข่าวแก่สื่อมวลชน ความว่า ตามที่คณะกรรมการวิทยุศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้จัดรายการทางวิชาการและเสนอสารคดีทางอากาศ ทางสถานีวิทยุยานเกราะ ๘๙๐ และยานเกราะ ๑๓๐๐ ในเขตกรุงเทพมหานคร มาจนถึงปัจจุบันนั้น ได้เป็นที่สนใจและพอใจของนักศึกษาและประชาชนเป็นอันมาก และได้มีผู้เสนอขอให้จัดรายการวิทยุการศึกษาเช่นขึ้นในส่วนภูมิภาคบ้าง ซึ่งคณะกรรมการวิทยุการศึกษาได้จัดขึ้นที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดขอนแก่น ความถี่ ๖๓๐ กิโลเฮิร์ตส์ ประจำทุกวันอาทิตย์ เวลา ๑๘.๔๕ น. แล้วนั้น ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอ ดังนั้นเพื่อเป็นการสนองความต้องการของนักศึกษาและประชาชนที่สนใจทั่วไปในส่วนภูมิภาค คณะกรรมการวิทยุศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงตกลงใจจัดรายการวิทยุทางวิชาการและสารคดีทางอากาศขึ้นอีกรายการหนึ่งทางสถานีวิทยุกระจาย

เสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดลำปาง กอง-
ประชาสัมพันธ์เขตลำปาง ซึ่งจะกระจาย
เสียงในระบบ เอ.เอ็ม. ความถี่ ๑,๑๕๐ กิโล-
เฮิรส์ กำลังส่ง ๑๐ กิโลวัตต์ ส่งกระจาย
เสียงเฉพาะในวันอาทิตย์ เวลา ๒๐.๒๐ น.
โดยได้เริ่มส่งกระจายเสียงแล้วตั้งแต่วัน
อาทิตย์ ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๑๗ “แผนกข่าว”
ขออนุโมทนาเป็นอย่างยิ่งในกุศลกรรมครั้งนี้
และขอแสดงความยินดีต่อประชาชนทางภาค
เหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือไว้ ณ
โอกาสนี้ด้วยที่โชคได้ได้รับฟังเรื่องราวอันเป็น
ความรู้ทางวิชาการและทางสารคดีเพิ่มขึ้นอีก
รายการหนึ่ง.

“ครูทำเปล่า” คือการพัฒนาการศึกษา ผู้ใหญ่อีกโครงการหนึ่ง

เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๑๗ ณ กอง
การศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษากระทรวง
ศึกษาธิการ ได้มีการให้ข่าวแก่สื่อมวลชน
ความว่า , ในปีงบประมาณ ๒๕๑๘ กองการ
ศึกษาผู้ใหญ่ มีแผนการที่จะดำเนินการ
พัฒนาการศึกษาผู้ใหญ่ตาม “โครงการครู
ทำเปล่า” อีกโครงการหนึ่ง โครงการนี้ได้
ดัดแปลงมาจาก “โครงการครูเดินสอนกลุ่ม
ผู้เรียนตามบ้าน” ที่เคยดำเนินการมาแล้ว

เมื่อประมาณ ๑๐ ปี ที่จังหวัดชัยนาท โดย
รับสอนเฉพาะเด็กในหมู่บ้านไม่รับผู้ใหญ่
แต่ต่อมาต้องเลิกกันไปเนื่องจากนโยบายของ
รัฐบาลและปัญหาเรื่องเงินเดือนครูเป็นเหตุ
ตามโครงการใหม่นี้ ครูจะเดินทางไปสอน
กลุ่มผู้เรียนที่มีอายุเกิน ๑๕ ปีขึ้นไปและเป็น
ผู้ที่มีความรู้ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งเป็น
ระดับการศึกษาภาคบังคับตามหมู่บ้านที่คนยัง
ไม่รู้หนังสือประมาณกลุ่มละ ๓-๒๐ คน กลุ่ม
ผู้เรียนกับครูทำเปล่าจะตกลงเวลาเรียนกัน
เองว่าจะเริ่มต้นเรียนเวลาใด กลุ่มหนึ่งเรียน
วันละ ๒ ชั่วโมง ครูทำเปล่าจะสอนหนังสือ
วันละประมาณ ๓ กลุ่ม โครงการเรียนกับ
ครูทำเปล่านั้นนักเรียนไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน
หรือค่าหนังสือแต่อย่างใด รัฐจะเป็นผู้บริการ
ให้ฟรีทั้งหมดขอแต่เพียงให้ผู้เรียนเข้าเรียน
ตามเวลาที่ตกลงกันไว้เท่านั้น ระบบการสอน
ในโรงเรียนที่เรียกว่า “แบบ ๓ อาร์” คือ
การอ่าน, การเขียน และการคำนวณ ซึ่ง
ถือกันว่าเป็นระบบมาตรฐานการสอนเด็กใน
ปัจจุบันจะไม่นำมาใช้ในโครงการนี้ “ครูทำ
เปล่า” จะใช้ระบบการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ด
เสร็จเป็นหลัก โดยให้ครูหรือผู้เรียนเป็นผู้ตั้ง
ปัญหาขึ้นมาถกเถียงกันในชั้นเรียน ซึ่งอาจ
เป็นเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ, การ
แพทย์และอนามัย, การวางแผนครอบครัว,

การอบรมทรัพย์, การสหกรณ์, และความรู้เกี่ยวกับระบบประชาธิปไตย เป็นต้น ให้ทำการอภิปรายหาเหตุผลข้อเท็จจริงในชั้นเรียน ครูทำหน้าที่เป็นเพียงที่ปรึกษาหรือผู้แนะนำเท่านั้น ครูจะไม่ทำหน้าที่บ่อนความรู้แบบเดิม ด้วยการสอนวิธีนี้จะปลูกฝังนิสัยคนไทยให้รู้จักปรับปรุงการเรียนด้วยตนเอง รู้จักคิดด้วยตนเอง เมื่อกลุ่มผู้เรียนในหมู่บ้านเรียนจบ สามารถอ่านหนังสือออกและรู้จักประกอบสัมมาอาชีพดีแล้ว ครูเท้าเปล่าก็จะจากไปเพื่อไปเปิดสอนในหมู่บ้านอื่น ๆ ที่ต้องการ ครูเท้าเปล่าไปพัฒนาการศึกษา เป็นที่เชื่อกันว่า การพัฒนาการศึกษาผู้ใหญ่ด้วยครูเท้าเปล่านี้จะช่วยลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือซึ่งอยู่ในต่างจังหวัด ๑๘ จังหวัดประมาณ ๖-๗ ล้านคนหรือประมาณ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งประเทศที่ยังอ่านหนังสือไม่ออก และไม่มีโอกาสจะไปเข้าโรงเรียนเรียนหนังสือได้อีก ทั้ง ๆ ที่รัฐได้จัดสถานที่เรียนไว้ให้ก็ตามให้ลดน้อยถอยลงได้ทุกวันจนหมดสิ้นไปได้ในที่สุด “โครงการครูเท้าเปล่า” นี้จะเริ่มทำที่จังหวัดเชียงใหม่, ลำปาง, น่าน, อุบลราชธานี และ บัตตานีก่อน โดยจะเริ่มเปิดรับสมัครบุคคลผู้ที่มีความรู้ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ขึ้นไปถึงชั้นปริญญาการศึกษา เข้ารับการอบรมระบบการสอนผู้ใหญ่

แบบเบ็ดเสร็จให้มีความรู้ระบบการสอนหนังสือผู้ใหญ่และรู้จักหลักจิตวิทยาการสอนให้เข้ากับผู้ใหญ่ได้ ใช้เวลาอบรม ๑๕ วัน หลังจากนั้นครูเท้าเปล่าจะได้รับการบรรจุเป็นลูกจ้างเหมาจ่าย และได้รับเงินค่าเบี้ยเลี้ยงเพิ่มคนละ ๓๐๐ บาทเพื่อเป็นค่าพาหนะเดินทางไปสอนทุกวัน “แผนกข้าว” ขอต้อนรับโครงการนี้ด้วยความยินดีและขออวยพรให้การดำเนินงานของกองการศึกษาผู้ใหญ่เป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุเป้าหมายสมดังวัตถุประสงค์ทุกประการ.

“หอศิลป์พระศรี” เพื่อชีวิตที่แห้งแล้ง

เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๑๗ ณ สำนักงานของมูลนิธิหอศิลป์พระศรี ซอยอรรถการประสิทธิ์ ถนนสาทร กรุงเทพมหานคร นายบุญชู โรจนเสถียร ประธานกรรมการฝ่ายหาทุนของ “มูลนิธิหอศิลป์พระศรี” ได้แถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ความว่า “หอศิลป์พระศรี” สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ปรมาจารย์ทางวิชาศิลปะจากอิตาลี ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดฯ ให้เข้ารับราชการในตำแหน่งช่างปั้นของกรมศิลปากรมาตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๔๖๖ เป็นผู้ที่ต่อสู้

แผนกข่าว

๔๒๕

และได้สร้างสรรคงานศิลปะในประเทศไทยมาเป็นเวลานานถึง ๓๘ ปี ๔ เดือน มีลูกศิษย์ทั่วประเทศ และได้โอนสัญชาติเป็นไทย โดยใช้ชื่อว่า “นายศิลป์ พีระศรี” รับราชการโดยได้รับเงินเดือนเพียงเล็กน้อยและมีชีวิตอยู่อย่างคนธรรมดาที่ยากจน จนถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๕ หลังจากประกอบพิธีเปิดเป็นทางการแล้ว “หอศิลป์พีระศรี” จะเป็นสถานที่สำหรับส่งเสริมศิลปะร่วมสมัยทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพเขียน ดนตรี ตลอดจนการละครและนาฏศิลป์ เพื่อนำศิลปะไปสู่ประชาชนและนำประชาชนมาสู่ศิลปะ ในทัศนะของนักธุรกิจผู้ประสบความสำเร็จในทางสร้างสรรค์ด้านเศรษฐกิจมาแล้ว นายบุญชู โรจนเสถียรได้กล่าวไว้อย่างน่าคิดว่า ชีวิตของนักธุรกิจน้อยคนนักที่จะสนใจงานด้านศิลปะ มีชีวิตอยู่ในภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งถ้ามองจากด้านศิลปะแล้วเป็นชีวิตที่แห้งแล้งเหมือนอยู่ในทะเลทราย ถือว่าศิลปะเป็นสินค้าที่ต้องซื้อขายกัน แทนที่ศิลปะควรจะเป็นสิ่งที่ควรแก่การชื่นชมให้สนใจในฐานะที่เป็นงานศิลปะที่แท้จริง “หอศิลป์พีระศรี” ซึ่งมีปณิธานที่จะให้สภาพการณ์อันถูกต้องให้เกิดขึ้นในวงการ

ศิลปะของไทย จึงได้พยายามหาทางให้ประชาชนได้มีโอกาสชื่นชมศิลปะได้โดยไม่ต้องมีการค้ามาปะปน “หอศิลป์พีระศรี” จึงพยายามเชิญชวนบุคคลที่รักงานศิลปะมาร่วมกันพิจารณาเพื่อหาทางพัฒนาสถาบันศิลปะแห่งนี้ให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป

รัฐบาลมาเลเซียขอวรรณกรรมไทยไป

เผยแพร่

เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๗ สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ได้เสนอข่าวที่น่าสนใจเกี่ยวกับ “โครงการส่งเสริมวรรณกรรมของประเทศเพื่อนบ้าน” ของรัฐบาลมาเลเซีย ความว่า รัฐบาลมาเลเซียได้แจ้งความประสงค์ผ่านกระทรวงศึกษาธิการว่า สนใจในผลงานวรรณกรรมของไทย และประสงค์จะได้บทประพันธ์ของนักเขียนไทยที่แปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว เพื่อไปตีพิมพ์เผยแพร่อะและส่งเสริมหนังสือดีมีคุณค่าตาม “โครงการส่งเสริมวรรณกรรมของประเทศเพื่อนบ้าน” สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ซึ่งได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงขอประกาศเชิญชวนให้นักเขียนไทยที่ปรารถนาจะร่วมในโครงการนี้ ส่งต้นฉบับบทประ-

พันธ์ของตนที่เป็นภาษาอังกฤษและพิมพ์ดีดรวม ๒ ชุด พร้อมด้วยประวัติย่อและคำอนุญาตลิขสิทธิ์ของผู้เขียนไปยังกรรมการของสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ๒ คน คือ (๑) นางสาวรัญจวน อินทรกำแหง เลขที่ ๔/๒ ซอยนทีทิพ ตรงข้ามทิมแลนด์ ถนนงามวงศ์วาน จังหวัดนนทบุรี และ (๒) นางลัดดา ถนัดหัตถกรรม เลขที่ ๙๙ ซอยนทีทิพ ถนนงามวงศ์วาน จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้ ภายในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๗ “แผนกข่าว” มีความยินดีต่อข่าวดีอันนี้ และคิดว่า บัดนี้หนทางไปสู่รางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมได้เปิดขึ้นแล้วสำหรับนักเขียนไทย เพราะวรวรรณกรรมที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษเป็นภาษาหนึ่งที่คณะกรรมการพิจารณาของรางวัลโนเบลสามารถอ่านพิจารณาได้.

วันถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้าปิยมหาราช

เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๑๗ เวลา ๐๖.๐๐ น. ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า ผู้แทนของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยได้นำพวงมาลาไปวางถวายบังคมพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๕ เหมือนกับที่เคยประพุดิปฏิบัติมาทุกปี ทั้งนี้ เพื่อเป็นการน้อมเกล้าฯ ถวายความจงรักภักดีความกตัญญูทวาทะที่รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมที่พระองค์ได้ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานต่อพสกนิกรชาวไทยตลอดรัชสมัยของพระองค์ จนพสกนิกรชาวไทยได้พร้อมใจกันถวายพระนามว่า “พระปิยมหาราช” เนื่องในโอกาสแห่งวันสำคัญนี้ “แผนกข่าว” ใคร่ขออัญเชิญพระราชหัตถเลขาของพระองค์ท่านที่มีไปทูลกรมหมื่นวชิรญาณวโรรส ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๑๗ เกี่ยวกับการศึกษาของชาติ มาลงพิมพ์ไว้เพื่อเป็นการน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น.

“... ด้วยเมื่อหม่อมฉันไปประเทศยุโรปครั้งนี้ ได้ไปได้ถามถึงการเล่าเรียน ซึ่งเห็นว่าคนไทยส่งไปไม่ใคร่จะได้ดี แล้วได้ให้ราชทูตปรึกษากันกะดูว่า ควรที่จะจัดการเล่าเรียนอย่างไร.

บัดนี้ ได้รับหนังสือพระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ออกความเห็นในการเล่าเรียนตั้งแต่การศึกษาในกรุงเทพ ฯ ตลอดถึงไปเรียนในประเทศยุโรป เป็นความเห็นที่ได้ตรึกรอง

รอบคอบดี และมีแบบแผนการเล่าเรียนในประเทศยุโรปมาละเอียดด้วย.

ระลึกได้ว่า เคยรับสั่งถามทีหนึ่ง ถึงเรื่องกำหนดอายุเล่าเรียน ก็ไม่มีเวลาที่จะทูลได้ละเอียด ถ้าทรงหนังสือเรื่องนี้ คงจะได้ทราบตลอดดังพระประสงค์และจะเป็นเครื่องเทียบเคียงในวิธจัดการเล่าเรียนของเราได้ ได้สั่งให้เจ้าพระยาภาสกรพิภพเป็นเล่ม แต่ที่จะบอกไม่ได้ว่าจะแล้วเมื่อใด เพราะหนังสือพระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์บอกเข้ามายังกระทรวงล่วงหน้าเป็นช้านาน ก็หาได้บอกหม่อมฉันทราบไม่ จนได้รับสำเนาทั้งปลายนี้ ต่อว่าก็ออก ๆ แอต ๆ ว่าเป็นหนังสือยืดยาว หรือจะรอทำสก็มประชันกัน เพราะฉะนั้น จึงไม่มีความหวังใจว่า ฉบับตีพิมพ์จะแล้วเสร็จ จึงได้ส่งต้นฉบับที่คัดสำเนานั้นมาถวาย จะเอาไว้ข้าเท่าใดก็ได้ เมื่อทรงตลอดแล้วจึงค่อยส่งคืน.

เรื่องการศึกษานี้ ขอให้ทรงช่วยคิดให้มาก ๆ จนถึงรากเงาของการศึกษาในเมืองไทย อย่าตัดช่องไปแต่การขังวัด อีกประการหนึ่ง การสอนศาสนาในโรงเรียน ทั้งในกรุงและหัวเมือง จะต้องให้มีขึ้น ให้มีความวิตก

ไปว่าเด็กชั้นหลังจะห่างเหินศาสนา จนเป็นคนไม่มีธรรมในใจมากขึ้น เมื่อเป็นเช่นนั้นจะถือว่าเหมือนอย่างทุกวันนี้ คนที่ไม่รู้อะไรก็มีมากต่อไปภายหน้า ถ้าเป็นคนที่ไม่เล่าเรียนคงจะประพฤติตัวดีกว่าคนที่ไม่ได้เล่าเรียนนั้นหาถูกไม่ คนที่ไม่มีธรรมเป็นเครื่องดำเนินตาม คงจะหันไปหาทางทุจริตโดยมาก ถ้ารู้น้อยก็โกงไม่ค่อยคล่อง หรือโกงไม่สนิท ถ้ารู้มากก็โกงมากขึ้น และโกงพิสดารมากขึ้น การที่หัดให้รู้อ่านอักขรวิธี ไม่เป็นเครื่องหัดให้คนดีและชั่ว เป็นแต่ได้วิธีสำหรับจะเรียนความดีความชั่วได้คล่องขึ้น จึงเห็นว่าถ้ามีหนังสืออ่านสำหรับโรงเรียน ที่บังคับให้โรงเรียนต้องสอนกัน แต่ให้เป็นอย่างใหม่ ๆ ที่คนจะเข้าใจง่าย ๆ และเป็นความประพฤติของคฤหัสถ์ ชั้นต่ำ ๆ ขึ้นได้ จะเป็นคุณประโยชน์มาก หนังสือเช่นนี้ เสมออธิบายธรรมจักษุ ก็ยังสูงอยู่ ต้องให้เป็นหนังสือชาวบ้านมาก ๆ ขึ้น และระวังอย่าให้มีใช้และถ้ามีคำสำหรับครูสอบถาม เช่น คีล ๕ ถามว่า อะไรมีองค์ที่ ๑ ที่ ๒ เป็นต้น ซึ่งให้เด็กต้องจำในใจในคำซึ่งเป็นหัวข้อเช่นนั้นได้จะเป็นการดี . . . ”.

คนไฉนเหี้ยมร้าย

ความอดสูห้ำหั่น

เด็กเกิดขวบน้งดี

พระตรัสว่าเด็กน้อย

ขอบบ่

เท่าก้อย

เพียรพาก

นี้เนื้อเวไนย.

(สมเด็จพระเทพฯ)

ร้านแข่งธง

๑๒๖ ถนนเจริญกรุง สะพานเหล็กบน กรุงเทพมหานคร

๑. รับทำปกหนังสือ เย็บเล่มวารสาร, จุลสาร และหนังสือพิมพ์.
๒. จำหน่ายวัสดุอุปกรณ์, ครุภัณฑ์, และเครื่องประดับเฟอร์นิเจอร์ห้องสมุด. ทุกชนิด ทั้งของที่ทำในประเทศ และ จากต่างประเทศ.
๓. รับซื้อขาย และ แลกเปลี่ยนหนังสือเก่าและหายากทุกชนิด.

โดยราคาย่อมเยา เป็นกันเอง ฝีมือประณีต บริการรวดเร็วเสมอ

สนใจ โปรดติดต่อ ผู้จัดการ ร้านแข่งธง โทร. ๒๒๕๗๗๓

ศูนย์สื่อสัมพันธ์บรรณารักษ์

คอลัมน์นี้จัดทำขึ้นเพื่อความมุ่งหมายเบื้องต้น ๔ ประการ คือ:-

๑. ให้เป็นศูนย์กลางกระชับความสัมพันธ์ระหว่าง “วารสารห้องสมุด” และสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย กับสมาชิก ผู้มีอุปการคุณ และผู้อ่านทุก ๆ ท่าน.
๒. ให้เป็นศูนย์กลางแห่งการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนทัศนะซึ่งกันและกันระหว่างผู้ที่มีความคิดก้าวหน้า มีเหตุผลดี และประสงค์ที่จะให้มีการพัฒนากิจการห้องสมุดของไทย.
๓. ให้เป็นศูนย์กลางที่บรรณารักษ์, ผู้มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินงานห้องสมุด และผู้ใช้บริการห้องสมุด ใช้เป็นที่ระบายออกซึ่งสิ่งที่อัดอั้นตันใจ และเสนออุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานห้องสมุด เพื่อขอความคิดเห็น การเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น.
๔. ให้เป็นศูนย์กลางรับฟังความคิดเห็น การติชม และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำ “วารสารห้องสมุด” จากบุคคลผู้หวังดี ซึ่งจะเป็นผู้ใดก็ได้ เพื่อการพัฒนาให้ดีขึ้น.

ชลัช ลียะวนิช ผู้ควบคุม

จดหมายประวัติห้องสมุดประชาชนของ

ไทย

ถาม

จดหมายและ Danish Public Libraries Law นั้น ดิฉันได้รับนานแล้ว และขณะนี้การร่าง พ.ร.บ. ห้องสมุดประชาชน ที่ดิฉันคิดเขียนนั้นเสร็จแล้ว และได้ส่งให้ ดร. วิรัช กุมุทมาศ ไปพร้อมกับ Booklet ที่คุณสุขส่งไปให้ดิฉันก็ส่งไปกับร่าง พ.ร.บ. ด้วยค่ะ ถ้าหายไปคุณสุขคงไม่ว่าอะไร มิใช่หรือคะ ดิฉันเกรงว่ามันจะหายค่ะ จึงอยากขอ

ความกรุณาคุณสุขช่วยไปขอเอาจากสถานทูตเดนมาร์กในกรุงเทพ ฯ ให้แทนด้วยค่ะ ดิฉันต้องขออภัยอย่างมากที่สุดคะ ดิฉันก็ตื่นรนไปเพื่ออยากให้ห้องสมุดเป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวมคะ ดร. วิรัชเขาว่าจะเสนอ พ.ร.บ. ห้องสมุดประชาชนให้ แต่ก็ไม่ทราบว่าจะผลมันจะไปยังไงและออกมายังไ้ แต่เราทำแม้จะเสียกำลังกายกำลังความคิดและเวลามันก็ยังดีกว่ามิได้ทำเลย มิใช่หรือคะ ส่วนคนอื่น ๆ นั้นเขาไม่ได้ตอบจดหมายที่ดิฉันเขียนมาปรึกษาเกี่ยวกับ พ.ร.บ. นี้เลย มีคุณสุขคนเดียวที่แหละที่เอ้ออวี่และอนุเคราะห์

ให้ดิฉันมีกำลังใจทำงานด้านนี้ได้ วันนั้นตอน ๙.๐๐—๑๑.๐๐ น. ดิฉันกับคณะกรรมการบริหารชมรมห้องสมุดขอนแก่นได้ออกไปมอบหนังสือราคาประมาณ ๕,๐๐๐ บาท (ห้าพันบาท) ให้แก่ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ น้ำพอง หลังจากพิธีมอบแล้วก็ได้สาธิตวิธีการจัดเตรียมหนังสือให้ยืมและแนะนำเกี่ยวกับการเก็บเอกสารวิชาการเย็บเล่มไว้ค้นคว้า และแนะนำวิธีการควบคุมและป้องกันหนังสือไม่ให้หายจากห้องสมุดค่ะ และออกข่าว ที่.วิ. ช่อง ๕ ค่ะ ดิฉันพยายามอย่างยิ่งในการที่จะปลุกความสนใจให้คนทุกระดับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเห็นความสำคัญของห้องสมุด และพยายามทุกวิถีทางในอันที่จะปฏิรูปการศึกษา โดยให้มี พ.ร.บ. ห้องสมุดประชาชน จะได้ผลหรือไม่ดิฉันก็ไม่เสียใจ เพราะคิดว่าตนเองทำดีที่สุดแล้วค่ะ ต่อไปจะร่วมมือกับศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดจัดอบรมครูบรรณารักษ์ค่ะ สมาคมห้องสมุดของเราได้จัดอบรมมาหลายปีแล้ว แต่ไม่รู้ว่าคครู—บรรณารักษ์หายไปไหนหมด ออกไปตามอำเภอและโรงเรียน ปรับปรุงส่วนมากไม่มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเลย คนที่เราอบรมให้เป็นจำนวนพันไม่รู้หายไปไหนหมด พอถึงเวลาจะจับมือให้ทำงานห้องสมุดแล้วไม่มีใครทำได้ค่ะ เรื่องมันเป็นอย่างนี้แหละคุณสุข ดิฉันจึงจะทำ

งานพวกนี้ที่จังหวัดขอนแก่น พออบรมแล้ว ดิฉันจะติดตามกับฝ่ายบริหารไม่ให้เกิดการอบรมสูญเปล่าค่ะ ดิฉันเคยทำเมื่อออกไปทำห้องสมุดให้โรงเรียนในโครงการฝึกหัดครูชนบทที่เทพสตรีลพบุรีค่ะ เมื่ออยู่ใกล้ ดิฉันก็จะออกติดตามผล ให้เขาทำงานห้องสมุดให้เราให้ได้ห้องสมุดจึงจะดีขึ้น และจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาตลอดชีวิตของคนส่วนรวม.

ทางด้านคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างไรบ้างคะ เขาเชิญสมาคมห้องสมุดของเราเข้าร่วมด้วยหรือเปล่า ถ้าเขาไม่เชิญ ดิฉันคิดว่าสมาคมฯ ควรเสนอตนเข้าไปให้มีส่วนร่วมด้วย ดิฉันเองได้เขียนบทความและจดหมายส่งมาทางประธานเขาเหมือนกัน ดิฉันเสนอให้มี พ.ร.บ. ห้องสมุดประชาชนค่ะ ดิฉันพยายามเสนอไว้หลายทาง ถ้าทางสภานิติบัญญัติไม่สำเร็จก็อาจจะสำเร็จทางฝ่ายบริหาร ระยะนี้เป็นระยะแห่งการเปลี่ยนแปลง ถ้าหากพวกเราบรรณารักษ์ไม่รีบฉวยโอกาสอันนี้เสีย เราก็คงเสียโอกาสไปอีกนาน ถ้าหากมีอะไรเปลี่ยนแปลงและคุณสุขมีธุระทางขอนแก่นที่ดิฉันพอจะช่วยเหลือได้ ก็ขอให้ออกไปนะคะ ดิฉันยินดีรับทำให้ค่ะ.

ศูนย์สื่อสัมพันธ์บรรณารักษ์

๔๓๕

ที่สุดนี้ หวังว่าคุณสุขคงสบายดี ตลอด
ครอบครัว ดิฉันปกติ เอาไว้ว่างๆ จะเขียน
เล่าเรื่องการเคลื่อนไหวของชมรมห้องสมุด
ขอนแก่นมาให้ทราบอีกค่ะ สำหรับวันนี้
สวัสดิ์ค่ะ.

ศรีทอง สีหาพงศ์

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๒๗ สิงหาคม ๒๕๑๑

ตอบ

๑. ก่อนอื่น ผมต้องขอภัยต่ออาจารย์
ศรีทอง สีหาพงศ์ ที่นำจดหมายของอาจารย์
ศรีทอง สีหาพงศ์ มาลงพิมพ์ไว้ในคอลัมน์
นี้โดยมิได้ขออนุญาตก่อน แต่อย่างไรก็ดี ผม
ได้ขออนุญาตจากอาจารย์สุข พงษ์สถิตย์ ไว้
ก่อนแล้ว.

๒. จดหมายฉบับนี้เป็นของอาจารย์ศรี-
ทอง สีหาพงศ์ ในฐานะประธานชมรม
ห้องสมุดจังหวัดขอนแก่น เขียนถึงอาจารย์
สุข พงษ์สถิตย์ ประธานแผนกชมรมห้องสมุด
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย แจ้งผล
ความคืบหน้าของร่างพระราชบัญญัติห้องสมุด
ประชาชน ที่อาจารย์ศรีทอง สีหาพงศ์ และ
ดร. วิรัช กุ่มพาศ สมาชิกสภานิติบัญญัติ
แห่งชาติ ร่วมมือกันจัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอ

ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผมได้พิจารณา
เห็นว่า ข้อความในจดหมายฉบับนี้จะเป็น
ประโยชน์เป็นอย่างมากต่อการศึกษาประวัติ
และพัฒนาการของห้องสมุดประชาชนของ
ไทยในอนาคต เพราะว่าอย่างน้อยก็เป็น
พยานหลักฐานว่า ใน พ.ศ. ๒๕๑๗ บรรณา-
รักษ์ไทยกลุ่มหนึ่งได้พยายามกระทำการตาม
วิถีทางประชาธิปไตยเพื่อให้รัฐบาลยอมรับ
สถานภาพของห้องสมุดประชาชนเป็นทาง
การ ผมจึงได้พยายามขออนุญาตนำข้อความ
ในจดหมายฉบับนี้มาลงพิมพ์ไว้.

๓. ในจดหมายฉบับนี้ นอกจากจะทราบ
ถึงเรื่องห้องสมุดประชาชนแล้ว ยังมีเรื่องชม-
รมห้องสมุดจังหวัดขอนแก่นด้วย ความจริง
อาจารย์สุข พงษ์สถิตย์ และผมได้ร่วมมือกัน
พยายามรวมกลุ่มบรรณารักษ์ห้องสมุดประ-
เภทต่างๆ และผู้ที่สนใจในกิจการห้องสมุดใน
จังหวัดต่างๆ แต่ละจังหวัด จัดตั้ง “ชมรม
ห้องสมุด” ของจังหวัดนั้นๆ ขึ้น และได้จัด
ตั้งขึ้นสำเร็จได้ในหลายจังหวัด เช่น จังหวัด
ลำปาง, จังหวัดเชียงใหม่, จังหวัดอุบลราช-
ธานี, จังหวัดอุดรธานี, จังหวัดร้อยเอ็ด,
จังหวัดมหาสารคาม, จังหวัดนครราชสีมา,
จังหวัดนครศรีธรรมราช, จังหวัดสุรินทร์,
จังหวัดราชบุรี, จังหวัดเพชรบุรี, จังหวัด

สมุทรสาคร และจังหวัดขอนแก่น เป็นต้น แต่เป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่กิจการความเคลื่อนไหวของชมรมห้องสมุดในระยะ ๔-๕ ปีหลังนี้ได้เงียบหายไปจนทำให้คิดไปว่าได้สลายตัวไปแล้วโดยปริยาย การที่ชมรมห้องสมุดจังหวัดขอนแก่น โดยการนำของอาจารย์ศรีทอง สีหาพงศ์ ได้ฟื้นคืนความเคลื่อนไหวเข้ามามีบทบาทในการพัฒนากิจการห้องสมุดประชาชนและการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในส่วนภูมิภาคเช่นนี้จึง

นับว่าเป็นนิมิตดี และจะเป็นเครื่องช่วยกระตุ้นให้ชมรมห้องสมุดจังหวัดอื่น ๆ ได้เริ่มการเคลื่อนไหวบ้าง.

๕. อาจารย์ศรีทอง สีหาพงศ์ เป็นอาจารย์ชั้นพิเศษ หัวหน้ากองห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ทราบว่าในปีการศึกษา ๒๕๑๘ จะเปิดการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิตขึ้นในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ใดสนใจเชิญติดต่อกับอาจารย์ได้โดยตรง.

ชลัช ถียะวงษ์

ห้องภาพนิพนธ์ศิลป์

๑๓๓ ข้างป้อมน้ำมันเอสโซ่ สีแยกอรุณพงษ์ ถนนพระรามที่ ๖ กรุงเทพมหานคร
โทร. ๘๒๑๗๙๗

— ข้างภาพที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย บรรณารักษ์ เรียกใช้
เป็นประจำทุกงาน

— บริการถ่ายภาพทั้งในและนอกสถานที่ มีครุขุปรินญาและ
เครื่องแบบข้าราชการ

— บริการถ่ายภาพหมู่คณะด้วยกล้องหมุนโดยช่างผู้ชำนาญ

— บริการล้างฟิล์มอัดและขยายภาพสี และภาพขาวดำทุกชนิด

— บริการถ่ายเอกสารด้วยเครื่องอเล็คทรอนิกส์

— รวดเร็ว ถูกใจ ราคาเขา สนใจเรียกใช้ นายนิพนธ์ สุทธิรัตน์

โทร. ๘๒๑๗๙๗

ร้านชัย

ตึกเลขที่ 9/82-83 ถนนสทธีสาร-ห้วยขวาง ซอยสมบุญพัฒนา
ต.สามเสนใน อ.ปทุมไท่ พระนคร

รับทำหนังสือปกแข็ง
เงินทองทุกชนิด

โทร. 770086

ห้องภาพนิพนธ์ศิลป์

๑๓๓ ข้างปิ่นน้ำมันเอสโซ่ สีแยกอรุพงษ์ ถนนพระรามที่ ๖ กรุงเทพมหานคร
โทร. ๘๒๑๗๙๗

— ข้างภาพที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย บรรณารักษ์ เรียกใช้
เป็นประจำทุกงาน

— บริการถ่ายภาพทั้งในและนอกสถานที่ มีครุฑปริญญาและ
เครื่องแบบข้าราชการ

— บริการถ่ายภาพหมู่ด้วยกล้องหมุนโดยช่างผู้ชำนาญ

— บริการล้างฟิล์มอัดและขยายภาพสี และภาพขาวดำทุกชนิด

— บริการถ่ายเอกสารด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

— รวดเร็ว ถูกใจ ราคาเยา สนใจเรียกใช้ นายนิพนธ์ สุขศิริสันต์

โทร. ๘๒๑๗๙๗

“ห้องสมุดชั้นดีต้องมีหนังสือชั้นนำ”

สำนักพิมพ์

บรรณกิจของเราขอเสนองานเขียนที่ได้มาตรฐานแต่ท่าน ในช่วงนี้เรามีหนังสือเด่น ๆ หลายเรื่อง เช่น

บ่วงกรรม โดย “ดวงใจ”

(ปกแข็ง กระดาษปอนด์ ๖๕ บาท กระดาษปรู๊ฟ ๕๕ บาท)

ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการประกวดหนังสือดี ๒๕๑๗ ประเภทนวนิยายมาสด ๆ ร้อน ๆ และกำลังได้รับการกล่าวขวัญจากนักอ่านทั่วไปอย่างกว้างขวาง เพราะเป็นนวนิยายเรื่องแรก ที่ผู้เขียนกล้าตีแผ่ชีวิตในมหาวิทยาลัยของกลุ่มคนอาจารย์ น่าน่าน เพื่อได้สัมผัสกับชีวิตอีกซีกสังคม หนึ่ง ซึ่งมีส่วนสำคัญกับการศึกษาของชาติ ผู้เขียนใช้ความพินิจพิจารณาอย่างละเอียดอ่อนในการ เสนอเรื่องนี้ และได้รับความนิยมน้อย่างสูงมาแล้วตั้งแต่ครั้งตีพิมพ์ครั้งแรกใน “สตรีสาร” รายสัปดาห์

อุตมการบนเส้นขนาน โดย “อรุณมณีย์”

(ปกแข็ง กระดาษปอนด์ ๖๕ บาท กระดาษปรู๊ฟ ๕๕ บาท)

นวนิยายสร้างสรรค์สังคมที่เด่นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งหาอ่านได้ไม่ง่ายนักในทุกวันนี้ เป็น แบบอย่างของชีวิตที่เสียสละเพื่อมวลชน ซึ่งผู้อ่านจะเกิดความประทับใจอย่างมากต่อชีวิตของ หญิงสาวในปัจจุบัน เป็นนวนิยายที่เยาวชนควรอ่านอย่างยิ่ง

ชุมนุมหนังสือ ของ นิมิตร ภูมิถาวร

สำนักพิมพ์ของเราได้รับความไว้วางใจจาก นิมิตร ภูมิถาวร ให้เป็นผู้จัดพิมพ์งานเขียน ของเขาสุ่มหาชน บัดนี้เราได้จัดพิมพ์ทยอยออกหลายชุดแล้ว เช่น แต่คุณครูด้วยคมแฝก (ปกแข็ง ๔๐ บาท) / ท้องนาสะเทือน (๑๐ บาท) / สร้อยทอง (๑๐ บาท) / มือที่เบือนซอด้ก (๑๐ บาท) / โลกที่ห้า (๑๐ บาท) / ดินที่เบือนโคลน (๑๐ บาท) / สาวชาวไร่ (๑๐ บาท) และจะมีชุด ต่อ ๆ ไปอีก

สำนักพิมพ์บรรณกิจ

๓๔ ถนนนครสวรรค์ ผ่านฟ้า กรุงเทพฯ ฯ

โทร. ๘๒๕๕๒๐ และ ๘๑๔๒๑๓

เพื่อความสะดวก ท่านจะสั่งซื้อโดยส่งเงินทางธนาณัติหรือเช็คไปรษณีย์ (ส่งจ่าย ปณ. รายดำนเนิน) ไปยังผู้จัดการของเราได้ เพิ่มค่าส่งเล่มละ ๓ บาท ๑๐ เล่มขึ้นไป ค่าส่งฟรี และ เรายังรับส่งหนังสือต่าง ๆ อีกด้วย สนใจโปรดติดต่อกับผู้จัดการได้

เป็นสมาชิก “สโมสรนักอ่าน” เสียวันนี้

ในฐานะที่ “แพร่พิทยา” เป็นสำนักพิมพ์มาตรฐาน มีผลงานด้านภาษาและหนังสืออันเป็นที่เชื่อถือตลอดมาเป็นเวลาช้านาน ในกิจกรรมด้านหนังสือ “แพร่พิทยา” ก็ได้ให้การสนับสนุนทุกโอกาสในขณะเดียวกัน สำนักพิมพ์ก็ได้สำนึกในพระคุณของท่านผู้อ่านทั้งหลายที่มีอุปการะต่อ “แพร่พิทยา” เสมอมา

“แพร่พิทยา” จึงได้จัดให้มี “สโมสรนักอ่าน” ขึ้น เปิดดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางให้นักอ่านทุกท่านได้รับทราบความเคลื่อนไหวในวงการหนังสือและแลกเปลี่ยนทัศนะระหว่างสมาชิกด้วยกัน ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้อ่านโดยการสมัครเข้าเป็นสมาชิกด้วยกันเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้โดยยึดถือแนวนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของผู้อ่านเป็นสำคัญ

สโมสรนักอ่านมีระเบียบการดังนี้ :-

๑. สโมสรจะจัดจำหน่ายหนังสือต่าง ๆ ให้แก่ท่านสมาชิกในราคาถูกที่สุดเท่าที่จะทำได้ และนอกเหนือไปจากหนังสือที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์แพร่พิทยาแล้ว ทางสโมสรก็จะพยายามจัดหาหนังสือที่มีสาระจากสำนักพิมพ์อื่นและจากต่างประเทศมาเสนอแก่ท่านด้วยในราคาถูกที่สุดอีกเช่นกัน
๒. ท่านผู้สนใจการอ่านหนังสือทุกท่าน ทักวีย์ ทักอาชีพ มีสิทธิ์เป็นสมาชิก โดยเสียค่าสมาชิกเพียงปีละ ๒๐ บาท ซึ่งทางสโมสรจะได้ใช้เงินค่าสมาชิกเป็นค่าไปรษณีย์ ค่ากระดาษ และค่าพิมพ์หนังสือเวียนสำหรับสมาชิก
๓. สมาชิกทุกท่านมีสิทธิ์ส่งคำวิจารณ์หนังสือที่ท่านได้อ่านแล้วเพื่อสมาชิกท่านอื่นๆ จะได้รับประโยชน์จากการอ่านและความคิดเห็นนั้น โดยทางสโมสรจะนำจัดพิมพ์ลงในหนังสือเวียน
๔. ในรอบบของสมาชิกภาพ ท่านสมาชิกจะต้องซื้อหนังสืออย่างน้อยปีละสามเรื่อง
๕. สมาชิกแต่ละท่าน จะซื้อหนังสือคราวละกี่เรื่องก็ได้ แต่มีสิทธิ์ขอได้เรื่องละหนึ่งเล่มเท่านั้น

ใบสมัครเป็นสมาชิก “สโมสรนักอ่าน”

ชื่อ.....โทรศัพท์.....

ที่อยู่.....

ประเภทของหนังสือที่ท่านสนใจ.....

.....

นักประพันธ์ที่ท่านชอบ.....

รูปเล่มและคุณภาพของหนังสือที่ท่านชอบ

ปกแข็ง

ปกอ่อน

กระดาษปอนด์

กระดาษปรู๊ฟ

ลงชื่อ.....

วันที่.....

สำหรับเจ้าหน้าที่

หมายเลขสมาชิก.....วันที่รับ.....